

**T.C.
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MEKANSAL PLANLAMA VE TASARIM ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

AYŞE NACİYE BALCI KONAĞI'NIN RESTORASYON PROJE ÖNERİSİ

Gökçe EKİCİ

BURDUR, 2021

T.C.
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MEKANSAL PLANLAMA VE TASARIM ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

AYŞE NACİYE BALCI KONAĞI'NIN
RESTORASYON PROJE ÖNERİSİ

Gökçe EKİCİ

Danışman: Prof. Dr. Cengiz YÜCEDAĞ

BURDUR, 2021

ETİK KURALLARA UYGUNLUK BEYANI

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**Ayşe Naciye Balcı Konağı’nın Restorasyon Proje Önerisi**” başlıklı bu tezin;

- Kendi çalışmam olduğunu,
- Sunduğum tüm sonuç, doküman, bilgi ve belgeleri bizzat ve bu tez çalışması kapsamında elde ettiğimi,
- Bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara atıf yaptığımı ve bunları kaynaklar listesinde usulüne uygun olarak verdiğimi,
- Kullandığım verilerde değişiklik yapmadığımı,
- Tez çalışması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını,
- Bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversite veya diğer bir üniversitede başka bir tez çalışması içinde sunmadığımı,
- Bu tezin planlanmasından yazımına kadar bütün safhalarda bilimsel etik kurallarına uygun olarak davrandığımı,

bildirir, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

.... /.... / 2021

(İmza)

Gökçe EKİCİ

TEŞEKKÜR

Bu araştırma için beni yönlendiren, karşılaştığım zorlukları bilgi ve tecrübesi ile aşmamda yardımcı olan değerli Danışman Hocam Sayın Prof. Dr. Cengiz YÜCEDAĞ'a ve çalışmalarım esnasında bilgi ve ilgisini esirgemeyen Yüksek Mimar Restoratör Uzmanı Hülya Öksüz'e tez konusu olan evlerinin kapısını açan, uygun çalışma ortamı sağlayan, yapı ile ilgi tüm bilgileri benimle paylaşan konak sahibi Fernur AKIŞ ve ailesine, çalışmalarımı yaptığım süre boyunca her konuda desteğini esirgemeyen Ormana muhtarı Fikret CANBAŞ'a ve mahalle halkına teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, tez çalışmam ile ilgili çizimlerde yapmış olduğu yönlendirmeler için Dr. Öğr. Üyesi Bora BİNGÖL'e teşekkür ederim.

Ayrıca eğitim hayatım boyunca desteklerini esirgemeyen kardeşlerim Sümeyye, Tuğçe, Şule, Semanur'a, çalışma arkadaşım İbrahim DAĞTEKİN'e ve diğer arkadaşlarıma sonsuz sevgi ve saygılarımı sunarım.

Kasım, 2021

Gökçe EKİCİ

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
TEŞEKKÜR	i
İÇİNDEKİLER	ii
ŞEKİL DİZİNİ.....	iv
ÇİZELGE DİZİNİ	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	x
ÖZET	xi
SUMMARY.....	xii
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	3
2.1. Rölöve	3
2.2. Yapının Tanımsal Analizi	3
2.3. Tipolojik Karşılaştırma	4
2.4. Restitüsyon.....	5
2.5. Restorasyon.....	5
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	7
3.1. Materyal	7
3.1.1. İbradı İlçesi ve Ormana Mahallesi Özellikleri.....	7
3.1.1.1. Coğrafi Konumu.....	7
3.1.1.2. Topoğrafik ve Jeolojik Durumu.....	7
3.1.1.3. İklimi.....	8
3.1.1.4. Bitki Örtüsü.....	9
3.1.1.5. Tarihçesi.....	9
3.1.1.6. İdari Durum ve Nüfus Özellikleri.....	12
3.1.1.7. Ekonomik ve Ticari Durum	12
3.1.1.8. Aile Yapısı	12
3.1.1.9. İbradı İlçesinin Doğal ve Kültürel Varlıkları.....	13
3.1.1.10. Ormana Mahallesi'nin Yerleşim ve Mimari Özellikleri	13
3.1.2. Ayşe Naciye Balcı Konağı.....	13
3.2. Yöntem.....	17
4. ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA	19
4.1. Rölöve Çizimleri	19
4.2. Yapının Tanımsal Analizi	53
4.2.1. Genel Tanımlama.....	53
4.2.2. Dış Tanımlama.....	54
4.2.3. İç Tanımlama	59
4.3. Yapıda Bulunan Elemanlar	76
4.3.1. Taşıyıcı Elemanlar	76
4.3.2. Mimari Elemanlar	78
4.4. Değişim Bozulmalar ve Yapısal Durum.....	89
4.4.1. İnsan Kaynaklı Değişim ve Bozulmalar	89
4.4.2. Doğal Etkenlerden Kaynaklı Değişim ve Bozulmalar.....	89
4.5. Tipolojik Karşılaştırma	105
4.5.1. Plan Özellikleri Açısından	105
4.5.2. Cephe Özellikleri Açısından	107

4.6. Restitüsyon	108
4.6.1. Yapının Tarihlendirilmesi	108
4.6.2. İşlevsel Restitüsyon	108
4.6.3. Fiziksel Restitüsyon	108
4.6.4. Ayşe Naciye Balcı Konağı'nın Restitüsyon Değerlendirmesi	109
4.7. Restorasyon	125
4.7.1. Yeni Kullanıma İlişkin Öneriler	125
4.7.2. Onarıma İlişkin Müdahaleler	127
4.7.2.1. Temizleme	127
4.7.2.2. Sağlamlaştırma	128
4.7.2.3. Bütünleme-Tamamlama	128
4.7.3. Yeniden Yapma	128
4.7.3.1. Yeni Ekler	129
5. SONUÇ	146
KAYNAKLAR	147

ŞEKİL DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 3.1. Araştırma alanının coğrafi lokasyonu	7
Şekil 3.2. Antalya ili deprem haritası	8
Şekil 3.3. Etenna, Kotenna ve Erymna'nın antik yerleşim yerleri	10
Şekil 3.4. Ayşe Naciye Balcı Konağı'nın konumu	14
Şekil 3.5. Ayşe Naciye Balcı Konağı'nın İmar Planı	14
Şekil 3.6. Ayşe Naciye Balcı Konağı'nın sokak cephesinden görünüşü	15
Şekil 3.7. Ayşe Naciye Balcı Konağı'nın 70'li yıllara ait sokak cephesinden görünüşü-1	15
Şekil 3.8. Ayşe Naciye Balcı Konağı'nın 70'li yıllara ait sokak cephesinden görünüşü-2	16
Şekil 3.9. Konağın yakın çevresinde yer alan 1 tescil nolu yapı-1.....	16
Şekil 3.10. Konağın yakın çevresinde yer alan 1 tescil nolu yapı-2	16
Şekil 4.1. Rölöve vaziyet planı.....	19
Şekil 4.2. Rölöve alt kat planı	20
Şekil 4.3. Rölöve üst kat planı.....	21
Şekil 4.4. Rölöve çatı katı planı	22
Şekil 4.5. Rölöve alt kat tavan döşeme planı	23
Şekil 4.6. Rölöve üst kat tavan döşeme planı.....	24
Şekil 4.7. Rölöve alt kat zemin döşeme planı	25
Şekil 4.8. Rölöve üst kat zemin kat döşeme planı.....	26
Şekil 4.9. Rölöve A-A kesiti	27
Şekil 4.10. Rölöve B-B kesiti.....	28
Şekil 4.11. Rölöve C-C kesiti.....	29
Şekil 4.12. Rölöve D-D kesiti	30
Şekil 4.13. Rölöve ön (Kuzeybatı) cephe görünüş	31
Şekil 4.14. Rölöve arka (Güneydoğu) cephe görünüş	32
Şekil 4.15. Rölöve sol yan (Kuzeydoğu) cephe görünüş	33
Şekil 4.16. Rölöve sağ yan (Güneybatı) cephe görünüş.....	34
Şekil 4.17. Rölöve K1 kapı detayı.....	35
Şekil 4.18. Rölöve P3 pencere detayı.....	36
Şekil 4.19. Rölöve ocak detayı.....	37
Şekil 4.20. Rölöve D3 dolap detayı.....	38

Şekil 4.21. Rölöve merdiven detayı	39
Şekil 4.22. Rölöve alt kat planı malzeme analizi	40
Şekil 4.23. Rölöve üst kat planı malzeme analizi.....	41
Şekil 4.24. Rölöve çatı katı planı malzeme analizi	42
Şekil 4.25. Rölöve alt kat tavan döşeme planı malzeme analizi	43
Şekil 4.26. Rölöve üst kat tavan döşeme planı malzeme analizi.....	44
Şekil 4.27. Rölöve A-A kesiti malzeme analizi	45
Şekil 4.28. Rölöve B-B kesiti malzeme analizi.....	46
Şekil 4.29. Rölöve C-C kesiti malzeme analizi.....	47
Şekil 4.30. Rölöve D-D kesiti malzeme analizi	48
Şekil 4.31. Rölöve ön (Kuzeybatı) cephe görünüş - Malzeme analizi	49
Şekil 4.32. Rölöve arka (Güneydoğu) cephe görünüş - Malzeme analizi.....	50
Şekil 4.33. Rölöve sol yan (Kuzeydoğu) cephe görünüş - Malzeme analizi.....	51
Şekil 4.34. Rölöve sağ yan (Güneybatı) görünüş - Malzeme analizi	52
Şekil 4.35. Konağın Abdullah Özgüven caddesinden görünüşü	54
Şekil 4.36. Ayşe Naciye Balcı Konağı - Ön cephesi (Kuzeybatı)	55
Şekil 4.37. Ayşe Naciye Balcı Konağına girişin sağlandığı K1 kapısı	55
Şekil 4.38. Ayşe Naciye Balcı Konağı - Arka cephesi (Güneydoğu)	56
Şekil 4.39. Ayşe Naciye Balcı Konağı - Sol yan cephesi (Kuzeydoğu)	57
Şekil 4.40. Ayşe Naciye Balcı Konağı - Sağ yan cephesi (Güneybatı).....	57
Şekil 4.41. Ayşe Naciye Balcı Konağı - Sağ yan cephesi (Güneybatı)	58
Şekil 4.42. Ayşe Naciye Balcı Konağı - Sol yan cephesi (Kuzeydoğu)	59
Şekil 4.43. Alt kat A01 nolu mekan (giriş) planı	60
Şekil 4.44. Alt kat A01 nolu mekan (giriş)	60
Şekil 4.45. Alt kat A02 nolu mekan (oda) planı.....	61
Şekil 4.46. Alt kat A02 nolu mekan (oda).....	61
Şekil 4.47. Alt kat A03 nolu mekan (oda) planı.....	62
Şekil 4.48. Alt kat A03 nolu mekan (oda).....	62
Şekil 4.49. Alt kat A04 nolu mekan (ahır) planı	63
Şekil 4.50. Alt kat A05 nolu mekan (ahır) planı	64
Şekil 4.51. Üst kat 1.01 nolu mekan (cumbalı oda) planı	64
Şekil 4.52. Üst kat 1.01 nolu mekan (cumbalı oda) girişi	65
Şekil 4.53. Üst kat 1.01 nolu mekan (cumbalı oda)	65
Şekil 4.54. Üst kat 1.02 nolu mekan (yatak odası) planı.....	66

Şekil 4.55. Üst kat 1.02 nolu mekan (yatak odası) girişi.....	66
Şekil 4.56. Üst kat 1.02 nolu mekan (yatak odası).....	67
Şekil 4.57. Üst kat 1.03 nolu mekan (sofa) planı	68
Şekil 4.58. Üst kat 1.03 nolu mekan (sofa)	68
Şekil 4.59. Üst kat 1.04 nolu mekan (oda) planı	69
Şekil 4.60. Üst kat 1.05 nolu mekan (arka cephe oda) planı	70
Şekil 4.61. Üst kat 1.05 nolu mekan (arka cephe oda).....	70
Şekil 4.62. Üst kat 1.06 nolu mekan (mutfak) planı.....	71
Şekil 4.63. Üst kat 1.06 nolu mekan (mutfak)-1	71
Şekil 4.64. Üst kat 1.06 nolu mekan (mutfak)-2	72
Şekil 4.65. Üst kat 1.07 nolu mekan (balkon) planı	72
Şekil 4.66. Üst kat 1.07 nolu mekan (balkon)-1.....	73
Şekil 4.67. Üst kat 1.07 nolu mekan (balkon)-2.....	73
Şekil 4.68. Üst kat 1.08 nolu mekan (WC) planı	74
Şekil 4.69. Üst kat 1.09 nolu mekan (banyo) planı	74
Şekil 4.70. Üst kat 1.09 nolu mekan (banyo)	75
Şekil 4.71. Üst kat 1.10 nolu mekan (ayazlık) planı	75
Şekil 4.72. Üst kat 1.10 nolu mekan (ayazlık)-1	76
Şekil 4.73. Üst kat 1.10 nolu mekan (ayazlık)-2	76
Şekil 4.74. Sol yan (Kuzeydoğu) cephe duvar örneği	77
Şekil 4.75. Ön (Kuzeybatı) cephe duvar örneği	77
Şekil 4.76. Üst kat 1.02 (yatak odası) nolu mekan ahşap döşeme	78
Şekil 4.77. Alt kat A01 (giriş) nolumekan döşeme	78
Şekil 4.78. Merdiven üst görünüşü.....	79
Şekil 4.79. Merdiven	79
Şekil 4.80. Giriş kapısı içeriden görünüşü	80
Şekil 4.81. Giriş kapısı dış cepheden görünüşü.....	80
Şekil 4.82. Üst kat 1.04 (oda) nolumekan kapısı.....	81
Şekil 4.83. Üst kat 1.02 (yatak odası) nolumekan kapısı.	81
Şekil 4.84. Üst kat 1.01 (cumbalı oda) nolumekan kapısı	81
Şekil 4.85. Ön cephe P3 kodlu pencere.....	82
Şekil 4.86. Sağ yan (Güneybatı) cephe P3 kodlu pencere.....	83
Şekil 4.87. Alt kat A01 (giriş) nolumekan P1 kodlu pencere.....	83
Şekil 4.88. Arka (Güneydoğu) cephe P4 kodlu pencere.	83

Şekil 4.89. Üst kat 1.01 (cumbalı oda) nolu mekan D4 kodlu niş.....	84
Şekil 4.90. Üst kat 1.02 (yatak odası) nolu mekan D1 kodlu dolabı.....	84
Şekil 4.91. Üst kat 1.05 (arka cephe) nolu mekan D7 kodlu dolabı-1	85
Şekil 4.92. Üst kat 1.05 (arka cephe) nolu mekan D7 kodlu dolabı-2	85
Şekil 4.93. Üst kat 1.02 nolu mekan D1 kodlu dolapta bulunan niş	85
Şekil 4.94. Üst kat 1.02 (yatak odası) nolu mekan ocağı	86
Şekil 4.95. Üst kat 1.06 (mutfak) nolu mekan ocağı.....	86
Şekil 4.96. Alt kat A01 (giriş) nolu mekan tavanı.....	87
Şekil 4.97. Üst kat 1.01 (cumbalı oda) nolu mekan tavanı	87
Şekil 4.98. Üst kat 1.02 (yatak odası) nolu mekan tavanı.	88
Şekil 4.99. Üst kat 1.03 nolu (sofa) mekan tavanı	88
Şekil 4.100. Üst kat 1.01 nolu (cumbalı oda) mekanda bulunan seki örneği.....	88
Şekil 4.101. Rölöve alt kat planı malzeme bozulma analizi	90
Şekil 4.102. Rölöve üst kat planı malzeme bozulma analizi	91
Şekil 4.103. Rölöve çatı planı malzeme bozulma analizi.....	92
Şekil 4.104. Rölöve alt kat tavan döşeme planı malzeme bozulma analizi.....	93
Şekil 4.105. Rölöve üst kat tavan döşeme planı malzeme bozulma analizi	94
Şekil 4.106. Rölöve alt kat zemin döşeme planı malzeme bozulma analizi	96
Şekil 4.107. Rölöve üst kat zemin döşeme planı malzeme bozulma analizi.....	96
Şekil 4.108. Rölöve A-A kesiti malzeme bozulma analizi.....	97
Şekil 4.109. Rölöve B-B kesiti malzeme bozulma analizi	98
Şekil 4.110. Rölöve C-C kesiti malzeme bozulma analizi	99
Şekil 4.111. Rölöve D-D kesiti malzeme bozulma analizi.....	100
Şekil 4.112. Rölöve ön (Kuzeybatı) cephe malzeme bozulma analizi	101
Şekil 4.113. Rölöve arka (Güneydoğu) cephe malzeme bozulma analizi.....	102
Şekil 4.114. Rölöve sol yan (Kuzeydoğu) malzeme bozulma analizi.....	103
Şekil 4.115. Rölöve sağ yan (Güneybatı) malzeme bozulma analizi.....	104
Şekil 4.116. Restitüsyon alt kat planı	110
Şekil 4.117. Restitüsyon üst kat planı	111
Şekil 4.118. Restitüsyon çatı planı.	112
Şekil 4.119. Restitüsyon alt kat tavan döşeme planı	113
Şekil 4.120. Restitüsyon üst kat tavan döşeme planı	114
Şekil 4.121. Restitüsyon alt kat zemin döşeme planı	115
Şekil 4.122. Restitüsyon üst kat zemin döşeme planı	116

Şekil 4.123. Restitüsyon A-A kesiti	117
Şekil 4.124. Restitüsyon B-B kesiti	118
Şekil 4.125. Restitüsyon C-C kesiti	119
Şekil 4.126. Restitüsyon D-D kesiti	120
Şekil 4.127. Restitüsyon ön (Kuzeybatı) cephe görünüş.....	121
Şekil 4.128. Restitüsyon arka (Güneydoğu) cephe görünüş	122
Şekil 4.129. Restitüsyon sol yan (Kuzeydoğu) cephe görünüş	123
Şekil 4.130. Restitüsyon sağ yan (Güneybatı) cephe görünüş	124
Şekil 4.131. Restorasyon alt kat planı	131
Şekil 4.132. Restorasyon üst kat planı	132
Şekil 4.133. Restorasyon çatı planı.	133
Şekil 4.134. Restorasyon alt kat tavan döşeme planı	134
Şekil 4.135. Restorasyon üst kat tavan döşeme planı.....	135
Şekil 4.136. Restorasyon alt kat zemin döşeme planı	136
Şekil 4.137. Restorasyon üst kat zemin döşeme planı	137
Şekil 4.138. Restorasyon A-A kesiti.	138
Şekil 4.139. Restorasyon B-B kesiti	139
Şekil 4.140. Restorasyon C-C kesiti.....	140
Şekil 4.141. Restorasyon D-D kesiti	141
Şekil 4.142. Restorasyon ön (Kuzeybatı) cephe görünüş - Malzeme analizi.....	142
Şekil 4.143. Restorasyon arka (Güneydoğu) cephe görünüş.....	143
Şekil 4.144. Restorasyon sol yan (Kuzeydoğu) cephe görünüş	144
Şekil 4.145. Restorasyon sağ yan (Güneybatı) cephe görünüş	145

ÇİZELGE DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 4.1. Alt kat yeni işlev çizelgesi	126
Tablo 4.2. Üst kat yeni işlev çizelgesi.	127

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

FBE	: Fen Bilimleri Enstitüsü
MAKÜ	: Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
TDK	: Türk Dil Kurumu

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Ayşe Naciye Balcı Konağının Restorasyon Proje Önerisi

Gökçe EKİCİ

**Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Mekansal Planlama ve Tasarım Anabilim Dalı**

Danışman: Prof. Dr. Cengiz YÜCEDAĞ

Kasım, 2021

Bu çalışmada, Antalya ili, İbradı ilçesi, Ormana Mahallesi'nde yer alan geleneksel konut mimarisi örneklerinden Ayşe Naciye Balcı Konağı materyal olarak seçilmiştir. Çalışmanın amacı, çalışma konusu konağın rölövesi hazırlayarak mevcut durumunu belgelemek, restitüsyon projesi ile konağın özgün durumunu ortaya koymak ve bu bilgiler ışığında butik otel olarak yeni işlev verilerek restorasyon projesi önerisi sunmaktır. Bu amaçla, konağın mevcut durumunu belgeleyen rölöve, rölöve malzeme kullanım analizi, rölöve bozulma analizi, özgün durumunu gösteren restitüsyon analizi ve yeni işlev önerisi için restorasyon projesi tasarımı gerçekleştirilmiştir. Yeni işleve göre butik otel olarak kullanılacak olan konak ile, geleneksel Ormana evlerinin tanıtımı sağlanacak ve bölge turizmine katkıda bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: rölöve, restorasyon, Ormana, kültürel miras, butik otel

SUMMARY

M. Sc. Thesis

Proposal of Restoration Project for Ayşe Naciye Balcı Mansion

Gökçe EKİCİ

**Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Spatial Planning and Design Department**

**Supervisor: Prof. Dr. Cengiz YÜCEDAĞ
November, 2021**

In the study, Ayşe Naciye's mansion located in Ormana district, İbradı-Antalya were selected as material. The study aimed to document the current situation of the mansion by preparing a survey, to reveal the original situation of the mansion with the restitution project, and in the light of this results to present a restoration project proposal by giving a new function as a boutique hotel. For this purpose, the restoration project design was carried out for the survey, survey material usage analysis, survey deterioration analysis, restitution analysis showing the original condition, and a new function proposal, which documents the current state of the mansion. The mansion used as a boutique hotel according to the new function would contribute to the exhibition of the Ormana traditional houses and the tourism of the region.

Keywords: survey, restoration, Ormana, cultural heritage, boutique hotel

1. GİRİŞ

Koruma kavramı öncelikli olarak tarihte belli bir kimliği olan yapılarda başlamıştır. Yapılar vakıflar ya da orada yaşayan halk tarafından korunmuştur. Bu yapıların korunmasında gözetilen amaç yapının sağlamlığı ve kullanılabilirliğinin devam etmesi olmuştur. Günümüzde ise tek yapı ölçeğinde kalmamış yine bir kimliği olan dokunun da miras olduğu gözetilerek kent, kır, sokak, mahalle gibi alanların da korunmasına gidilmiştir. Çünkü bu korunan alanlar yapıldıkları dönemin sosyal yaşantısına ve mimarisine ışık tutmaktadır (Ahunbay, 2019).

Tarihi ve kültürel varlıklar bir toplumun gücünü, zenginliğini ve kimliğini belirleyen değerler arasında yer almaktadır. Geleneksel yapılar Icomos geleneksel mimari miras tüzüğü'nün giriş kısmında belirtildiği gibi özel bir yere sahip olup ve haklı bir gurur kaynağıdır. Bu yapılar, bir toplumun kültürünün bölgesiyle ilişkisini gösterirken diğer yandan dünyanın kültürel çeşitliliğini yansıtması bakımından önemlidir (Ahunbay, 2002; Manav ve Çalışkan, 2017). Tarihsel ve kültürel açıdan önemli olan geleneksel mimari örneklerin iyi korunduğu bölgeler bu nedenle günümüz turizminde kültürel bir kaynak ve çekicilik oluşturmaktadır (Manav ve Çalışkan, 2017).

Akdeniz bölgesinde Toros dağları üzerine kurulan Ormana'da Roma, Bizans, Pers, Yunan, Selçuklu, Osmanlı ve Erken Cumhuriyet dönemlerine ait farklı kültürlerin izleri bulunmaktadır (Tekelioğlu, 2010). Bu kültürlere ait izler bölgede bulunan mimari eserlerdeki özellikleri zengin kılmaktadır. Fakat zaman içerisinde kentsel, sosyal, kültürel ekonomik ve mimari açıdan özelliklerini kaybeden yapılarda işlev değişiklikleri ve bozulmalar meydana gelmektedir. Bu nedenle, Kültür ve Turizm Bakanlığı Antalya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 25.03.2005 tarihli onayına göre, Antalya'nın İbradı İlçesi'ne bağlı Ormana Mahallesi'nde sivil mimarlık örneği olan 49 adet yapı *korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlığı* olarak tescil edilmiştir (Anonim, 2005). Tescil edilen yapılar grubunda yer alan "Ayşe Naciye Balcı Konağı" bu tez çalışmasının materyalini oluşturmaktadır. Balcı Konağı sadece bulunduğu yöreye ait olan "düğmeli duvar" tekniği ile inşa edilmiş olup, nitelikli yapı elemanları ve mimari detayları ile yapıldığı dönemin izlerini taşımaktadır. Bu bağlamda bu çalışmayla, Balcı Konağı'nın doğru bir şekilde yeniden kullanıma sunulması, restorasyon projesinin yapılması

butik otele dönüştürülmesiyle bulunduğu çevrenin turizmine katkı sağlanması hedeflenmektedir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Rölöve

Rölöve mimari anlamda bir yapının bütün boyutlarını ölçerek plan, kesit ve görünüşünün yeniden çıkarılması (TDK, 1932), teknik anlamda bir yapının kent dokusunun veya arkeolojik kalıntının incelenmesi, belgelenmesi, mimarlık tarihi açısından değerlendirilmesi ve restorasyon projesinin hazırlanabilmesi için yapının mimarisine, özgün dekorasyonuna, taşıyıcı sistemi ve yapıda kullanılan malzemelerine ait mevcut durumun ölçekli çizimlerle anlatımıdır (MEB, 2013). Anıtların ve tarihi eserlerin geçmişten yansıttıklarını ve mimari gelişmelere nasıl ışık tuttıklarını anlamak için harabe ve korunmuş halde olanların belgelenmeleri (rölöve edilmeleri) gereklidir. Rölöve, eski bir esere müdahale gerektiği zaman yapılacak ilk iştir. İster arşivlemek isterse de restitüsyon-restorasyon projesi hazırlamak için olsun, eski bir eserin rölövesinin yapılması gerekmektedir (Uluengin, 2019). Bir rölöve yapıyı ve yapının konstrüksiyonunu tam olarak anlatacak şekilde plan, kesit ve görünüşlerden oluşmalıdır. Yapıya ait fotoğraflar, çekildikleri yer ve yönleri plan üzerine işaretlenir. Rölövede malzeme türleri ve mimari bileşenlerin korunma durumları açıklamalarla belirtilir. Yapının bezemeleriyle ilgili fotoğraf ve çizimler dosyada yer alır. Restorasyona yönelik rölöve 1/50 ölçekli olur ve ayrıca 1/20 ile daha büyük ölçekli plan, kesit ve görünüşlerle desteklenir (Ahunbay, 2007).

2.2. Yapının Tanımsal Analizi

Tanımsal analiz kapsamında yer alan mekan kavramı, felsefe ve bilim tarihinde önemli bir konu olmuştur. Filozoflar, sosyologlar, mimarlar, tarihçiler ve antropologlar gibi birçok sosyal bilimci, mekanı farklı mekan kavramlarıyla sorgulamışlardır. Bir mekanın oluşması için kesin sınırlarla tanımlanması gerekmez fakat sınırları algılanabilir olmalıdır. Bir nesnenin mekansal sabitliği, etrafında belirli ilişkilerin kurulmasına yol açar. Bu bağlamda, mekansal olarak durağan yapılar, çevredeki dış mekanın planlamasını ve tasarımını yönlendiren belirleyicilerdir. Her mimari yapı iki çeşit mekan yaratır. Biri binanın kendi alanıyla sınırlandırılmış iç mekanı, diğeri ise binanın etrafındaki yapıların cepheleriyle birlikte oluşturduğu dış mekandır (Altan, 1993).

Yapıların içerisinde yer alan iç mekanları; duvarlar, zemin döşemeleri, tavanlar, merdivenler, donatılar üç boyutlu boş hacimlerin sınırlılıklarını tanımlayan iç mekan bileşenleri bölümlendirmektedir. İç oluşumun dışarıya doğru yansımaları, bu yapılarda her türlü eylemsel etkinlikle yaşanabilir hale getiren, işlevsel olarak kullanılan alanları

oluşturmaktadırlar. Dış mekanlar ise doğal, yapısal veya işlevsel sınırlarla planlanırlar (Anonim, 2021). Binaların dışa yansıması ile oluşan cepheler sadece binaların görünen yüzeyleri değil aynı zamanda bir toplumun sahip olduğu değerlerin de ifade biçimidir. Cephe kavramı ile ilgili birçok tanım bulunmaktadır. Bir binanın görünen yüzeylerinden her biri, özellikle ön yüz veya bina yüzüne dik doğrultuda sonsuzdan bakılan görünüş (Hasol, 2020) şeklinde tanımlanan cephe sözcüğü dilimize Arapçadan geçmiş bir sözcüktür (Güvenli, 2006). Özetle, yapının tanımsal analizi yapılırken genel tanımlamada yapının konumu ve çevresi ile olan ilişkisi, dış tanımlamada cephe özellikleri ve iç tanımlamada ise mekan ile mekanı oluşturan öğeler incelenmektedir.

2.3. Tipolojik Karşılaştırma

Tip kavramı biçimsel bir öğeden çok, bir yapıyı, imgeyi, ya da sınıfı anlamamızı sağlayan şeylerin özüdür. Bu anlamıyla tip benzer olanı benzer olmayandan ayırmamızı sağlayan ve böylelikle bir şeyin diğerleri arasında belirli bir türe ait olduğunu anlamamıza neden olan kavramsal bir yapıdır (Gürer Tan, 2016). Genel olarak tip kavramı bir kentsel doku içindeki ya da belirli bir yapı gurubu içerisindeki ortak çizgileri öne çıkarır (Panerai ve Castex, 1970). Tipoloji binaların sadece işlevlerinde temellenmez, öze ilişkin birçok özelliğinde kendini gösterir. Tipler aracılığıyla parça ile bütün arasındaki yapısal ilişki incelenir ve yeniden tanımlanır (Petrucchioli, 2018). Tipolojik yöntem aracılığıyla kentsel doku içerisinde yer alan aşamaların tarihsel boyut, yeniden yapılandırılması ve aktarımının zaman içinde birbirini takip edebilmesi için kent planı kapsamında mevcut olan simgelerden yola çıkarak, yapıların biçimlenme tiplerini ve yapı dokularını belirlemek mümkün olmaktadır (Gürer Tan, 2016). Konutların plan tipolojilerinde ortak cepheleri büyük oranda birbirinden farklıdır. Bu farklılık cephede yer alan bütün öğelerde, süslemelerde ve ayrıntılarda da görülmektedir. Cephelerin birer prestij unsuru olması sebebi ile farklı olan cephedeki elemanlar incelendiğinde ortak tipolojik bağlantılar kurulabilir (Başagır, 1980). Kenti oluşturan yapılar incelendiğinde, kentte yaşanmış olguların izleri ile tipolojik karşılaşılr. Yapıldıkları dönemin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel ürünü olan bu yapılar ait oldukları dönemin izlerini taşımaktadır. Bu bağlamda bu yöntem, sadece sosyoekonomik ve kültürel yapıyı değil, aynı zamanda tarihi değerlendirebilme olanağı sunmaktadır (Kapro, 2000).

2.4. Restitüsyon

Restitüsyon, taşınmaz kültür varlığının zaman içerisinde geçirdiği müdahaleleri dönemleyen, ilk yapıldığı ya da belli bir dönemdeki durumunun belirlenmesi için gerçekleştirilen; karşılaştırmalı çalışma tarihi araştırma ve tekniklerinin kullanıldığı yazılı, çizili ve görsel belge içeren bir etüddür (TMMOB, 2011). Bir başka tanıma göre restitüsyon sonradan değişmiş, kısmen yıkılmış veya yok olmuş öğelerin, yapıların veya yerleşmelerin ilk tasarlandıkları ya da belirli tarihlerdeki durumlarının, yapı üzerindeki izlerden, arşiv kayıtlarından, yapıya, ait fotoğraf, çizim gibi belgelerden yararlanılarak plan, kesit, görünüş gibi çizimlerle veya maketle anlatımıdır (Ahunbay, 2007). Restitüsyon çalışmaları, bir eserin tarihi gelişimini irdelemek özgün tasarımını açıklamak ve kalıntıların daha iyi anlaşılabilmesini sağlamak için gerçekleştirilir. Rölöve analizinde, tarihi araştırma ve benzeri örneklerin karşılaştırmalı çalışmaları sonucunda; dönemler itibarıyla değişmiş, eklenmiş, kısmen yıkılmış veya yok olmuş öğelerin veya yapıların ilk tasarlandıkları süreçten itibaren tarihsel durumlarını belirten rapor ve belge ile ölçekli çizimler düzenlenir. İncelenen yapı birden fazla onarım geçirmişse, bu evrelere ait izler, incelenen veriler değerlendirilerek, ilk tasarım ve onu izleyen dönemler 1. dönem restitüsyonu, 2. dönem restitüsyonu şeklinde adlandırılmaktadır (URL-1, 2019).

2.5. Restorasyon

Restorasyon bir sanat objesinin veya mimari bir eserin estetik özellikleri ve fiziksel bütünlüğüyle yöntemli olarak tanınması ve anlaşılması sürecidir (Brandi, 2005). Bir kültür varlığı, içerdiği değerler, önem, sergilediği sorunlar ve taşıdığı olanaklara göre müdahale görür. İçerdiği bu aşamaların doğru incelenmesi sonucunda uluslararası koruma, kuram ve yaklaşımlara uygun, ülke koşul ve kısıtlamalarıyla da uyumlu çözümlerin fiziksel ortama yansıtıldığı bilinçli müdahalelere "Restorasyon" denilmektedir (Asatekin, 2004). Bir başka tanıma göre restorasyon, taşınmazın malzemesi, yapım teknolojisi, tasarımı vb. yapıldığı dönem veya dönemlere ait özelliklerini korumak amacı ile yapılan kapsamlı koruma müdahalesidir. Restorasyon sağlamlaştırma, ayıklama, bütünleme, yenileme, yeniden yapma, taşıma gibi çeşitli yöntemleri içermektedir (Ahunbay, 2019). Restorasyonda ilk aşamada bir kültür varlığının mevcut durumunun belgelenmesi gerekir. Daha sonra, yapının geçirdiği tüm yaşamın irdelenmesinin sonucunda, yapıldığı zamandan günümüze kadar geçirdiği tüm evrelerin belirlenmesi ve değerlendirilmesi aşaması gelir. (Asatekin, 2004). Tarihi yapıların korunması ve restorasyonu hakkında uluslararası bir çerçeve belirleyen

1931 tarihli Venedik Tüzüğü'nün 5. maddesinde "... hangi döneme ait olursa olsun, sanat değeri ve tarihi anısı olan tüm öğeler korunmalıdır" (ICOMOS, 1931) denilerek restorasyonun önemi vurgulanmaktadır. Ahunbay (2019)'a göre restorasyon kazılar sonucu ortaya çıkan ya da hala ayakta olan antik yapıların, gelecek kuşaklara taşınmasını sağlamak amacıyla, özgün yapılarını korumak ilkesiyle yapılan onarım çalışmaları olarak tanımlanmaktadır. Venedik Tüzüğü'nün 6. maddesinde "Geleneksel ortam olduğu gibi bırakılmalıdır. Kütle ve renk ilişkilerini değiştirecek hiçbir eklentiye, yok etmeye ya da değiştirmeye izin verilmemelidir" vurgusu yapılmaktadır (ICOMOS, 1931).

3. MATERYAL VE YÖNTEM

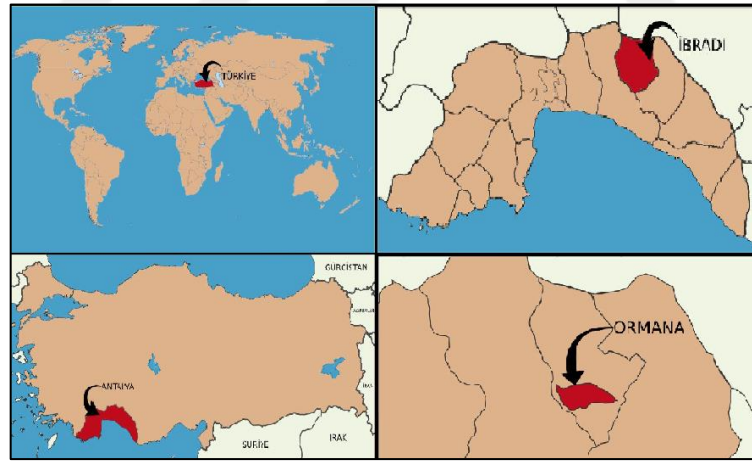
3.1. Materyal

Bu çalışmada araştırma alanını İbradı ilçesi ve Ormana Mahallesi oluşturmaktadır. Materyal olarak ise Ayşe Naciye Balcı konağı seçilmiştir.

3.1.1. İbradı İlçesi ve Ormana Mahallesi özellikleri

3.1.1.1. Coğrafi Konumu

İbradı ilçesi Antalya'nın 165 km doğusunda yer alıp, Antalya-Konya ulaşımının 18 km kuzeyinde yer almaktadır. Doğusunda Akseki ilçesi, güneyinde Manavgat ilçesi, batısında Manavgat ve Sütçüler ilçeleri, kuzeyinde Beyşehir ve Seydişehir ilçeleri ile idari sınır oluşturmaktadır. İlçe yaklaşık olarak 1.267 km²'lik yüz ölçüme sahiptir. (Kaplan Yılmaz, 2019). Ormana Antalya ili İbradı ilçesine bağlı bir mahalledir (Şekil 3.1). İbradı'ya 3 km, Antalya'ya 165 km mesafe uzaklıktadır (Anonim, 2020b). Ormana kuzeyde Onaz (Honaz) tepesi (1.077 m), güney-doğuda Hisar Tepesi (Antik Erymna), güney-batıda Karadağ (1.750 m) ile çevrilidir (Günay, 2009).

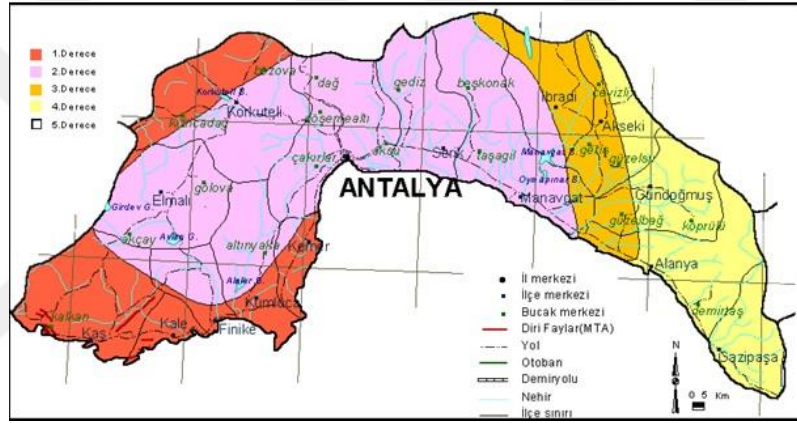

Şekil 3.1. Araştırma alanının coğrafi lokasyonu

3.1.1.2. Topoğrafik ve Jeolojik Durumu

İbradı ilçesini konu alan araştırma sahası Toros dağlarının batı Toroslar bölümünde yer almaktadır. İlçe doğusunda Beratlı, Trebeza, Kurkur, Çuvallı, Aktepe; batısında Melik, Toka, Geçkar ve Çeçkar, Uluçukur kesik kuzeyinde Zimbit, Obet, Gaydan Uluçukur,

Akpınar, Lök, Pınarcık, Enerli; güneyinde Katara, Karadağ, Akıncı Kurtgediği dağları ile çevrilmiştir (Anonim, 2019a). İlçe merkezi deniz seviyesinden 1.035 metre yüksekliğe sahip olup Antalya şehir merkezine 167 km uzaklıktadır. İlçenin en önemli akarsuyu Manavgat Çayı olup ilçenin Güneydoğusundan geçmektedir (Şimşek, 2013). Gembos, Gemboğazı, Eynif ve Üzümcü ilçenin başlıca ovaları arasında yer alıp tarıma elverişlidir. İlçede bu ovaların dışında küçük ovalar da bulunmaktadır (Anonim, 2020a). Havzanın Akdeniz iklimi ve karasal iklimin geçiş alanında bulunması, topoğrafyanın kısa mesafelerde ani değişim göstermesi, arazinin kırıklı ve kalkerli yapıda olması; birçok düden, mağara, dolin gibi karstik şekillere rastlanmasına yol açmaktadır (Manav ve Çalışkan, 2017). Deprem bölgeleri haritasına göre İbradı 3. derece deprem kuşağında yer almaktadır (Şekil 3.2) (Özmen Tamer, 2007).

Şekil 3.2. Antalya ili deprem haritası (Özmen Tamer, 2007)

3.1.1.3. İklimi

Antalya ilinin sahil kesimlerinde Akdeniz iklimi egemendir. Yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı geçen bölgede, kuzeye doğru sahilden uzaklaştıkça yüksekliğin artması nedeni ile iklim ve hava sertleşir ve İç Anadolu'nun karasal iklimine geçilir (Beyhan, 2016). Akdeniz'e paralel uzanan Toros Dağları, Akdeniz ikliminin çok kısa mesafelerde önemli değişimlere uğramasına neden olmaktadır (Sarı, 2009). İbradı çevresi Toros sıradağları arasında yerleşik, ılıman Akdeniz iklim kuşağında bulunmasına rağmen, kuzey rüzgârları ile gelen İç Anadolu iklimi ile karışık bir iklim yapısına sahiptir (Kaplan Yılmaz, 2019). İbradı İlçesi'nin yıllık ortalama sıcaklık değeri 14,4 °C'dir. En düşük ortalama sıcaklık 3,9 °C'lik değerle Ocak ayında, en yüksek ortalama sıcaklık 26,1 °C değerle Temmuz ayında görülür.

Akdeniz etkisine açık olan ve iç kesimlerde yer alan bölge ortalama yıllık toplam 1.336 mm'lik yağış almaktadır. En fazla yağış alan ay 246,2 mm değerle Aralık ayı, en az yağış alan ay 13,5 mm değerle Eylül ayıdır (Şimşek, 2013).

3.1.1.4. Bitki örtüsü

İbradı ilçesinin bağlı olduğu Antalya ili yaklaşık olarak %58'lik oranla ülkemizin orman alanı bakımından en zengin kentidir (Anonim, 2019a). İbradı Akdeniz bitki coğrafyasının hakim olduğu bir bölgedir. Çeşitlilik bakımından bitki örtüsü oldukça zengindir. Bu çeşitliliğin nedenleri özellikle dağ kuşaklarındaki engebeli topoğrafya şartları yani akarsu vadileri ile dar ve derin yarılmış alanlarda yükseklik, bakı ve eğim şartlarının sık değişimi farklı ortamların oluşmasına neden olmuştur. Bu tip farklı ortamların oluşumu bitki örtüsünün tür ve kompozisyonunun çeşitlenmesine neden olmaktadır (Atalay, 2008). İğne yapraklılardan, Kokar ardıç (*Juniperus foetidissima*), Boylu ardıç (*J. excelsa*), Andız (*J. drupaceae*), Katran ardıcı (*J. oxycedrus*), Toros sediri (*Cedrus libani*), Toros göknarı (*Abies cilicica* subsp. *isaurica*), Anadolu karaçamı (*Pinus nigra* subsp. *pallasiana*), Kızılçam (*P. brutia*); geniş yapraklılardan, Kayacık (*Ostrya carpinifolia*), Fransız akçaağacı (*Acer monspessulanum*), Çınar yapraklı akçaağaç (*A. platanoides*), Türk meşesi (*Quercus cerris*), Lübnan meşesi (*Q. libani*), Saplı meşe (*Q. robur*), Küçük yapraklı karaağaç (*Ulmus minor*), Beyaz çiçekli dişbudak (*Fraxinus ornus*), Titrek kavak (*Populus tremula*) bölgede yaygın olarak yetişen türlerdendir (Anonim, 2020a). İlçede şeftali, kayısı, üzüm, armut, incir, nar, kiraz, vişne, dut, ayva, elma, ceviz, badem gibi meyve ağaçları da yetiştirilmektedir. Bunun yanı sıra ilçede 900 yıllık İbrada Arapastı kestane ağacı bulunmaktadır (Tekelioğlu, 2010). Kardelen çiçeği, Safran, Acı çiğdem, Likya lalesi, Ağlayan gelin, Topalak (sıklamen) İbradı ve yakın çevresinde yetişen zengin Geofit çeşitlerindendir (Kaplan Yılmaz, 2019).

3.1.1.5. Tarihçesi

İbradı kelimesinin Osmanlıca'da "soğukluk", "soğutma" anlamına gelen "İbrad" (Abra/Ebra) sözcüğünden geldiği tahmin edilmektedir. Bu bağlamda kelime olarak İbradı "soğuk yer" anlamına gelmektedir (Tekelioğlu, 2010). İlçenin yer aldığı bölgenin İlkçağdaki etnik yapısı ve coğrafi konumu ilk bakışta oldukça karmaşık görünmektedir (Adak vd., 2015).

Elde edilen arkeolojik kanıtlar bölgenin tarihi önemini ortaya çıkarmaktadır. Bölgenin günümüz sınırları Anadolu'nun önemli dört antik yerleşimin kesişme noktasının

betimlendiği yerdir. Kuzeyde Psidia, Güneyde, Kilikia Güneybatıda Pamphilia ve Doğu'da Isauria'nın bu bölgeyi çevrelediği düşünülmektedir. Bölgenin arkeolojik olarak üç önemli yerleşimi vardır. Bu yerleşim yerleri Etenna (Ivgal-Sinanhoca), Kotenna (Gödene-Menteşbey) ve Erymna (Ormana-Ardıçpınarı)'dır. Bu yerleşimler antik dönemi yansıtan haritada yer almaktadır (Şekil 3.3) (Ramsay Mitchell, 1960).

Şekil 3.3. Etenna, Kotenna ve Erymna'nın antik yerleşim yerleri (Ramsay Mitchell, 1960).

Orta Çağda insanlar saldırılardan korunmak için şehir ve kasabalarını dik ve sarp tepelerde kurmuşlardır. İbradı bölgesi dağlık, geçit vermez bir alanda yer almaktadır. 6. ve 9. yüzyıllar arasında bölgeyi sıklıkla tehdit eden Arap akınları veya kıyından gelen saldırılar sebebiyle, insanlar kıyı şeridine nazaran ulaşılması daha zor ve güvenli olan İbradı'yı tercih etmişlerdir (Gedik, 2014).

Türkler'in, İbradı bölgesine 1071'den hemen sonra gelmiş olduğu düşünülmektedir, bu ilk dönem çok iyi bilinmemektedir. Antalya'nın Türklerin tarihine girmesi, 12. yüzyılın ikinci yarısından sonra olmuştur (Gedik, 2014).

Antalya bölgesi 1147-1148 Haçlıları için önemli limandır, bu yüzden Türkler'in dikkatini çekmiştir (Baykara, 1993). 12. yüzyılın başlarından 1176'ya kadar Haçlı

Seferi'ne gelen Avrupalı krallar ve komutanlar Beyşehir, Derebucak, Gembos, Dalkatran, Eynif ve Kesikbeli yoluyla Side'ye inmişlerdir. Bu güzergâhı kontrol edemeyen, Anadolu'nun iç kesimi ile Akdeniz sahili arasında bağlantı sağlayamayacağı için, bu yörenin hâkimiyeti Roma için çok önemli olmuştur (Turan, 2018). Bu yol güzergâhında bulunan Brekana Kalesi de yolun güvenliği ve hâkimiyet mücadelesi açısından oldukça önemlidir (Gedik, 2014).

İbradı, Selçuklular döneminde 1261 yılından sonra Karamanoğulları Beyliği'nin hâkimiyetine girmiştir. Karamanoğlu Beyliği ile Osmanlı Devleti tarih boyunca hep çatışma halinde olmuştur. 1451 yılında Osmanlı devleti bu beyliğe son vererek topraklarını kendi bünyesine katmıştır. 1624-1625 yıllarında İbradı ve çevresi Alaiye Sancağı'na bağlanmıştır (Gedik, 2014). İbradı 19. yüzyılda teke sancağına bağlı kaza statüsünde iken, sancakların vilayet haline getirilmesinden sonra kaza merkezi Akseki'ye alınmıştır. 19. yüzyılda var olan ancak daha sonra kapatılan İbradı belediye teşkilatı Cumhuriyet ile birlikte 6 Mayıs 1947 tarihinde yeniden faaliyete geçmiştir (Gedik, 2014). Cumhuriyet döneminde Akseki ilçesine bağlı bir nahiye merkezi olan İbradı, 1990 yılında ilçe olmuştur (Tekelioğlu, 2010).

İbradı, tarihinde birkaç kez büyük yangına sahne olmuştur. 19. yüzyıldaki ilki 20 Ağustos 1861 yılında meydana gelmiştir. Bu yangın cariye Zeynep'in İbradı'lı Mustafa Efendi'nin konağını ateşe vermesiyle başlamıştır. Yangında İbradı'da 130'dan fazla ev yanmıştır (Dayar, 2012). İbradı'nın yaşadığı en büyük yangınlardan bir diğeri de 20 Temmuz 1889 tarihinde çıkmıştır ve sonucunda 700 hane, bir cami, bir mescit, bir rüştiye mektebi ve çok sayıda dükkân eşyaları ile birlikte yanmıştır. İbradı havzasında çıkan yangınlar bölgedeki yılların bilgi ve birikimi ile oluşan yerleşim dokularının yok olmasına neden olmuştur. Her şeyini kaybeden bölge halkı, işçiliğinin en güzel örneklerinin sergilendiği büyük konaklar, köşkler yerine barınma ihtiyacını karşılayacak basit ve yalın yapılar inşa etmiştir. Yalnızca yapıların değil sokak dokuları, bitki örtülerinin yani kültürel peyzajın yanıp kül olduğu bölgede halkın gelenek, görenek ve ekonomisine dayalı yeni bir yerleşim dokusu inşa edilmiştir (Kaplan Yılmaz, 2019).

Ormana'nın adı kaynaklarda Orumma/Orumnos olarak geçmektedir. Antik ad zamanla Ormana'ya dönüşmüştür. Ormana'nın Pamfilya sınırlarında kaldığı kabul edilmektedir. Erymna'dan kalan son izler günümüzde Ormana mahallesi içinde yapılar ve tarım arazileri içerisinde parça, parça bulunabilmektedir. Yüzeyde tespit edilen sırlı seramik parçalardan ve yapı kalıntılarından Erymna'nın özellikle roma ve Bizans dönemlerinde yerleşim yeri olduğu anlaşılmaktadır (Çevik ve İşkan, 2000).

3.1.1.6. İdari Durum ve Nüfus Özellikleri

İbradı ilçesi toplamda 9 mahalleden oluşmaktadır. Bu mahalleler; Aşağı, Yukarı, Ormana, Başlar, Ürünlü, Aydınayla, Çukurviran, Düzlen ve Üzümdere mahalleleridir (Anonim, 2020b). İbradı nüfusu 2020 yılı itibarıyla 2.947 kişidir. Nüfusun, %51,29'u erkek, %48,71'i kadındır (TÜİK, 2020). İlçede yaşlı nüfus genç nüfusa oranla daha fazladır. Bunun nedeni genç nüfusun eğitim ve iş imkânı bulabilmek için ilçeyi bırakıp büyükşehirlerle göç etmesidir (Anonim, 2019b). Ormana mahallesinin nüfusu toplam 577'dir. Bu nüfusun 279'u erkek, 298'i kadındır (TÜİK, 2020).

3.1.1.7. Ekonomik ve Ticari Durumu

İbradı, sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında Antalya ilinin sondan ikinci ilçesidir. İlçe, havzasının coğrafi yapısının sarp ve kayalık olması kış aylarının sert geçmesi, tarıma elverişli arazilerin az olması, ulaşım imkânının zor ve yetersiz olması sebebiyle kendine yetebilen kapalı ekonomi türünü geliştirmiştir (Kaplan Yılmaz, 2019). İlçede halkın geçim kaynağı ormancılık, bağcılık ve hayvancılıktır. Kekik, adaçayı bitkileri ile kuzu göbeği olarak bilinen doğadan toplanan mantar türünün yanı sıra, tarla işleri, üzüm yetiştiriciliği ve andız pekmezi bölge halkının geçimine katkı sağlamaktadır. Ayrıca bölgenin doğal florasında bulunan bazı bitkiler bölge halkı tarafından toplanılarak ticareti yapılmaktadır (Anonim 2019b). İbradı'nın yüksek kesimlerdeki ormanlarında kesim ve dikim işçiliği yapılmaktadır. İlçenin dağlık bir arazide yer alması nedeniyle hayvancılık faaliyetleri geliştirmiştir. En çok beslenen hayvan kıl keçisidir (Anonim, 2020a). El sanatları alanında ilçede çok az sayıda kalaycı, bez dokuma, demircilik, ahşap işleme gibi işler bölge esnafı tarafından icra edilmektedir. (Tekelioğlu, 2010). Ormana, ekonomisinin büyük ölçüde tarım ve hayvancılığa, kısmen de el sanatları ve turizme dayalı olduğu kırsal bir yerleşim alanıdır (Davulcu, 2015).

3.1.1.8. Aile Yapısı

İbradı ilçesi asırlar boyunca göç vermiştir. Bölge insanı okumayı meslek edinmiş veya ticaret yapmayı tercih etmişlerdir (Gedik, 2014). İbradı kültürel özellikleri itibarıyla geleneksel Türk örf ve adetlerini yansıtmaktadır. Halkın medeni ve sosyal ilişkileri oldukça zengindir. Bölgede Ataerkil aile tipi egemendir. Mahallelerin ortak ihtiyaçlarına halkın katkısı oldukça iyidir. İbradı İlçesi dışında yaşayan vatandaşların tamamına yakınının bölgede konutu bulunmaktadır (Anonim, 2020b).

3.1.1.9. İbradı İlçesinin Doğal ve Kültürel Varlıkları

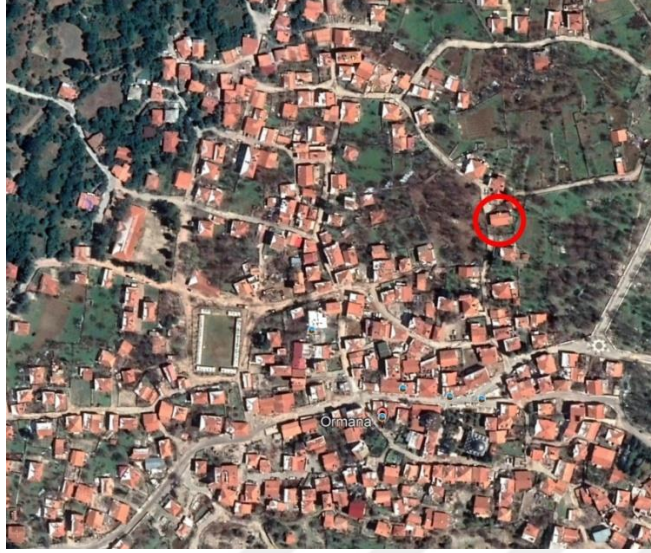
Altınbeşik Mağarası Milli Parkı ve Üzümdere Yaban Hayatı Geliştirme Sahası ilçenin iki önemli doğal varlığıdır. Bunun yanında ilçede Büyük (çarşı) camii, İbradı Mezarlığı, Çukurviran Mahallesi Anıt Mezar, Kocaoluk mevkiindeki antik yapı kalıntısı ve Erymna Antik Kenti kültürel varlıkları yer almaktadır.

3.1.10. Ormana Mahallesi'nin Yerleşim ve Mimari Özellikleri

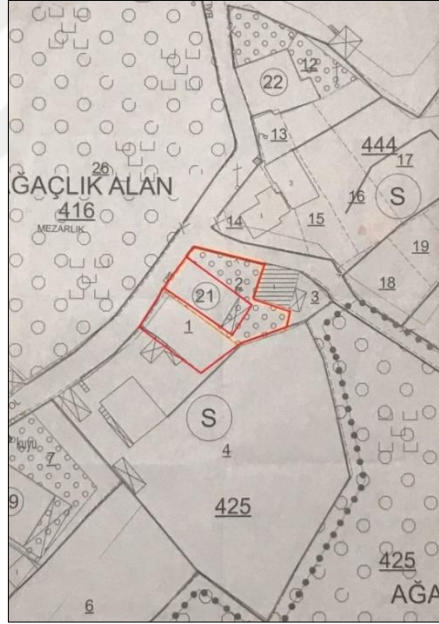
Ormana'da yerleşim yerini oluşturan yapılar bölgenin arazi yapısına uygun bir biçimde yerleştirilmiştir. Geçmiş yıllarda geleneksel geniş aile modelinin yaygın olduğu Ormana Mahallesi'nde "toplu yerleşim tipi" karşımıza çıkar. Toplu yerleşim, Orta ve Batı Toroslar kırsal yerleşmelerinde sıkça uygulanmış olan bir yerleşme şeklidir. Mahalle cami, fırın, bakkal, kahvehane, lokanta gibi ticari ve sosyal yapıların bulunduğu ve çarşı olarak adlandırılan bölge ve onun etrafında yer alan yerleşimlerden oluşmaktadır (Davulcu, 2015). Bölge köyleri kayalardan oluşan zemine oturan, ahşap ve taş gibi malzemelerden inşa edilmiştir. Bölge köklü bir mimari geleneğin kullanıldığı "Akdeniz bölgesi klasik ev planını" yansıtmaktadır. Dağlık kesimlerde ahşap ve kuru taş duvar ile hiç bağlayıcı harç kullanılmadan yapılan "Düğmeli Ev" ise bu bölgeye özgü tekniktir (Esengil, 2002). Düğmeli duvar moloz taşların arasına 50-60 cm mesafe ile atılan ahşap hatılları dikine kesen ve uçları cepheden dışarı taşan daha küçük hatılların atıldığı tekniğe denilmektedir (Kavas, 2015). Evlerin yapımında taş malzeme baskın kullanılmasına rağmen özellikle iç mekanda dekorasyonda ahşabın tercih edildiği görülmektedir. Yapılarda alt katlar genelde ahır olarak kullanılmakta, esas yaşam alanları üst katta bulunmaktadır (Yarar, 2013).

3.1.2. Ayşe Naciye Balcı Konağı

Bu çalışmada materyal olarak Antalya ili, İbradı İlçesi, Ormana Mahallesi'nde yer alan Ayşe Naciye Balcı konağı seçilmiştir (Şekil 3.4). Bu konağın materyal olarak seçilme nedeni günümüze kadar sağlam bir şekilde ayakta kalmış olması ve yalnızca bulunduğu yöreye özgü olan yapım tekniği ile inşa edilmesidir. Ayşe Naciye Balcı Konağı, Antalya ili İbradı İlçesi Ormana Mahallesi Abdullah Özgüven caddesi no:18 425 ada 21 parselde yer almaktadır (Şekil 3.5). Kapı numarası 18 olan konak zemin kat ve birinci kattan oluşmaktadır. Konağın tapu alanı 348 m²'dir. Yapı çokgen şeklindeki parselin kuzeyinde, giriş cephesi yola, diğer cepheler bahçeye bakacak şekilde konumlanmıştır.

3.4. Ayşe Naciye Balcı Konağı'nın konumu

Şekil 3.5. Ayşe Naciye Balcı Konağı'nın İmar Planı

Konağa giriş kuzey cephedeki ana kapıdan ve doğu cephesindeki bahçeden sağlanmakta ve tek araç geçecek 4-6 metre genişlikteki dar sokaklardan ulaşılmaktadır. Konağın bulunduğu sokakta ve sokağın yakın çevresinde Kültür ve Turizm Bakanlığı Antalya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 25.03.2005 tarihli onayı ile tescillenmiş birçok geleneksel yapı yer almaktadır (Şekil 3.6-3.10).

Şekil 3.6. Ayşe Naciye Balcı Konağı'nın sokak cephesinden görünüşü

Şekil 3.7. Ayşe Naciye Balcı Konağı'nın 70'li yıllara ait sokak cephesinden görünüşü-1

Şekil 3.8. Ayşe Naciye Balcı Konağı'nın 70'li yıllara ait sokak cephesinden görünüşü-2

Şekil 3.9. Konağın yakın çevresinde yer alan 1 tescil nolu yapı-1

Şekil 3.10. Konağın yakın çevresinde yer alan 1 tescil nolu yapı-2

3.2. Yöntem

Çalışma alanının mevcut durumu rölöve çizimleri ve fotoğraflar ile belgelenmiştir. Bu belgeler doğrultusunda ve yerinde yapılan gözlem ile yapının “rölöve bozulma analiz” ve “rölöve malzeme kullanım” analiz çizimleri yapılmıştır. Yapının üzerindeki mevcut izlerden ve arşiv kayıtlarından yararlanılarak yapının restitüsyon projesi hazırlanmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda restorasyon projesi hazırlanarak yapıya yeni bir işlev kazandırılmıştır.

Çalışma materyalini seçmek için 11 Temmuz 2020 tarihinde mahalleyi keşfe gidilmiştir. Konağın ölçümleri 20 Ekim 2020-27 Ekim 2020 tarihleri arasında üç kişilik bir ekiple yapılmıştır. Çalışmada şerit metre, lazer metre, jalon, çırpı ipi, su terazisi, tebeşir, eskiz kâğıdı, milimetrik kâğıt, el feneri, fotoğraf makinesi ve renkli kalem kullanılmıştır. Yaklaşık 1/100 ölçekli krokiler çıkarılarak ölçüler bu krokiler üzerine işlenmiştir. Yapılan ölçümler Autodesk Autocad 2016 programı kullanılarak dijital ortama aktarılmıştır. Yapıya ait çekilen fotoğrafların düzenlenmesi için Adobe Photoshop CS 6 programı kullanılmıştır.

Yapıda meydana gelen değişim ve bozulmaların arşiv ve diğer kaynaklardan belirlenemediği durumlarda yapı ile benzer tarihlerde inşa edilen yapıların tipolojisinden yararlanılarak restitüsyon projesi için veriler elde edilmiştir. Ayşe Naciye Balcı Konağında kaldırılan, yok olan, bozulan, eklenen elemanların restitüsyonu için Ormana Mahallesi’nde bulunan Ayşe Naciye Balcı Konağı’yla benzer özellikler taşıyan diğer konutlar incelenecektir. Bu bölümde Ayşe Naciye Balcı Konağı’nın bulunduğu Ormana Mahallesi ile ilgili veri araştırması yapılmış Reha Günay’ın “Ormana Toroslarda bir köy ” isimli kitabından yararlanılmıştır.

Yapıda meydana gelen değişim ve bozulmalar rölöve çizimleri üzerine işlenerek çizim ve tarama yöntemi ile anlatılmıştır.

Yapının özgün halinin tespit edilmesine yönelik çalışmada mekan işlevleri mimari ve yapısal elemanlardan, yapıdaki izler, mimari gereklilikler, karşılaştırmalı çalışma, sözlü kaynaklardan gelen bilgiler değerlendirilerek restitüsyon projesi hazırlanmıştır.

Restitüsyon çalışması yapılırken kullanılan kaynaklar ve bu kaynaklardan hangi konuda yararlanıldığı aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır.

Yapıdaki iz ve örneklerden bilinen veriler,

- Varlığı kesinlikle bilinenler
- Rölöve çalışması sırasında varlığı kesin olarak belirlenerek tespit edilenler,

- Yeri, boyutu ve malzemesi yapıdaki diğer örneklerden bilinenler; Binada olması gerekli olan yeri, boyutu ve malzemesi binadaki diğer örnekler sayesinde bilinenler,
- İzi olmayan fakat varlığı yapıdaki diğer örneklerden bilinenler; Binada çeşitli nedenlerle bir kısmı ya da tamamı yok olmuş olan çeşitli yapı elemanlarından yapıdan gelen bilgiler sayesinde bilinenler.

Karşılaştırmalı çalışmadan bilinen veriler,

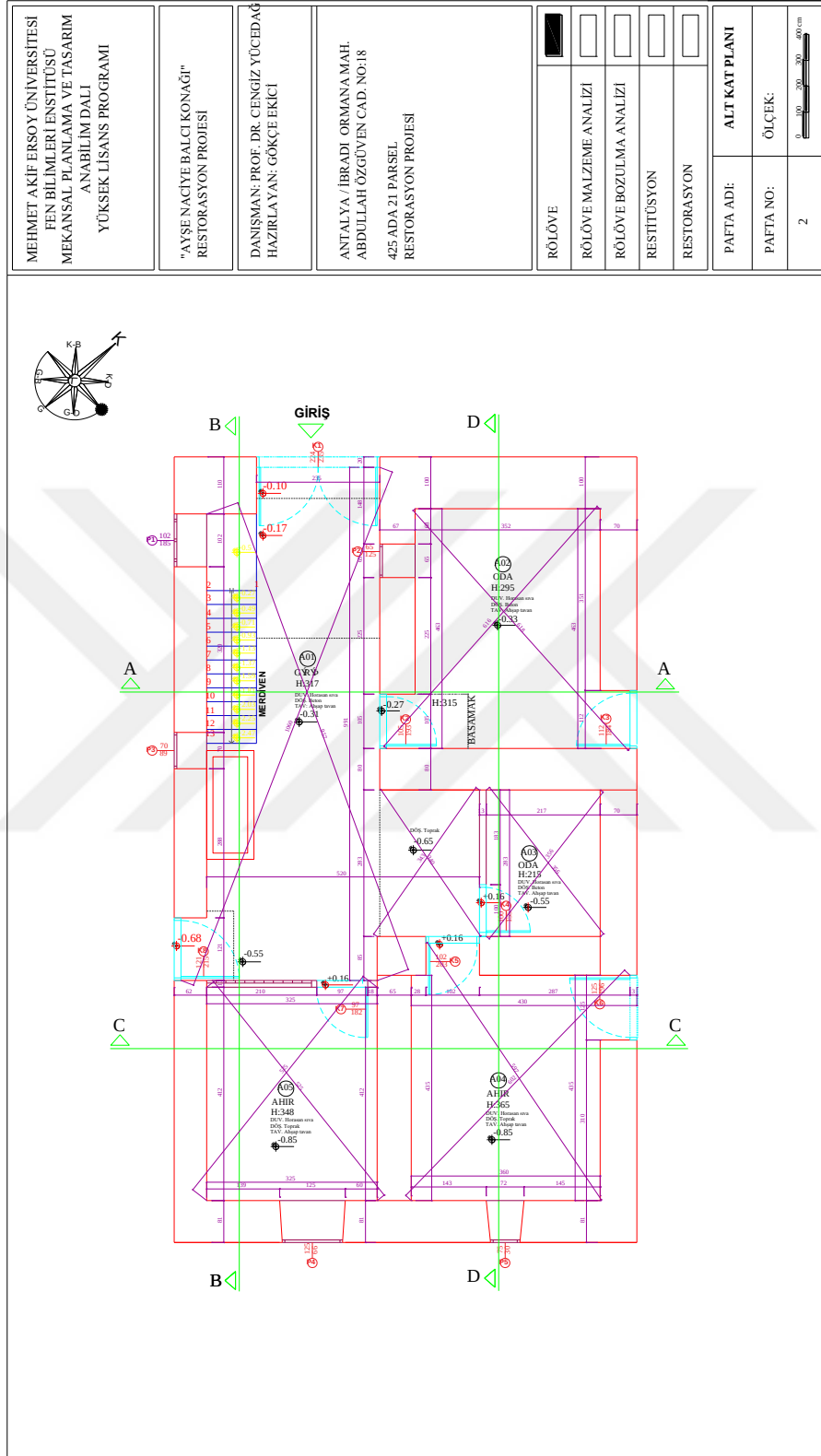
- Yeri, izi belli olan, boyutu ve malzemesi karşılaştırmalı çalışmadan gelen bilgiler ile bilinenler; Yeri ve izi belli olan, boyut ve malzeme konusunda yapılan karşılaştırmalı çalışma sonucu bilgi edinilen yapı elemanları,
- İzi olmayan, her şeyi ile karşılaştırmalı çalışma sonucu bilinenler; Yeri, izi, boyutu ve malzemesi ile binada herhangi bir izi bulunmayan ve tamamıyla karşılaştırmalı çalışmadan gelen bilgiler.

Yazılı ve sözlü kaynaklardan bilinen veriler

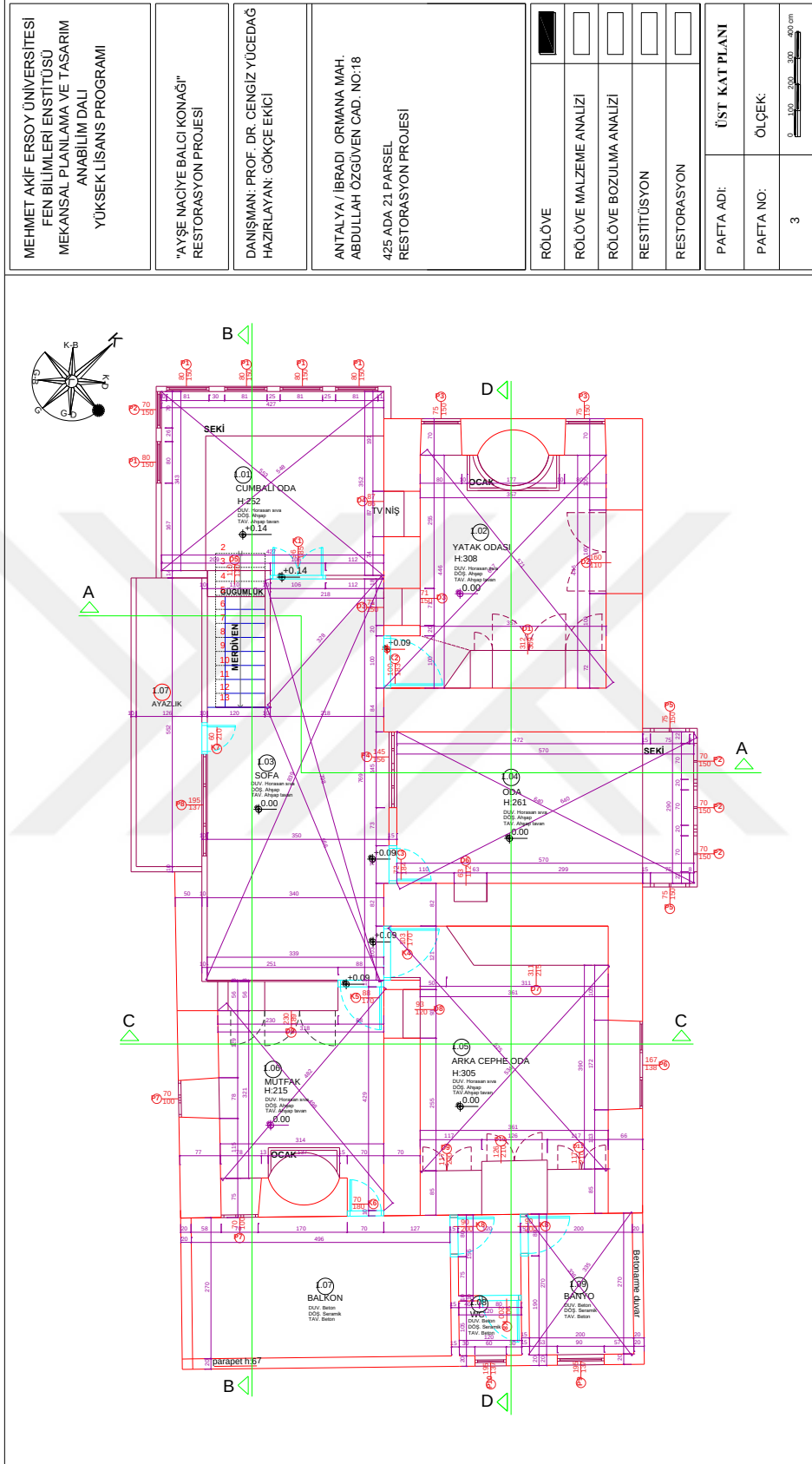
- Araştırma aşamasında elde edilen yazılı ve çizili kaynaklar ile fotoğraflar ve sözlü bilgiler ile bilinenler.

Mimari gereklilik gereği yapıda olması gerekenler

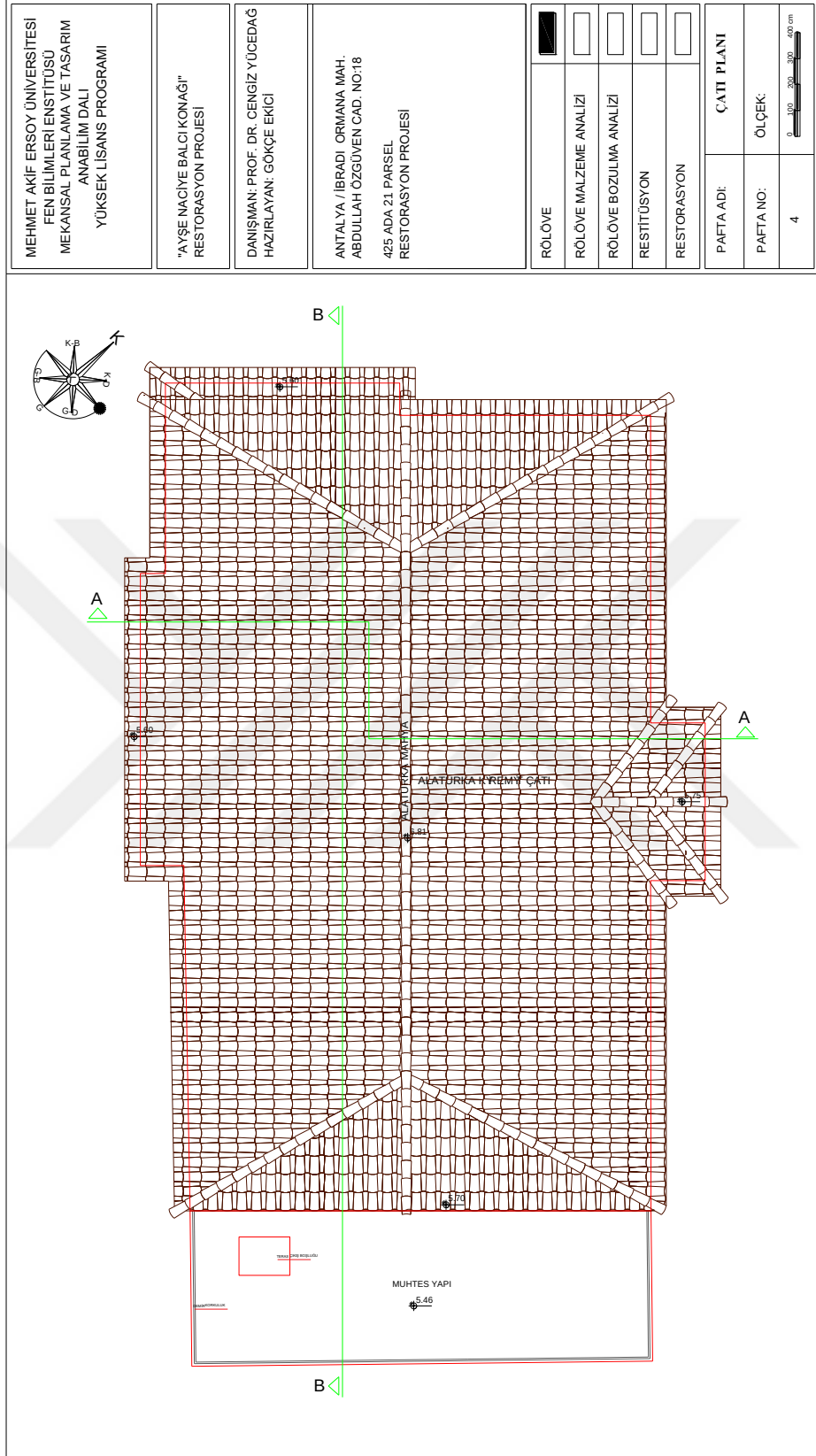
- Mevcutta bir takım sebeplerden dolayı konutta bulunmamasına rağmen mimari açılarından yapıda olması gerekli elemanlar.

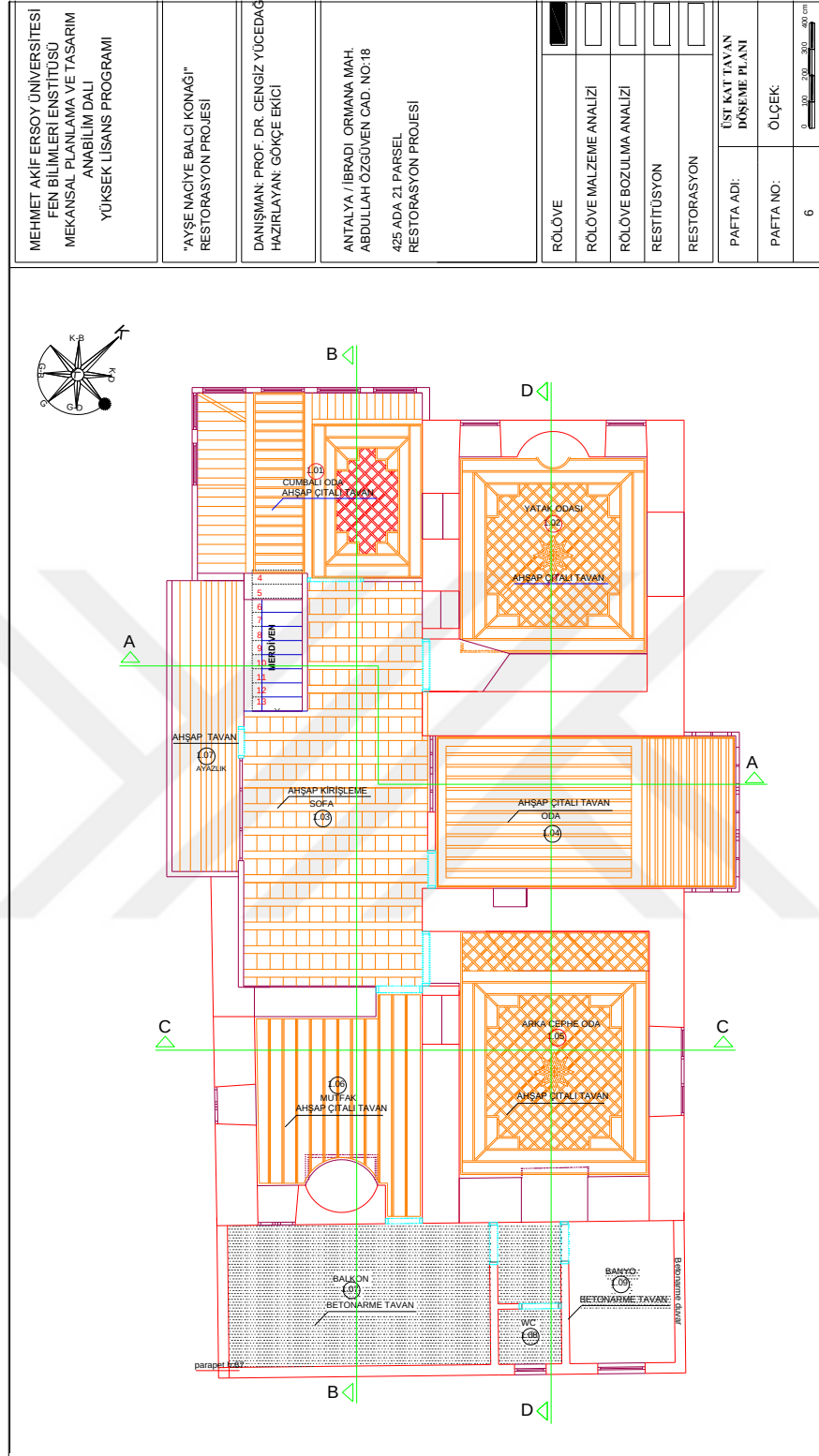
Şekil 4.2. Rölöve alt kat planı

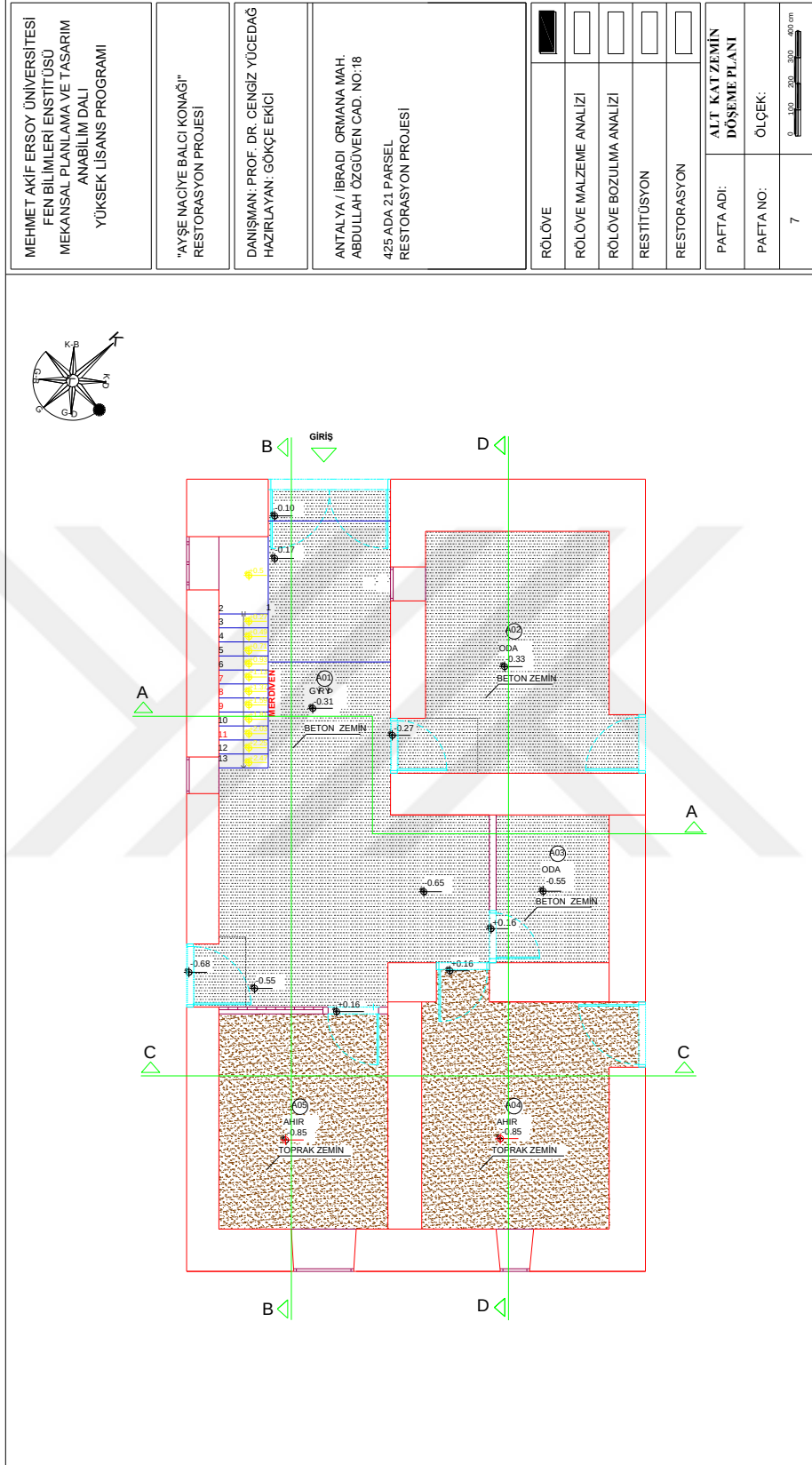
Şekil 4.3. Rölöve üst kat planı

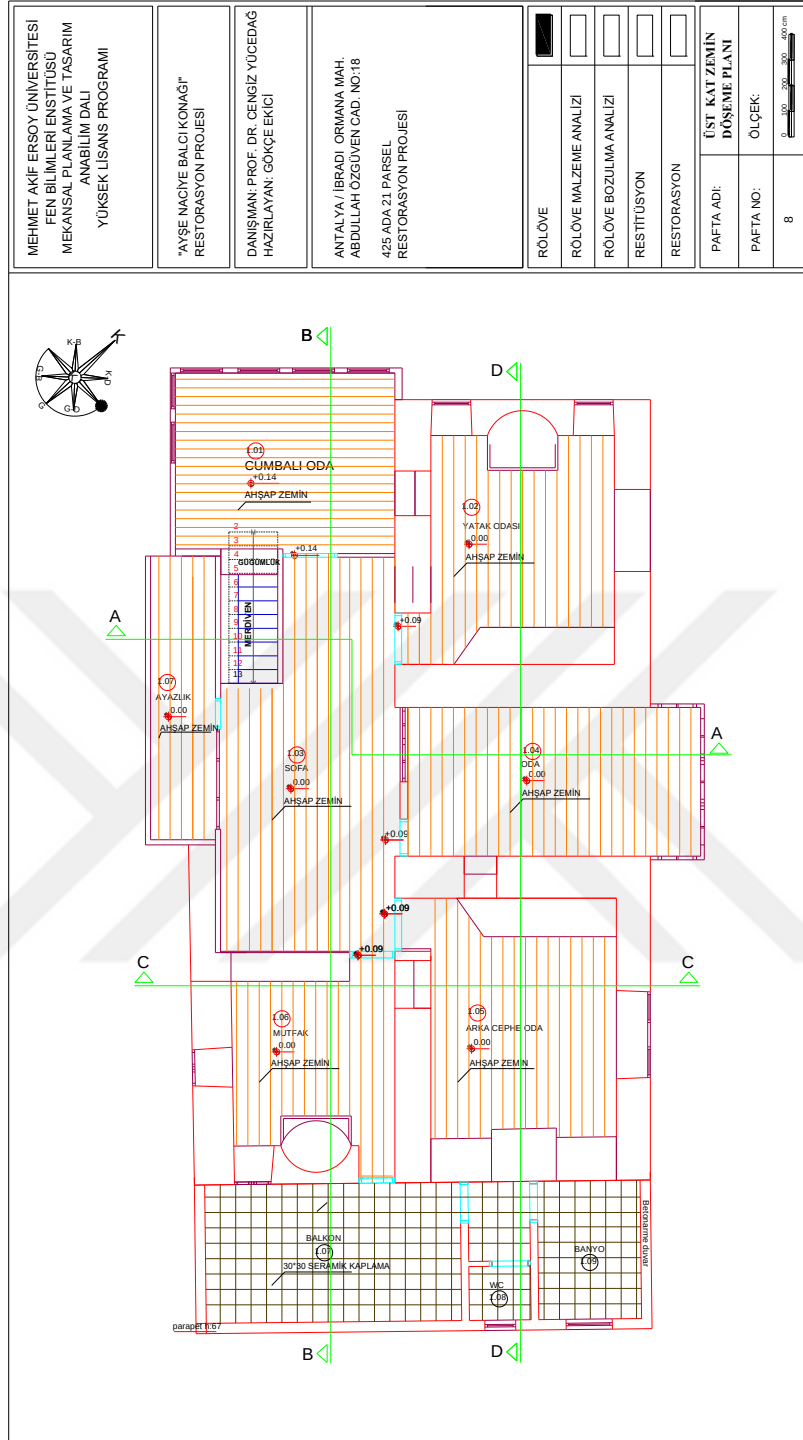
Şekil 4.4. Rölöve çatı katı planı

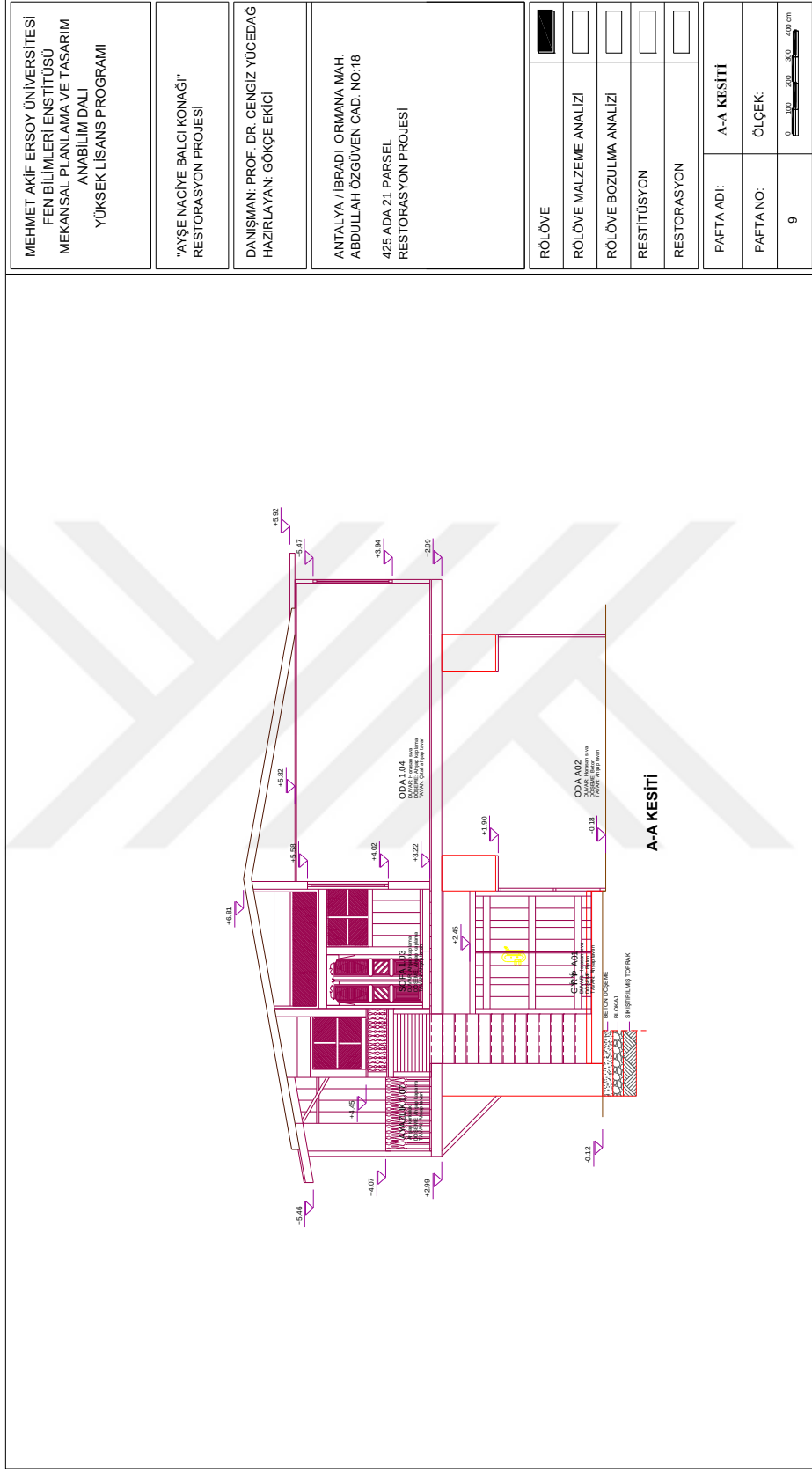
Şekil 4.6. Rölöve üst kat tavan döşeme planı

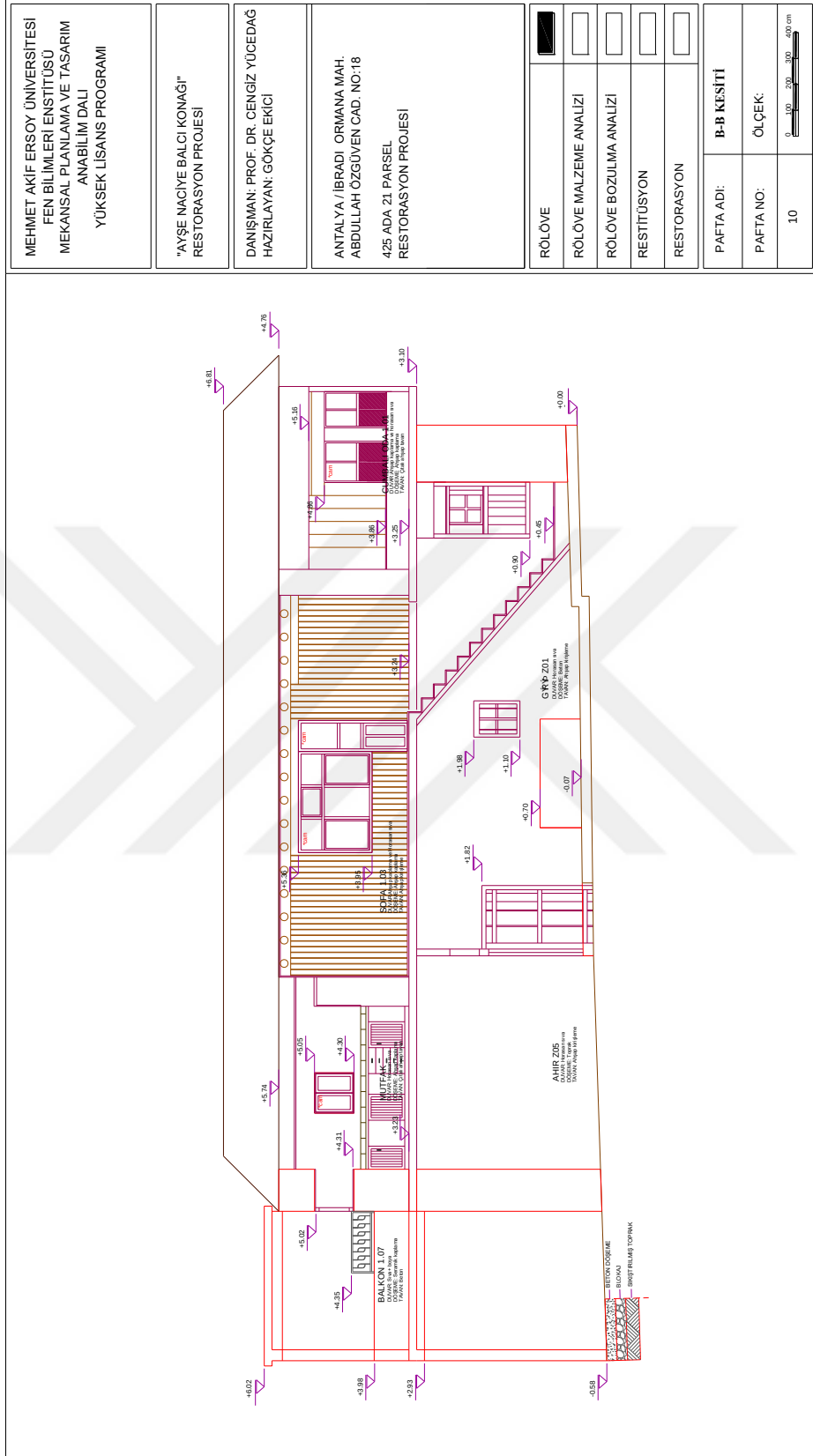
Şekil 4.7. Rölöve alt kat zemin döşeme planı

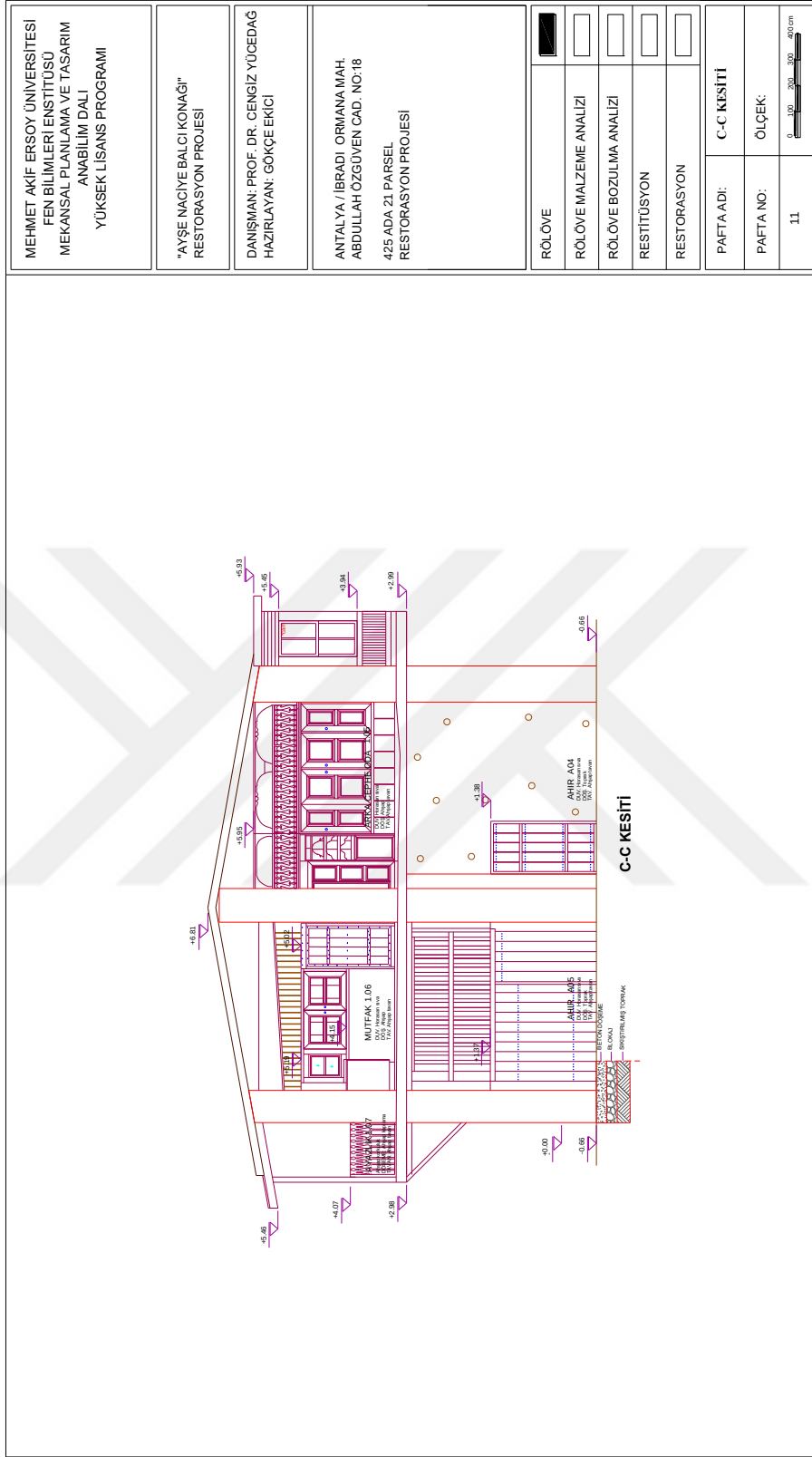
Şekil 4.8. Rölöve üst kat zemin döşeme planı

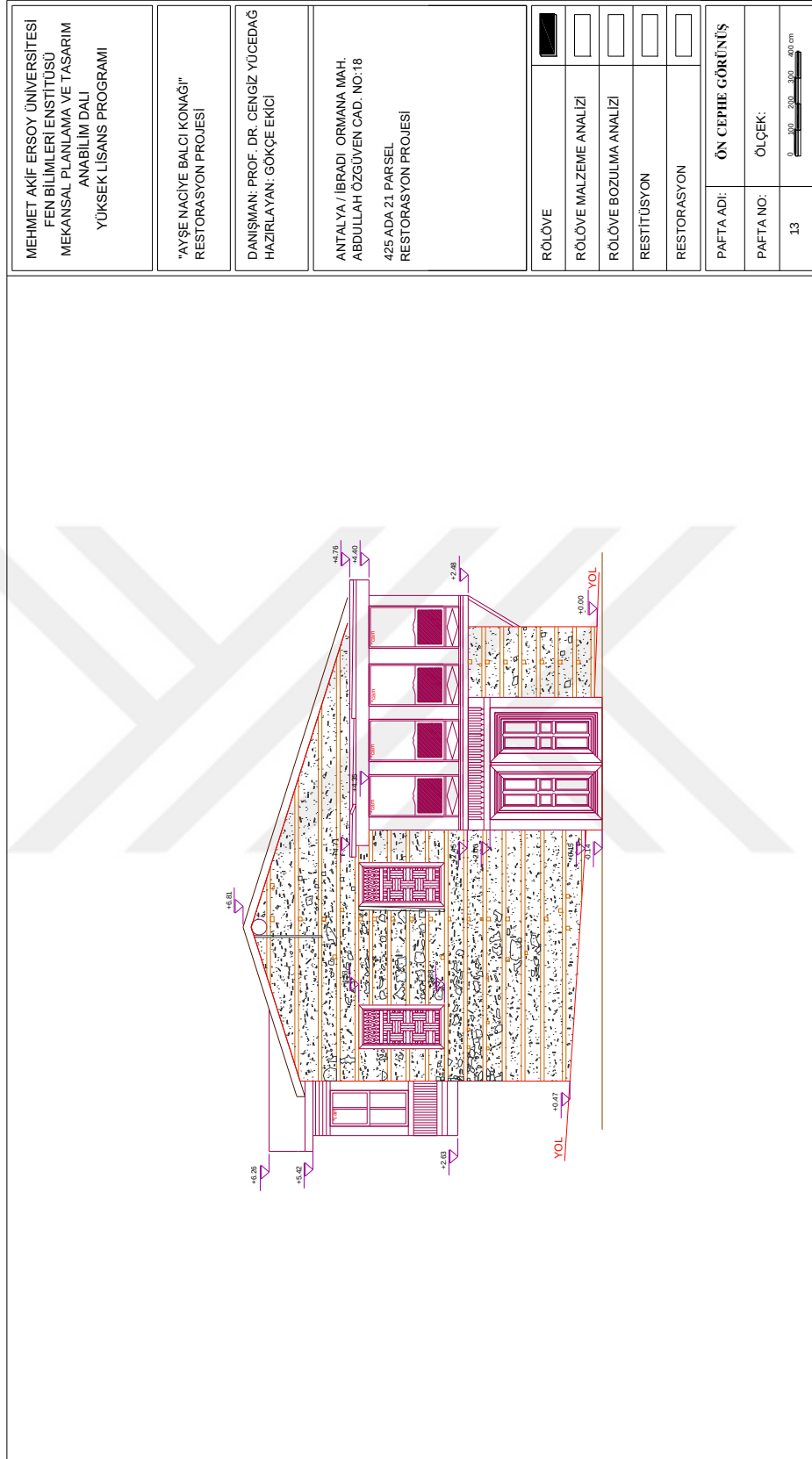
Şekil 4.9. Rölöve A-A kesiti

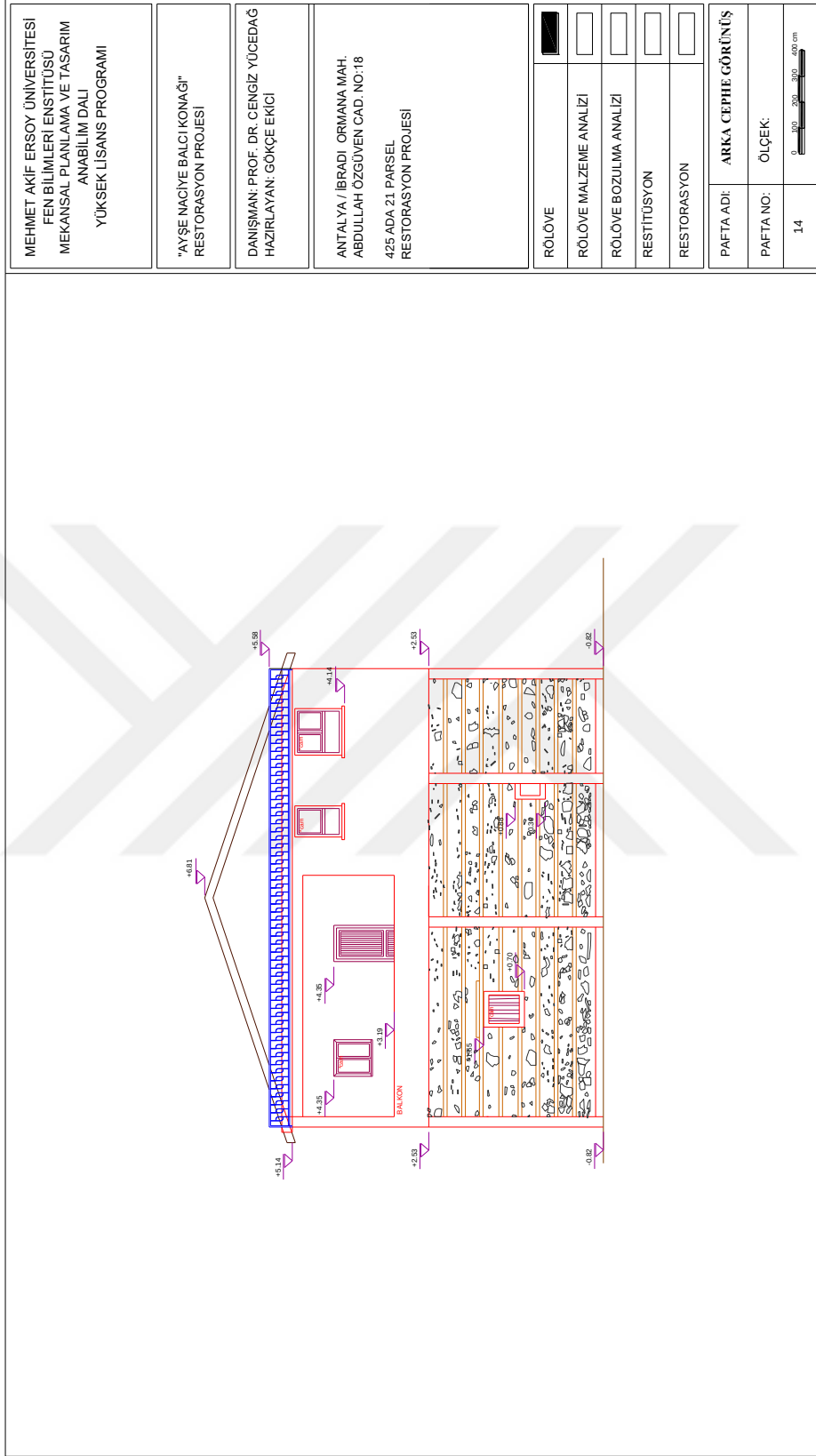
Şekil 4.10. Rölöve B-B kesiti

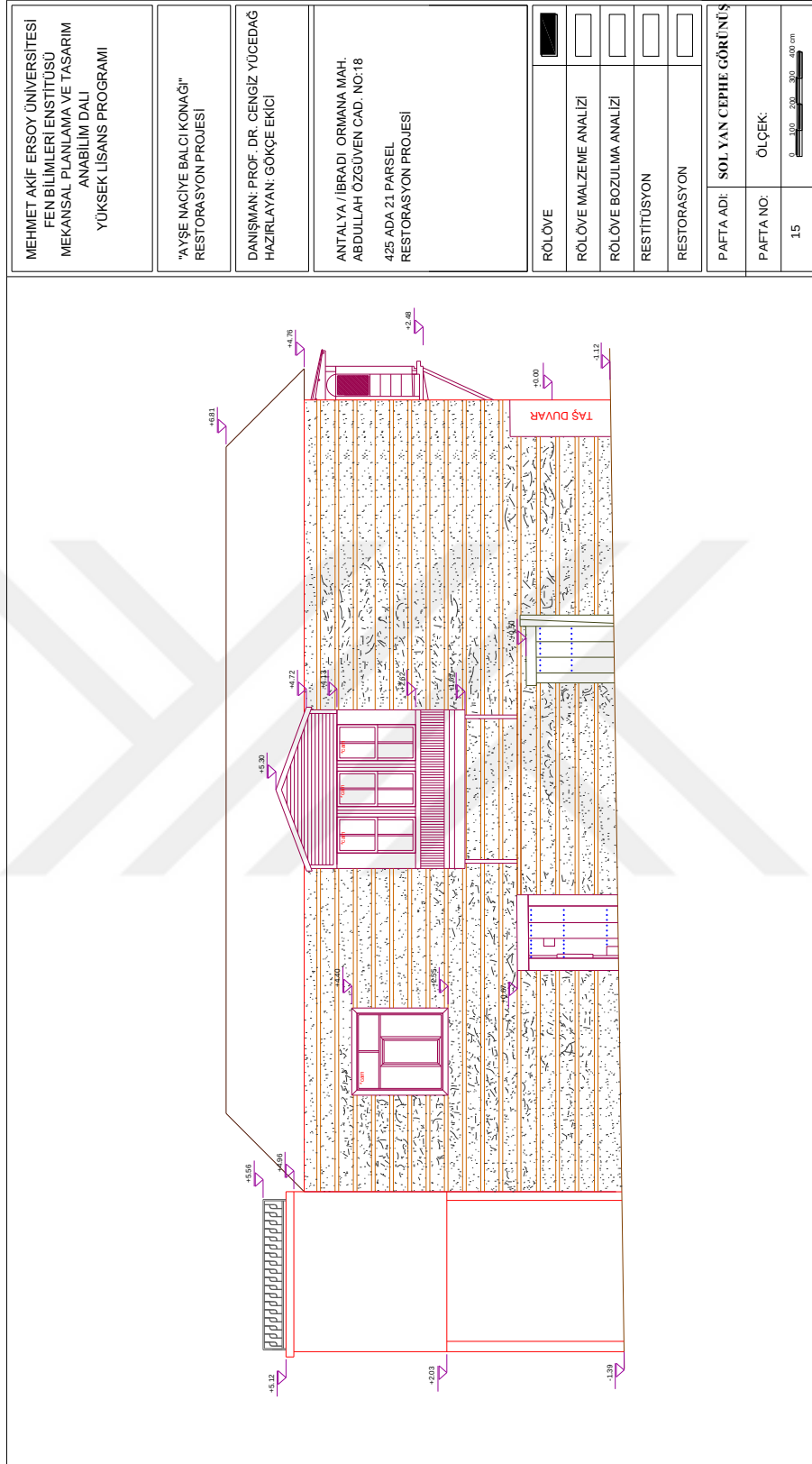
Şekil 4.11. Rölöve C-C kesiti

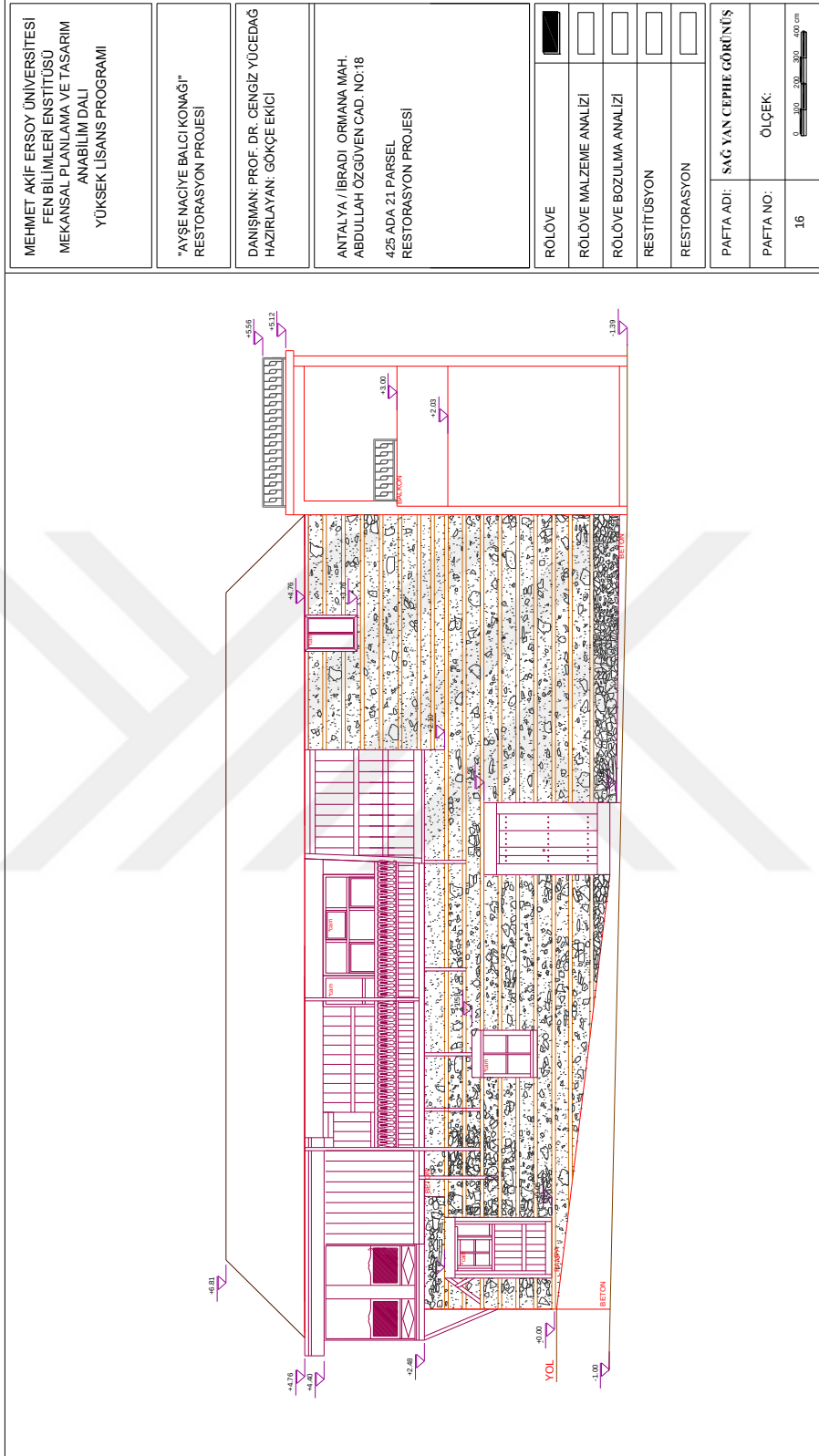
Şekil 4.13. Rölöve ön (Kuzeybatı) cephe görünüşü

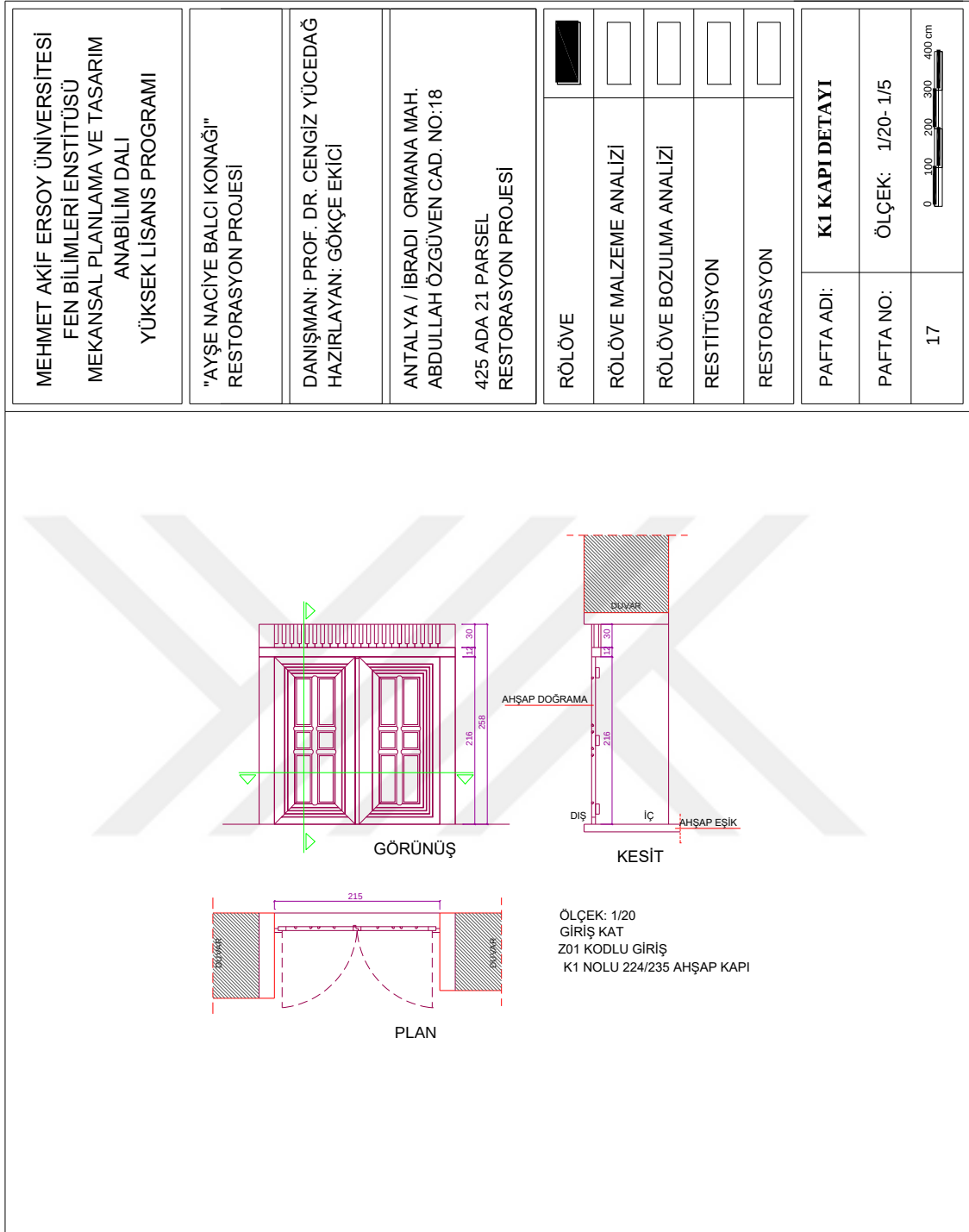
Şekil 4.14. Rölöve arka (Güneydoğu) cephe görünüşü

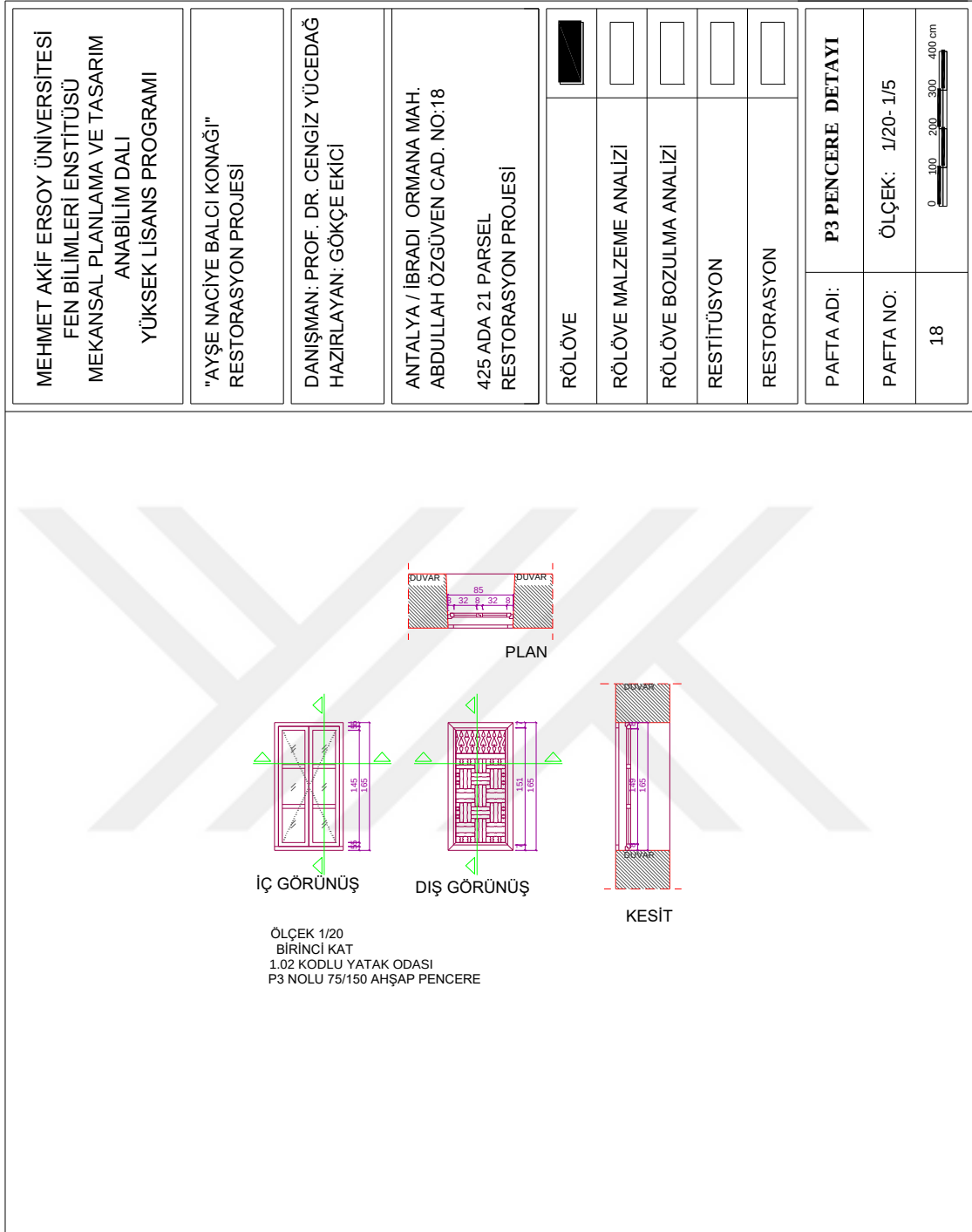
Şekil 4.15. Rölöve sol yan (Kuzeydoğu) cephe görünüşü

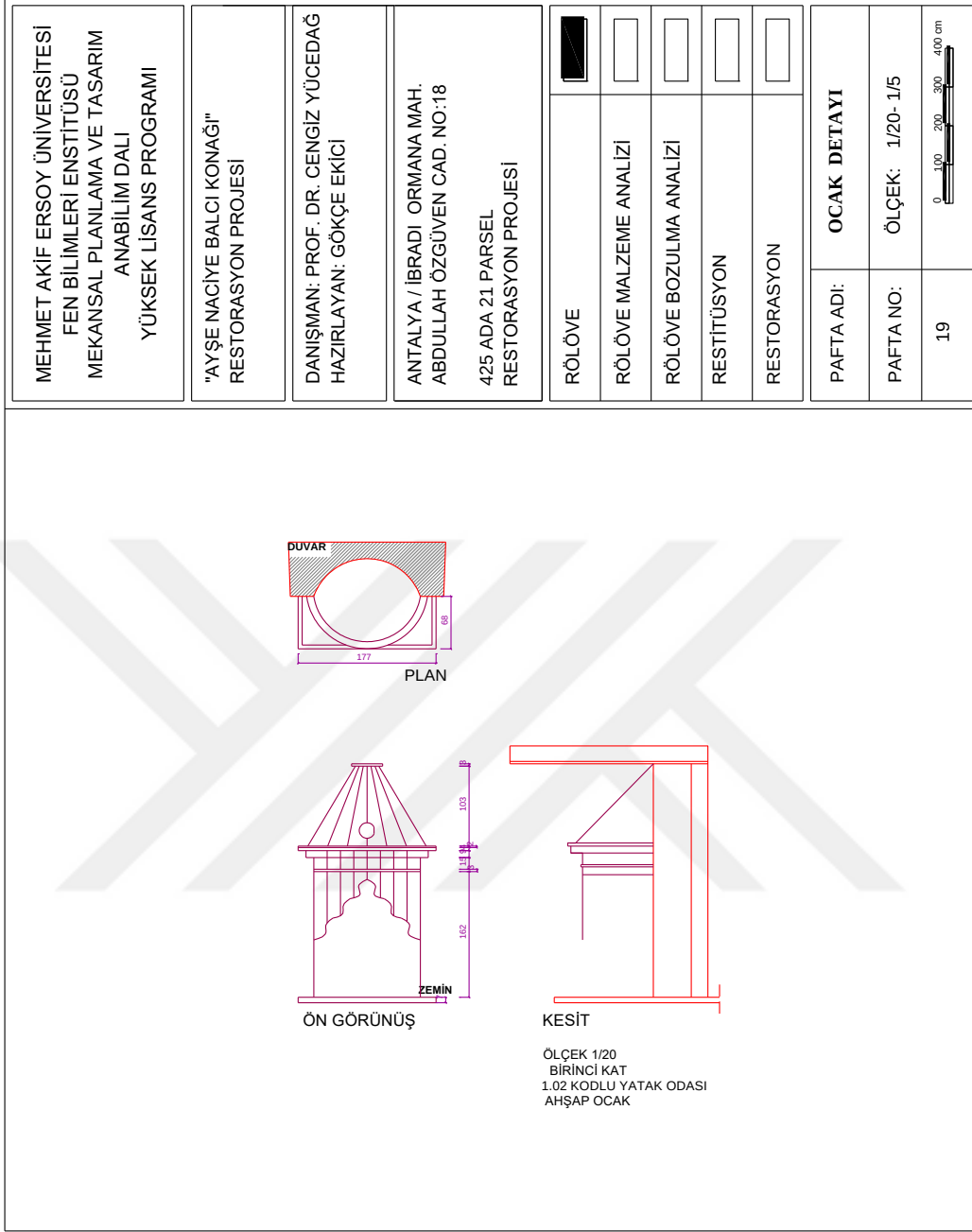
Şekil 4.16. Rölöve sağ yan (Güneybatı) cephe görünüşü

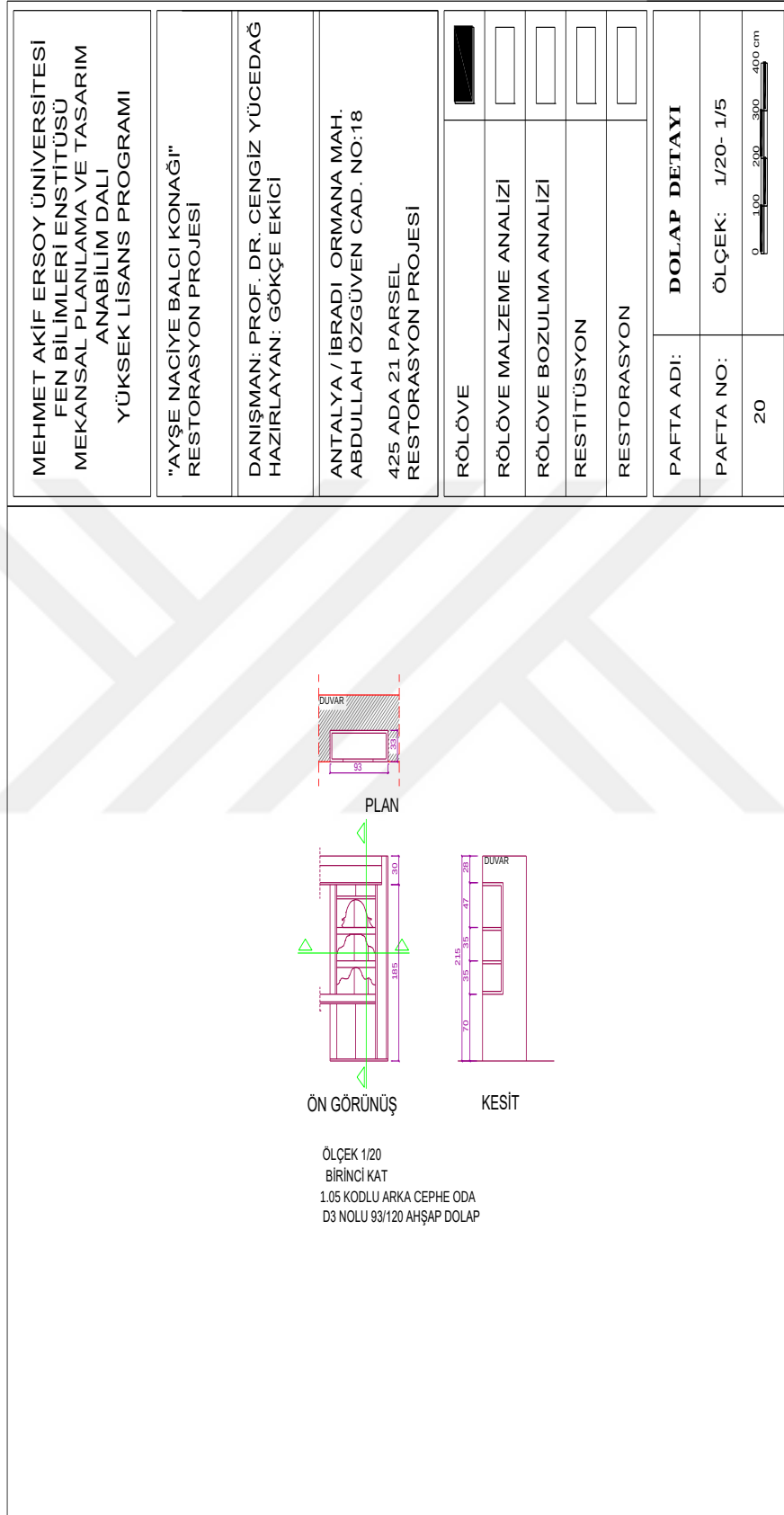
Şekil 4.17. Rölöve K1 kapı detayı

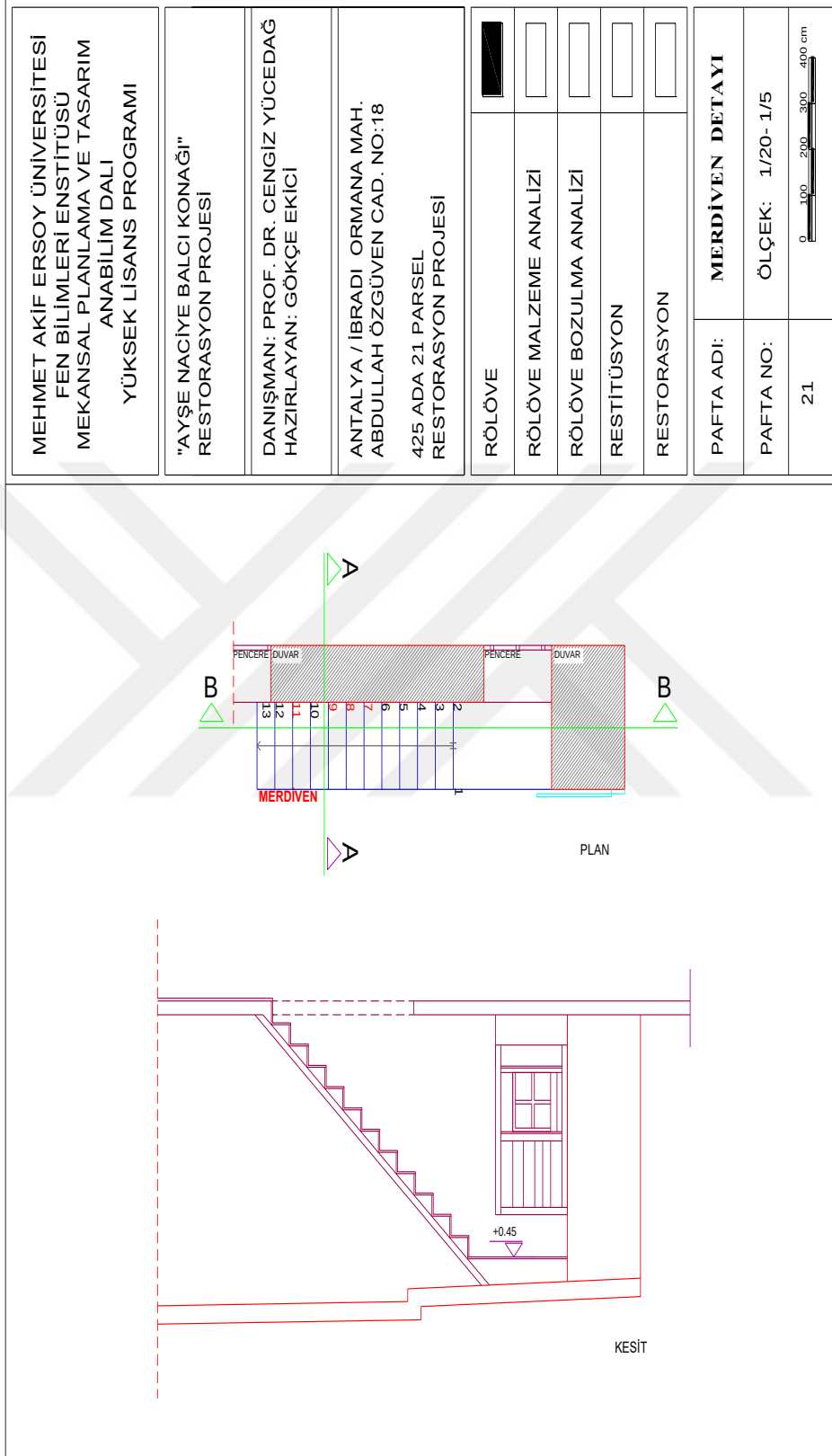
Şekil 4.18. Rölöve P3 pencere detayı

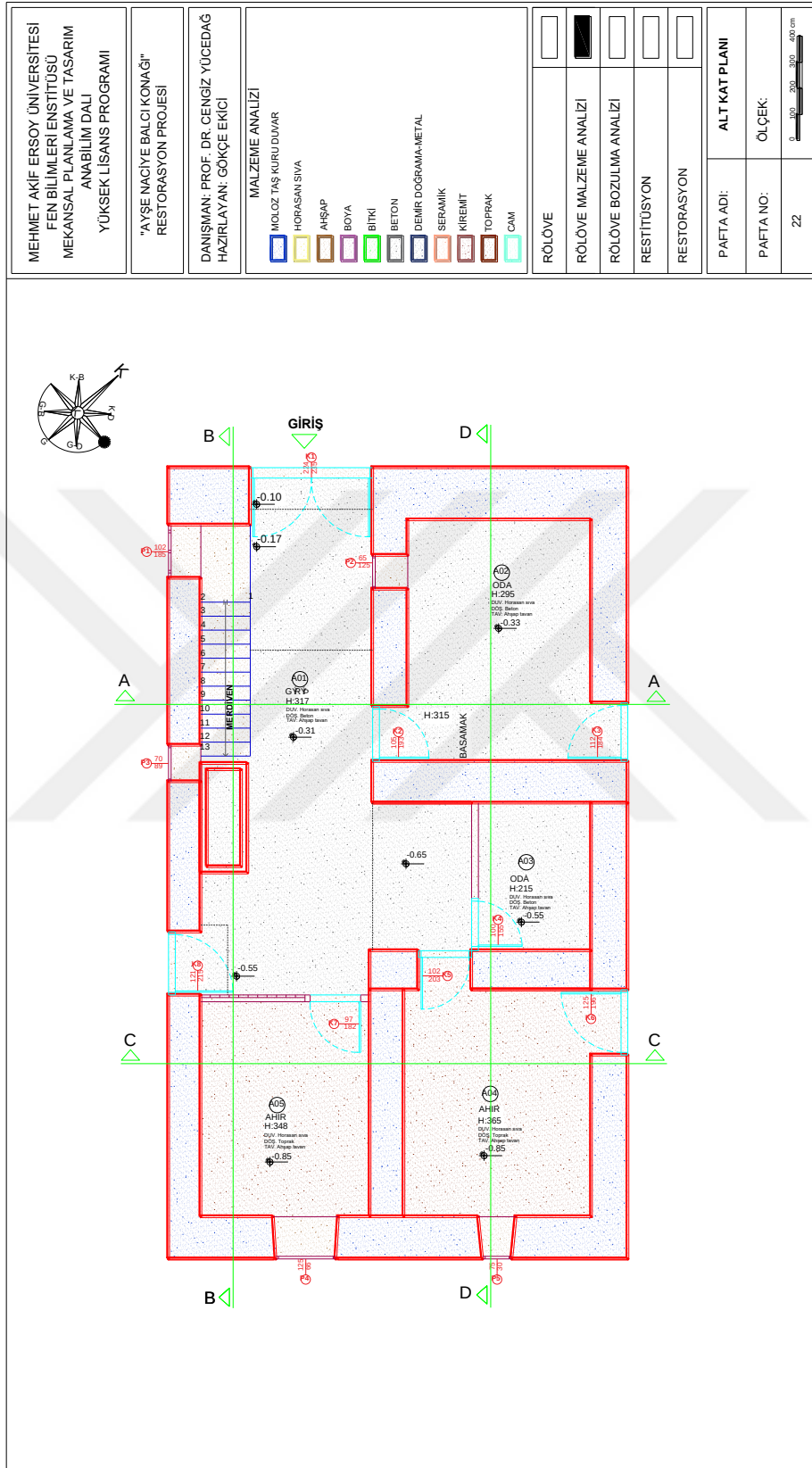
Şekil 4.19. Rölöve ocak detayı

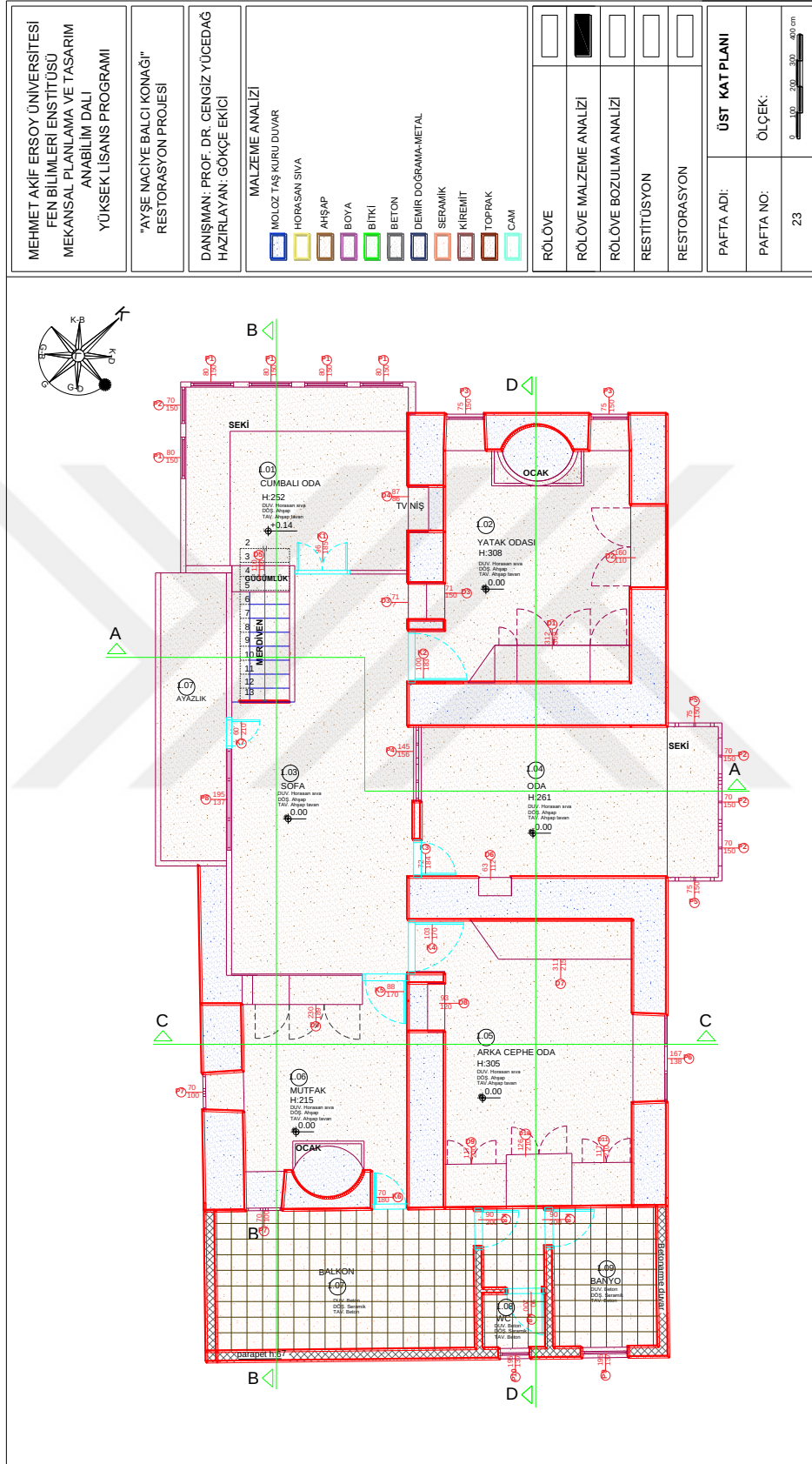
Şekil 4.20. Rölöve D3 dolap detayı

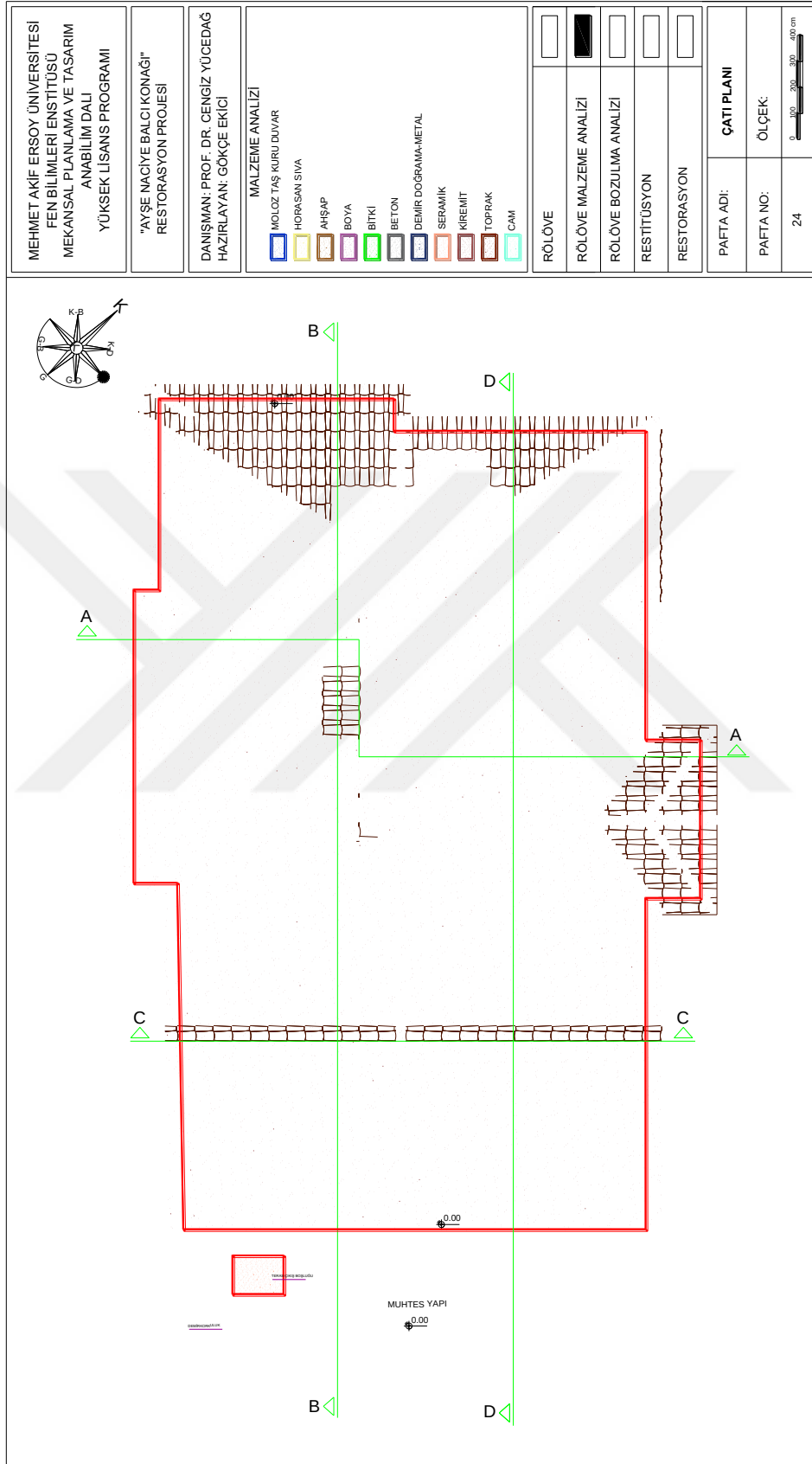
Şekil 4.21. Rölöve merdiven detayı

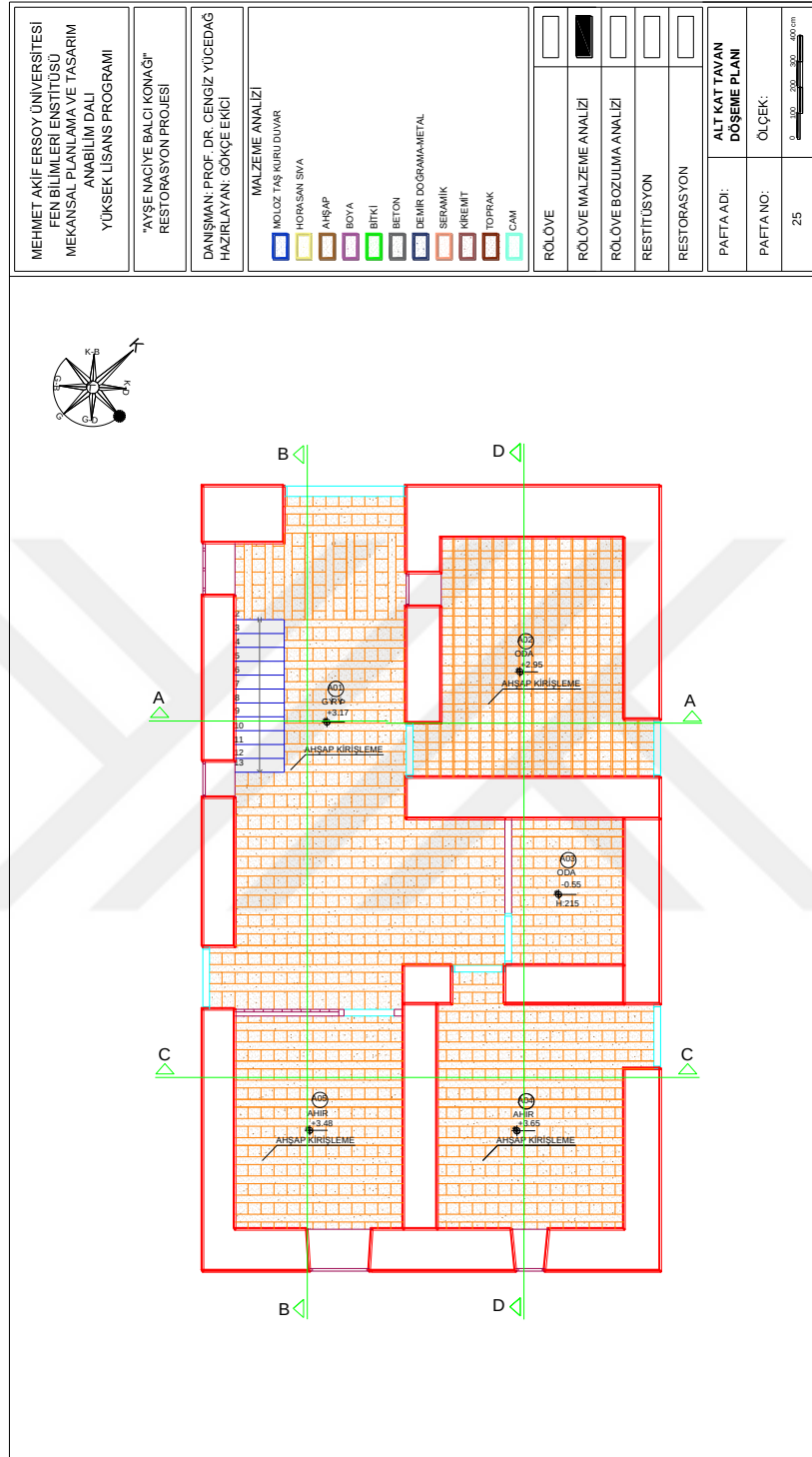
Şekil 4.22. Rölöve alt kat planı malzeme analizi

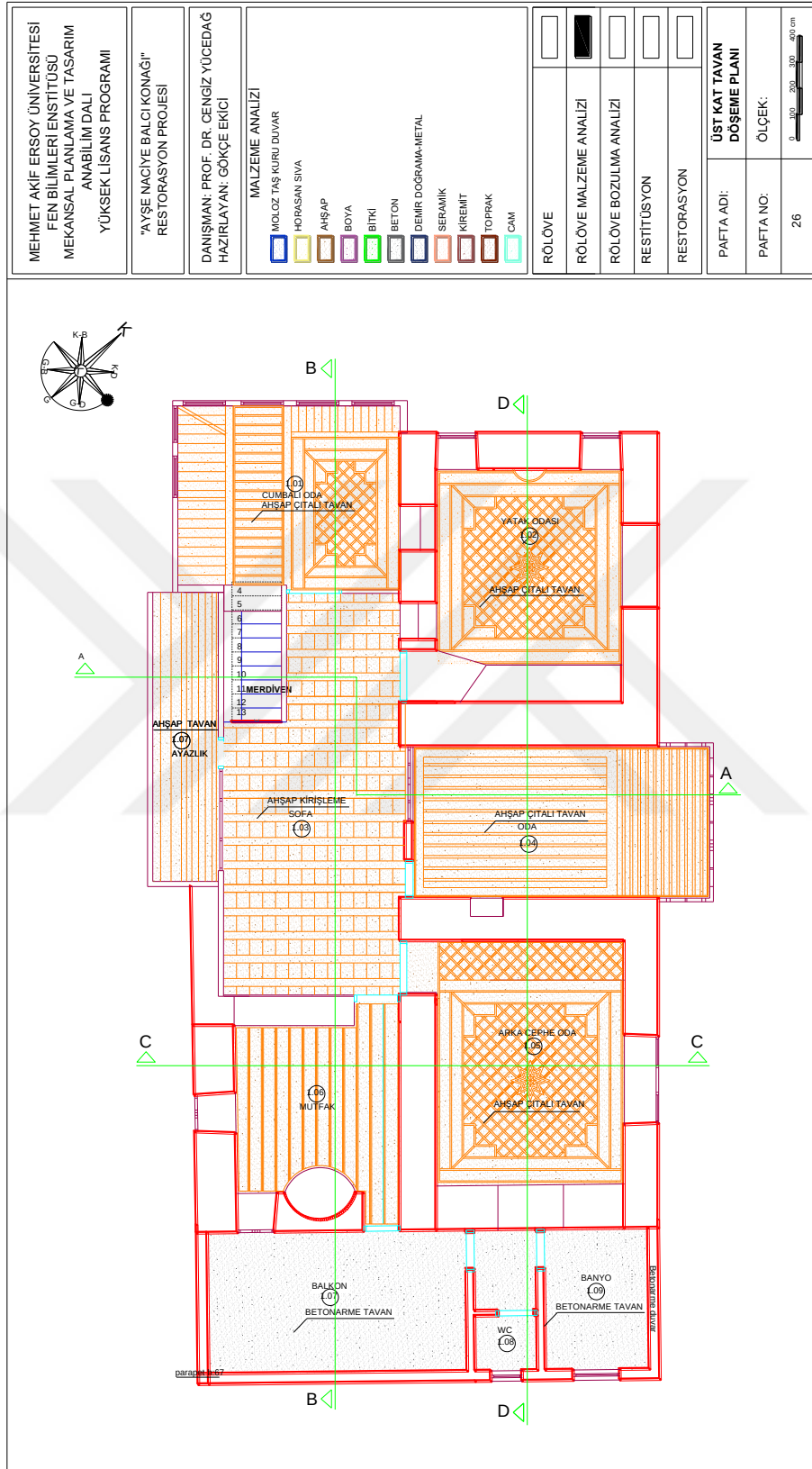
Şekil 4.23. Rölöve üst kat planı malzeme analizi

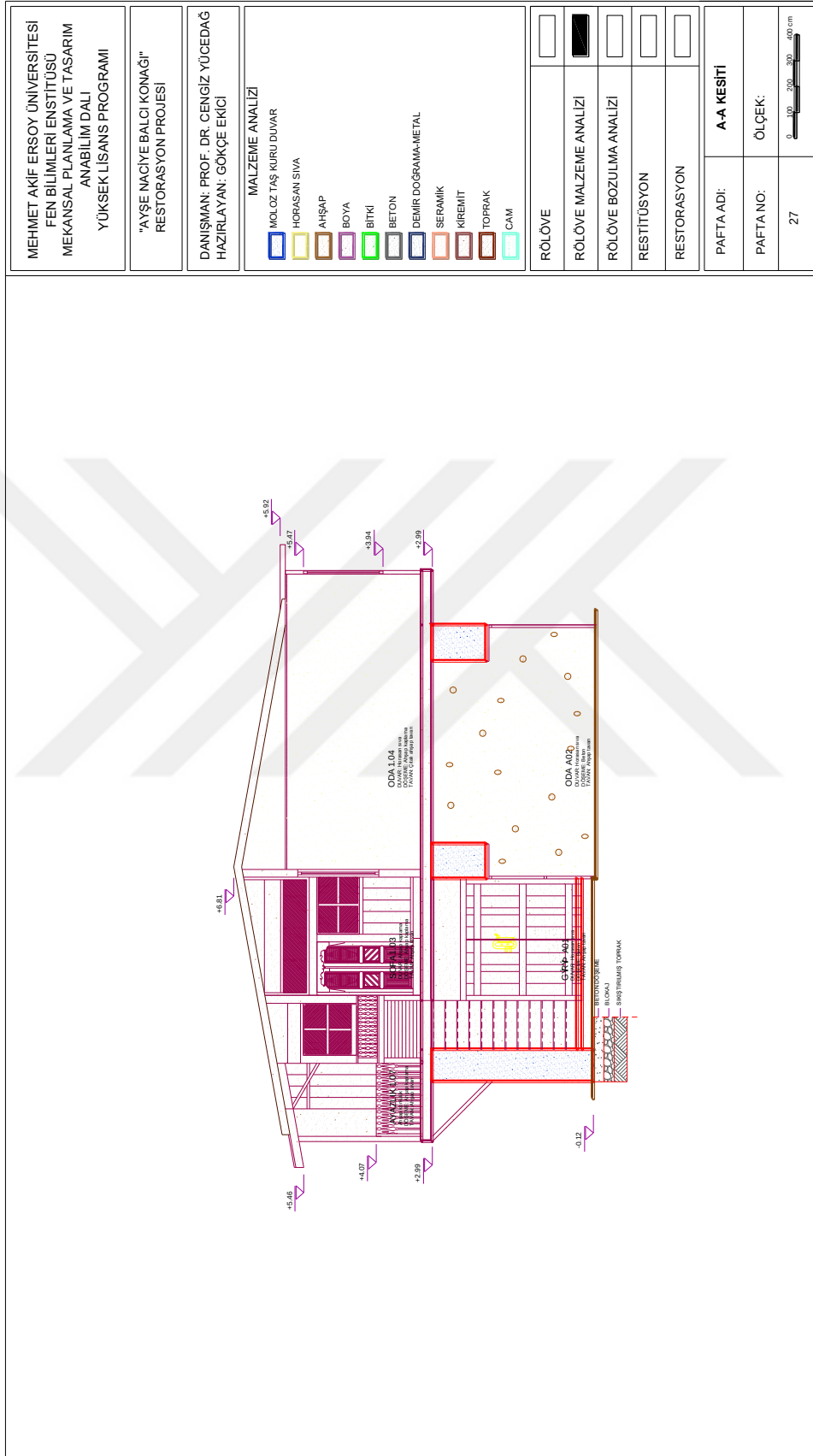
Şekil 4.24. Rölöve çatı katı planı malzeme analizi

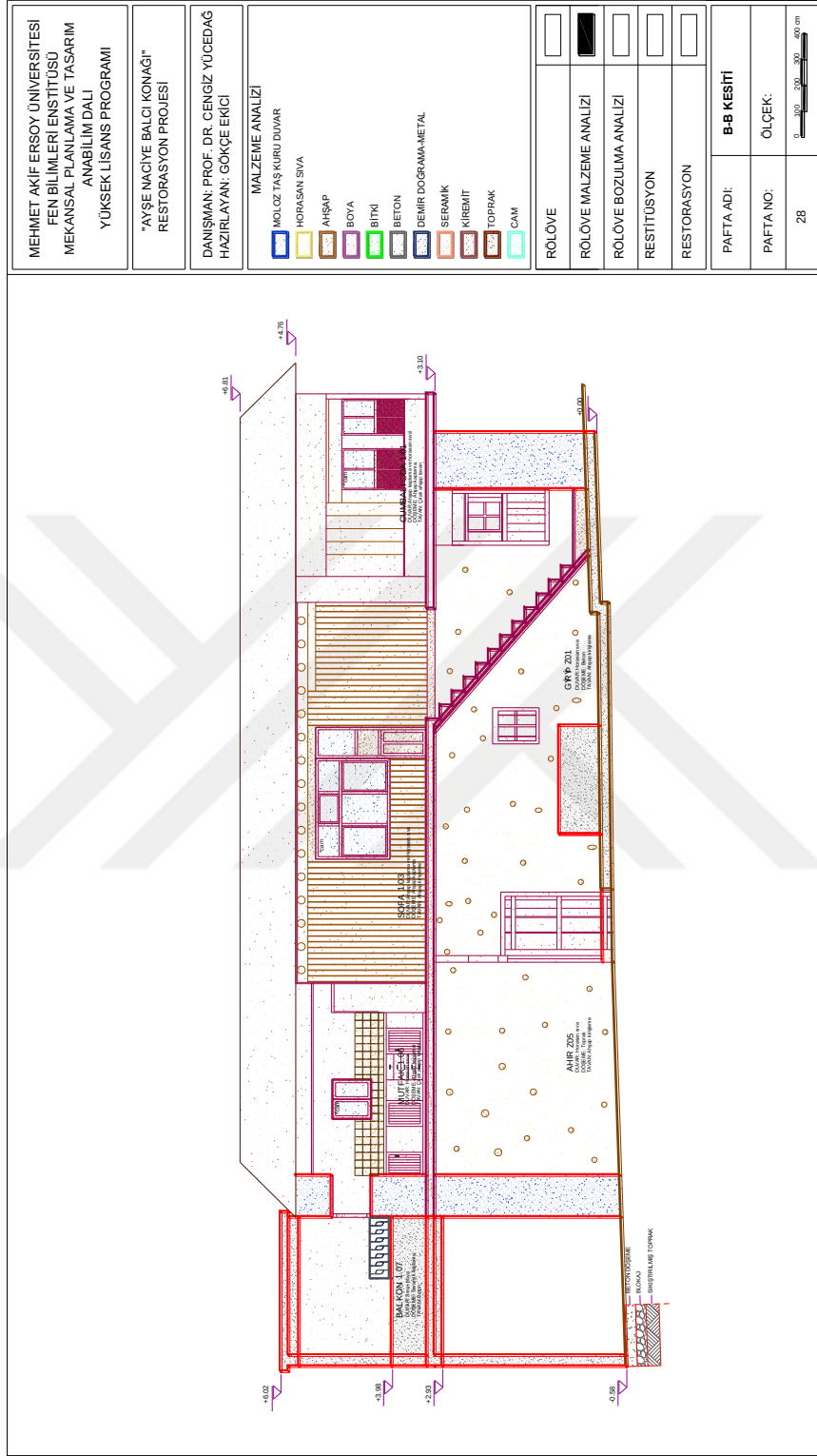
Şekil 4.25. Rölöve alt kat tavan döşeme planı malzeme analizi

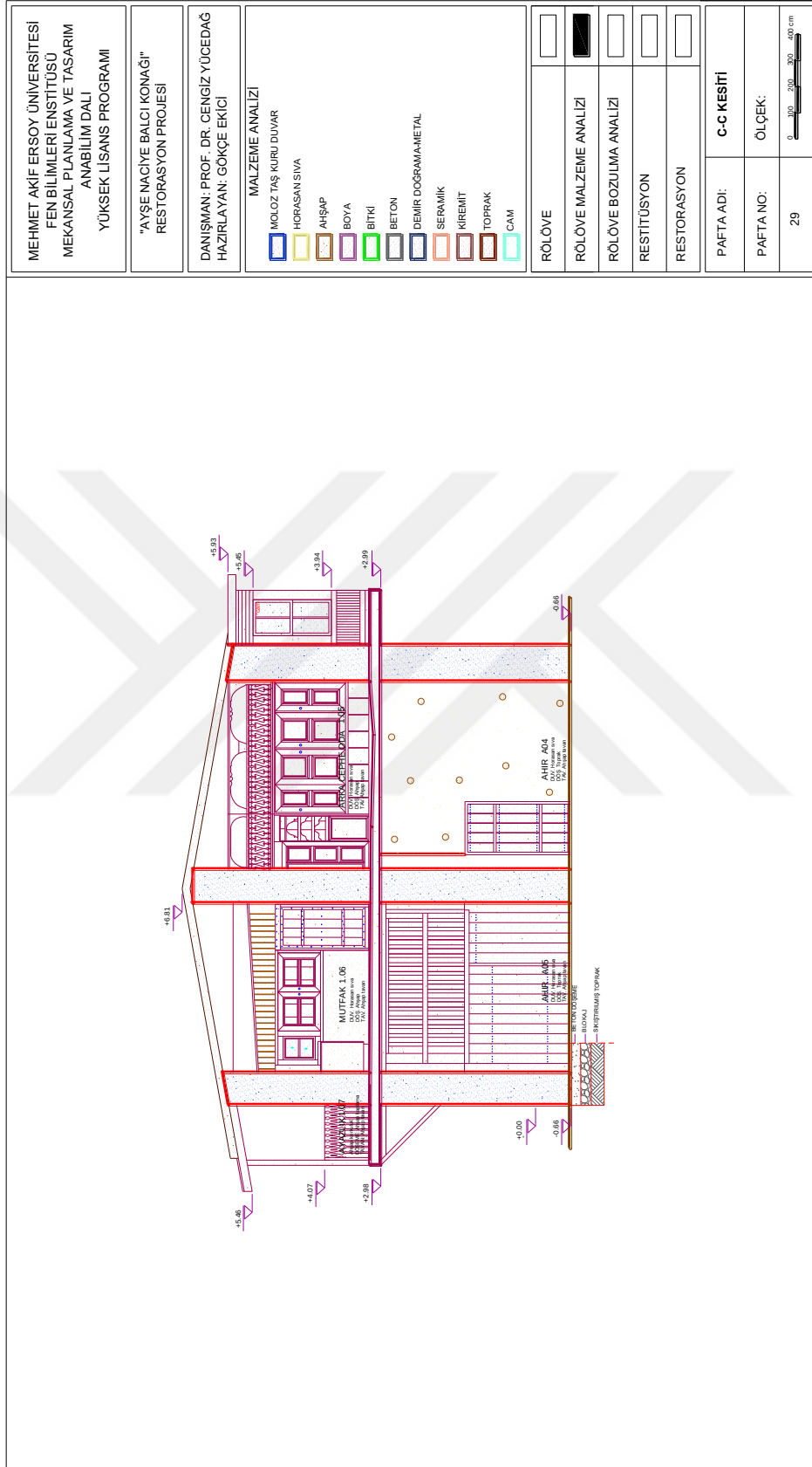
Şekil 4.26. Rölöve üst kat tavan döşeme planı malzeme analizi

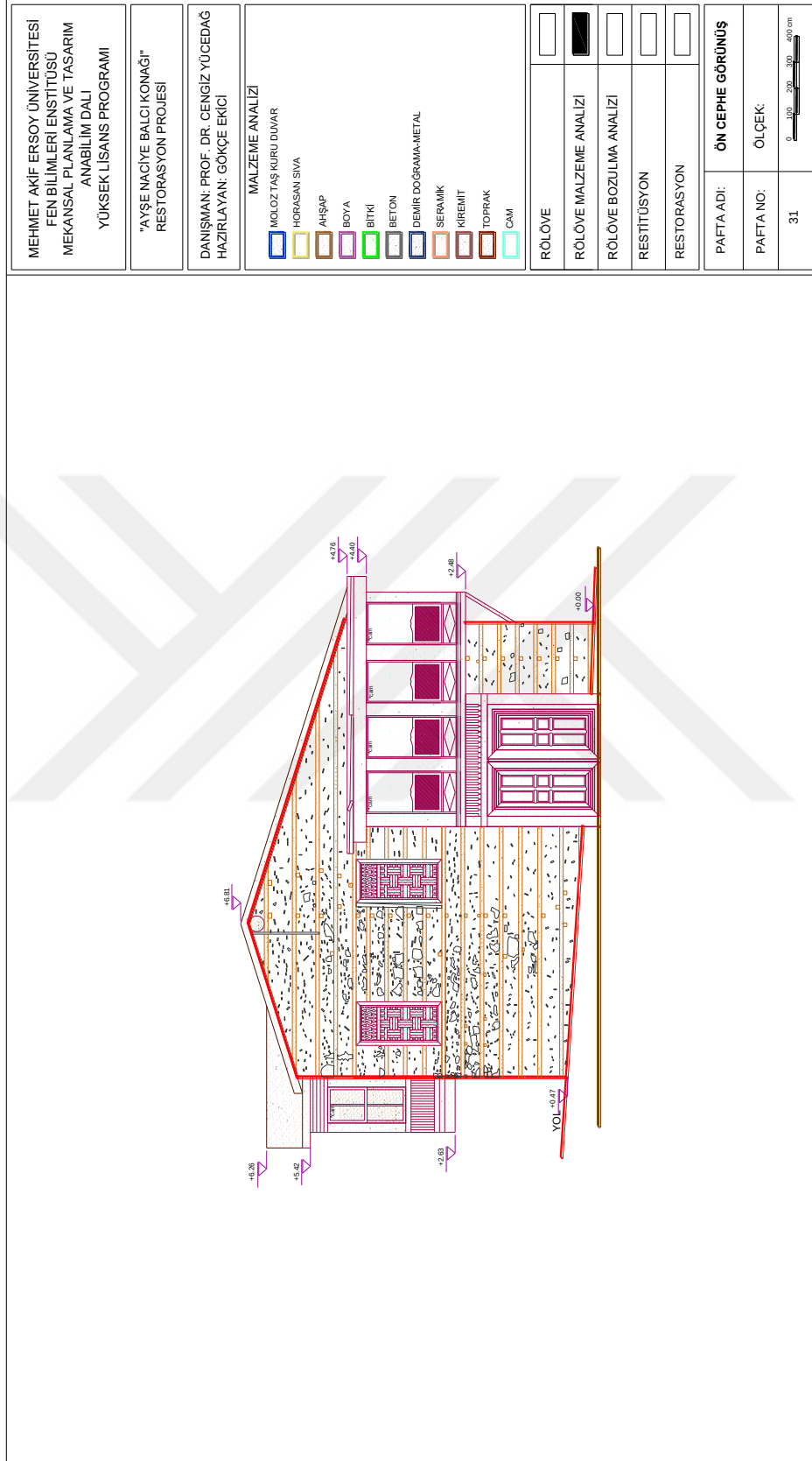
Şekil 4.27. Rölöve A-A kesiti malzeme analizi

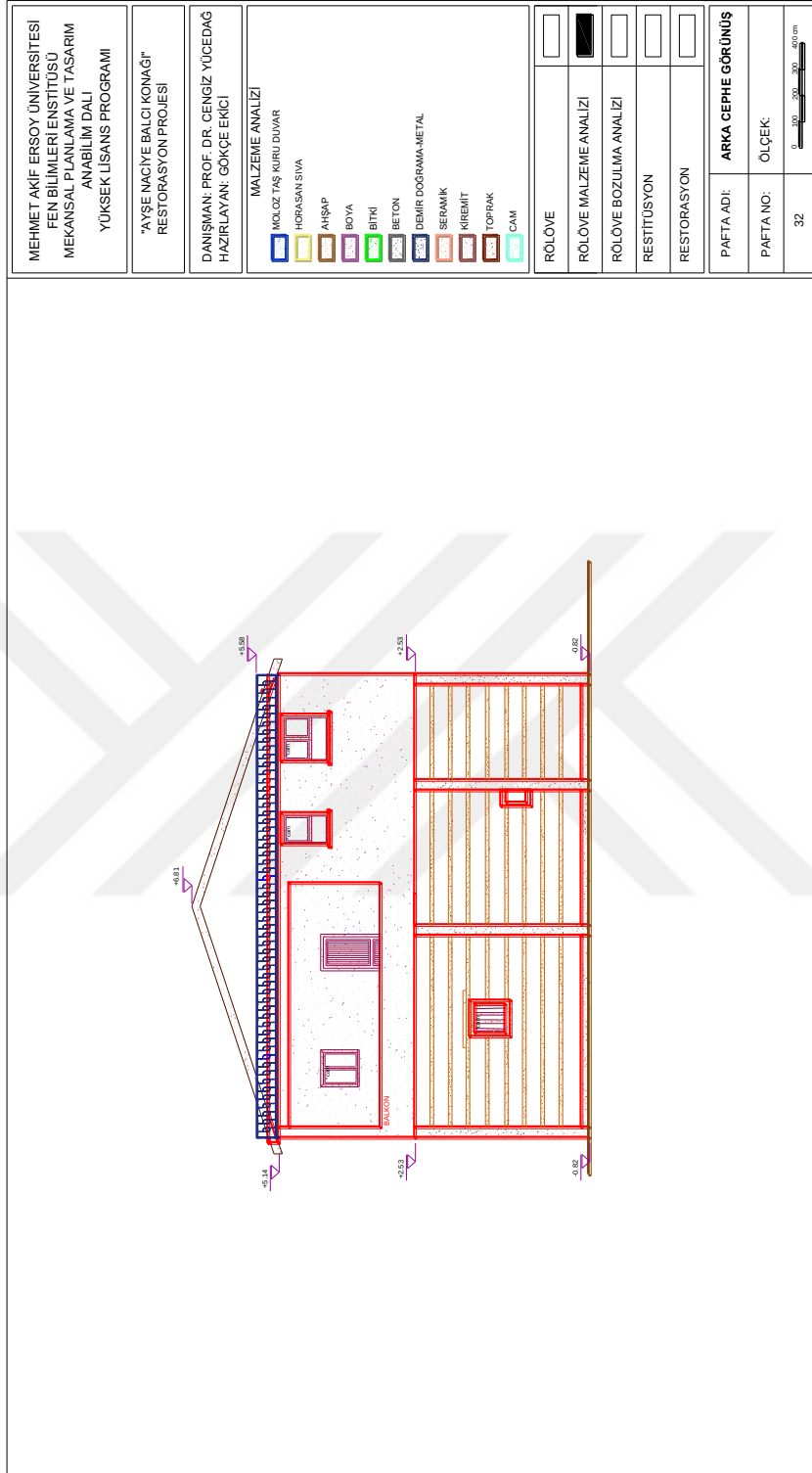
Şekil 4.28. Rölöve B-B kesiti malzeme analizi

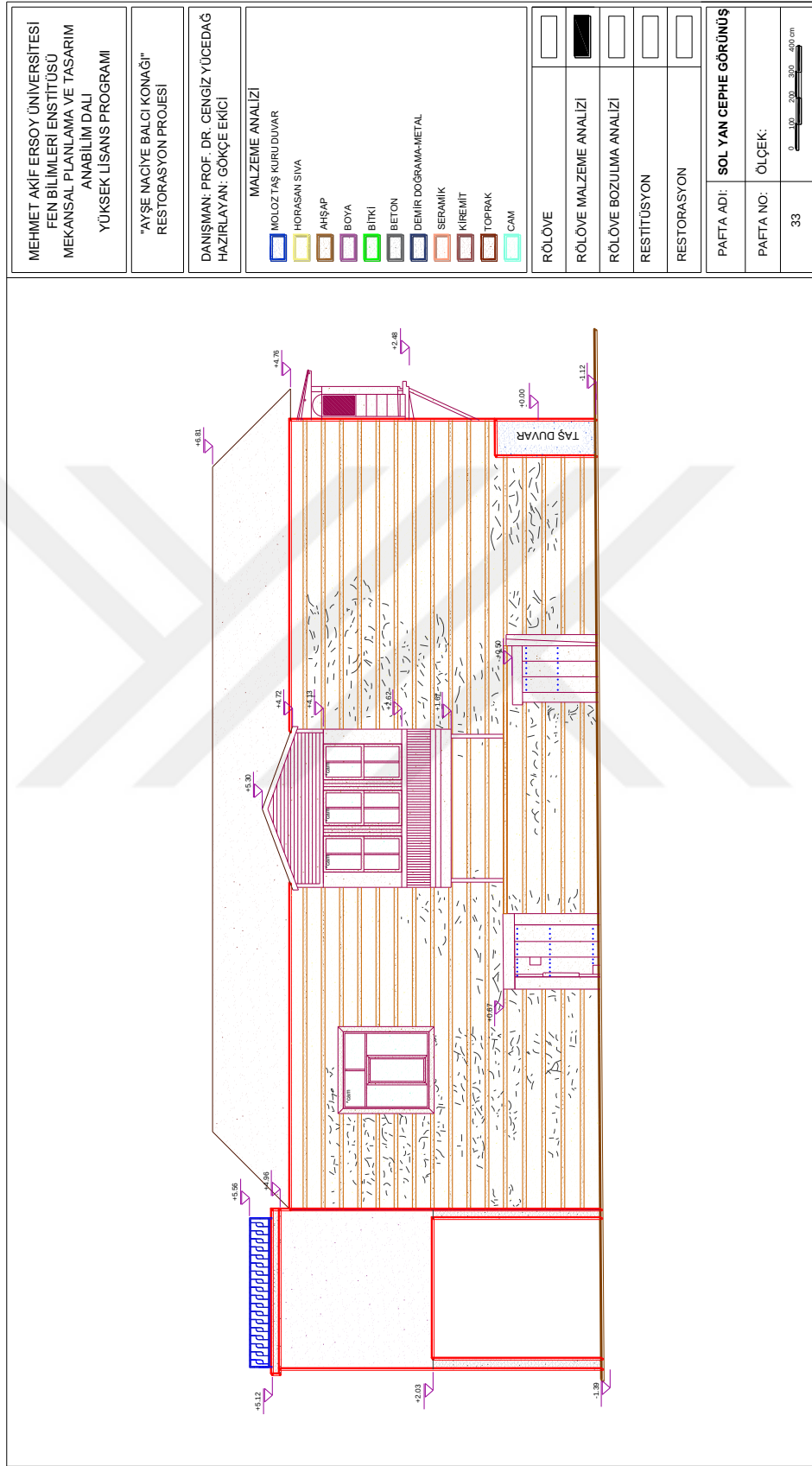
Şekil 4.29. Rölöve C-C kesiti malzeme analizi

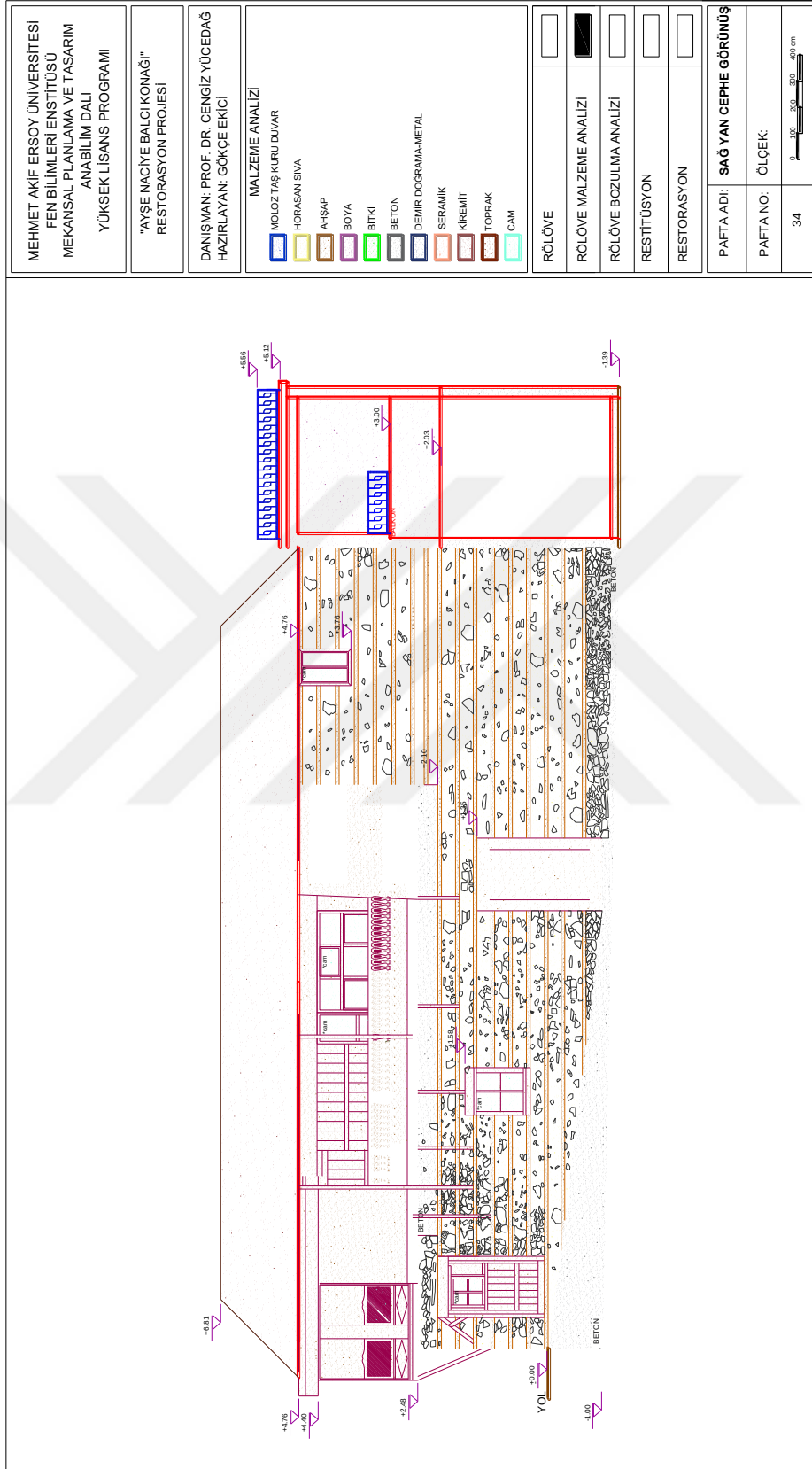
Şekil 4.31. Rölöve ön (Kuzeybatı) cephe görünüş - Malzeme analizi

Şekil 4.32. Rölöve arka (Güneydoğu) cephe görünüş - malzeme analizi

Şekil 4.33. Rölöve sol yan (Kuzeydoğu) cephe görünüş - Malzeme analizi

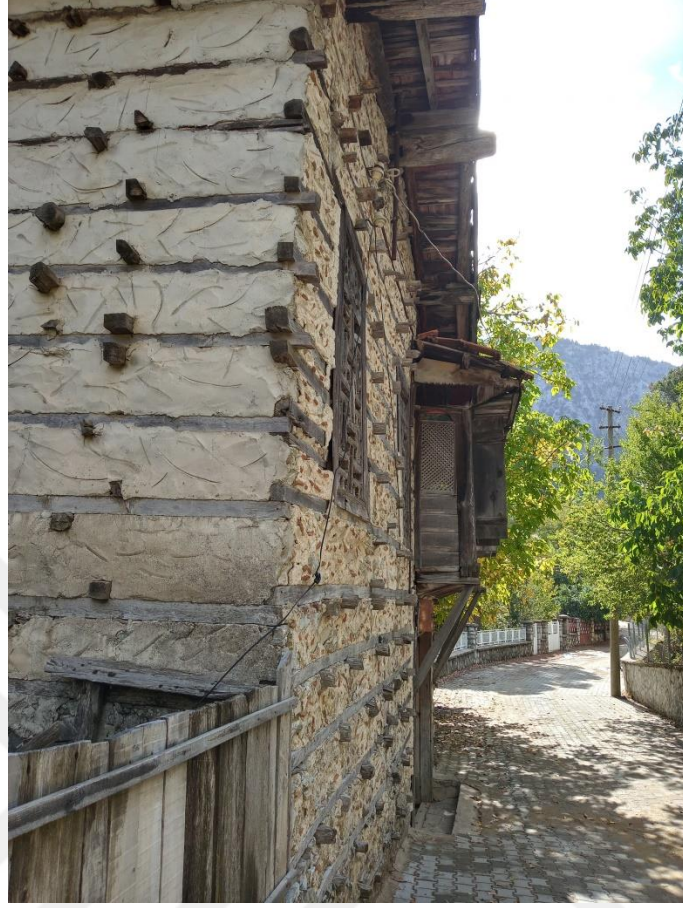
Şekil 4.34. Rölöve sağ yan (Güneybatı) görünüş - Malzeme analizi

4.2. Yapının Tanımsal Analizi

Bu çalışmada yapının tanımsal analizi; genel, dış, ve iç mekan tanımlamaları alt başlıklar altında yapılmıştır.

4.2.1. Genel tanımlama

Naciye Balcı Konağı 3. Bölümde anlatıldığı üzere Antalya ili, İbradı ilçesi, Ormana Mahallesi 425 ada 21 parselde yer almaktadır. Toplam alanı 514 m² gibi geniş bir bahçe içerisinde konumlanan konağın alt katı 133 m² 1.katı 175 m² dir. Yapının konumlandığı parselin Kuzeybatı yönünde ve Kuzeydoğu yönünde yol yer almaktadır (Şekil 4.35). Güneydoğu yönü ve Güneybatı yönünde komşu bina ile bahçesi yer almaktadır. Ayşe Naciye Balcı Konağı'na giriş Kuzeybatı yönüne (ön cephe) bakan cepheden sağlanmaktadır. Ayrıca Kuzeydoğu yönünde bulunan bahçe kapısı ile yapının bahçesine giriş sağlanmaktadır. Güneydoğu cephesi (arka cephe) Kuzeydoğu cephesi (sol yan cephe) ve Güneybatı cephesi (sağ yan cephe) avlu ve bahçeye bakmaktadır. Parsel sınırları içinde büyük bir alan kaplayan bahçede, 1 dut, 2 dişbudak 4 erik, 2 incir, 3 ayva, 1 badem, 2 kavak, 1 elma, 1 ıhlamur, 1 fındık, 2 söğüt, 2 kiraz ağaçları bulunmaktadır. Sokağın yüksekte kalması nedeniyle giriş kapısına bir basamak inilerek ulaşılır. Eğimli bir arazide olması nedeniyle konağın cephe yükseklikleri değişkendir. Alt kat ve üst kattan oluşan yapı dikdörtgen planlıdır. Konak karma yapım sistemi ile inşa edilmiştir. Sonradan eklenen kısımlar hariç yapının yaşam mekanları kuru hatıllı taş duvar tekniği ile inşa edilmiştir. Konak dört yana eğimli kırma çatı ile örtülüdür. Fiziksel bozulmaların olduğu yapı az değişmiştir.

Şekil 4.35. Konağın Abdullah Özgüven caddesinden görünüşü

4.2.2. Dış Tanımlama

Bu bölümde sırasıyla yapının ön cephe, arka cephe, sağ yan cephe ve sol yan cephe ayrıntılı olarak tanımlanmıştır.

Ön Cephe: Yapının ön cephesi Abdullah Özgüven caddesine bakan cephedir (Şekil 4.36). Bu cephenin uzunluğu cumbalar dâhil 1.087 metredir. Cepheye ait duvarlar kuru taş duvar yapım tekniği ile yapılmıştır. Yapıya giriş -0.15 kotuyla bir basamak inilerek çift kanatlı (K1) kapısından sağlanmaktadır (Şekil 4.37). Birinci katta ye alan P3 pencereleri çift kanatlı ve simetrik olup özgünlüğünü korumaktadır. Birinci katta cumbaya ait 4 adet giyotin pencere bulunmaktadır. Cumbanın saçak kısımlarında ve pencerelerinde, P3 pencerelerinde ve giriş kapısında, hava şartlarından dolayı ahşap yüzeylerde çatlama ve ayrılma gözlemlenmiştir. Bu cephenin duvarlarında yapısal bir sorun bulunmamaktadır.

Şekil 4.36. Ayşe Naciye Balcı Konağı - Ön Cephesi (Kuzeybatı)

Şekil 4.37. Ayşe Naciye Balcı Konağı'na girişin sağlandığı K1 kapısı

Arka cephe (Güneydoğu): Cephenin uzunluğu cumbalar dâhil 1.087 metredir. Cephenin giriş kat hizasında kalan kısım eski döneme ait olup çimento esaslı malzeme ile sonradan sıvanmıştır. Yapının giriş katına ait iki tane pencere (P4, P5) bulunmaktadır. Pencereleer eski döneme ait olup hava şartlarından dolayı ahşaplarında çatlama ve ayrılma görülmektedir. Cephenin üst kat kısmı muhtes yapı olup geç dönem ekidir. P7, P9, P10 kodlu pencereler ve K6 kapısı muhtes kısma ait olup P7 kodlu pencerede ve K6 kodlu kapıda çatlak ve ayrılmalar ve renk değişimi gözlenmektedir. Hava şartlarından dolayı muhtes kısmın sıvasında dökülmeler ve metal korkuluklarında korozyon görülmektedir (Şekil 4.38).

Şekil 4.38. Ayşe Naciye Balcı Konağı- Arka Cephesi (Güneydoğu)

Sol yan cephe (Kuzeydoğu): Cephenin uzunluğu cumbalar ve muhtes kısım dâhil 1.873 metredir. Cephe çimento esaslı malzeme ile sonradan sıvanmıştır. K3 ve K6 kodlu kapılarla bahçeden yapının giriş katına geçiş sağlanmaktadır. Kapıların ahşap kısmında çatlama ve ayrılma metal kilit aksamında ise korozyon görülmektedir. Yapının üst katında yer alan P2 penceresi ortası sabit çift kanatlıdır. Bu pencerede çatlama ve ayrılma görülmektedir. Yapının merkezinde yer alan cumbada 3 adet giyotin pencere (P6) vardır. Bu cephedeki saçakta yağmur suyundan dolayı bozulmalar meydana gelmiştir. Cephenin solunda yer alan muhtes yapının sıvalarında dökülmeler görülmektedir (Şekil 4.39 ve 4.40).

Şekil 4.39. Ayşe Naciye Balcı Konağı- sol yan cephesi (Kuzeydoğu)

Şekil 4.40. Ayşe Naciye Balcı Konağı- sağ yan cephesi (Güneybatı)

Sağ yan cephe (Güneybatı): Cephenin uzunluğu cumbalar ve muhtes kısım dâhil 1.898 metredir. Cepheye ait duvarlar kuru taş duvar yapım tekniği ile yapılmıştır. Bozulmadan dolayı ayazlığın alt kısmına çimento esaslı malzeme ile sıva yapıldığı görülmektedir. K8 kapısı ile bahçeden yapının giriş katına geçiş sağlanmaktadır. K8 kapısının ahşap kısmında çatlama ve ayrılma metal kilit aksamında ise korozyon görülmektedir. P1 penceresi sabit olup açılmamaktadır. P3 penceresi çift kanatlıdır. P1 ve P3 pencerelerinin ahşaplarında bozulma görülmektedir. Cephenin üst katında cumba ve cumbaya ait 2 tane giyotin pencere vardır. Cumbanın bitişiğinde yer alan ayazlığın ahşaplarında çatlama ve ayrılmalar görülmektedir. Cephenin solunda yer alan muhtes yapının sıvasında dökülmeler ve metal korkuluklarında korozyon görülmektedir. Yapının saçak kısımlarındaki ahşapta çatlamlar ve renk değişimi görülmektedir (Şekil 4.41 ve 4.42).

Şekil 4.41. Ayşe Naciye Balcı Konağı- sağ yan cephesi (Güneybatı)

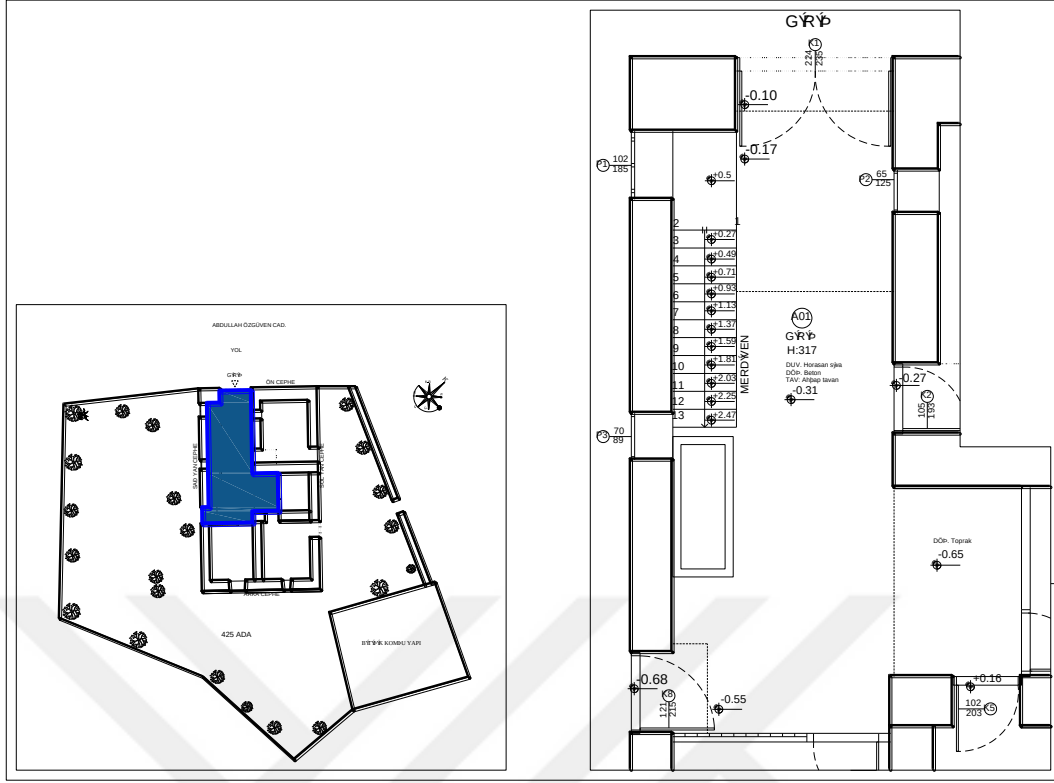

Şekil 4.42. Ayşe Naciye Balcı Konağı - sol yan cephesi (Kuzeydoğu)

4.2.3. İç Tanımlama

Bu bölüm alt kat A01 nolu mekan (giriş), alt kat A02 nolu mekan (oda), alt kat A03 nolu mekan (oda) alt kat A04 nolu mekan (ahır), alt kat A05 nolu mekan (ahır), üst kat 1.01 nolu mekan (cumbalı oda) üst kat 1.02 nolu mekan (yatak odası), üst kat 1.03 nolu mekan (sofa), üst kat 1.04 nolu mekan (oda), üst kat 1.05 nolu mekan (arka cephe oda) planı, üst kat 1.06 nolu mekan (mutfak), üst kat 1.07 nolu mekan (balkon), üst kat 1.08 nolu mekan (WC), üst kat 1.09 nolu mekan (banyo), üst kat 1.10 nolu mekan (ayazlık) yan başlıkları altında incelenmiştir.

Alt Kat A01 nolu mekan (giriş): Yapıya giriş ön (Kuzeybatı) cepheden K1 kapısı ile sağlanmaktadır. K1 kapısı özgün durumda olup, genişliği 2.24 metre, yüksekliği 2.35 metredir. Mekana -0.10 kotu ile girilmektedir. Mekanın duvarları horasan sıva (özgün sıva), döşemesi beton malzeme (şap kaplama)'dir. Tavanda ahşap kirişli tavan kullanılmıştır. Mekanın ahşap kirişlerinde kararmalar, zemin kaplamasının bazı kısımlarında bozulmalar meydana gelmiştir. Kat yüksekliği 3.17 metredir. Bu mekandan A02 (oda), A03 (oda), A04 (ahır), A05 (ahır) mekanlarına ve bahçeye geçiş vardır. Girişin sağ tarafında 95 cm genişliğinde üst kata çıkışın sağlandığı ahşap merdiven vardır (Şekil 4.43-4.44).

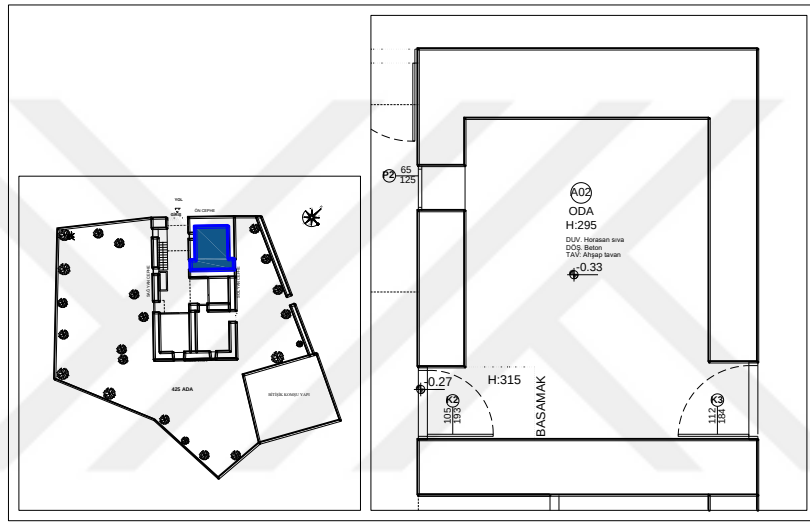

Şekil 4.43. Alt kat A01 nolu mekan (giriş) planı

Şekil 4.44. Alt kat A01 nolu mekan (giriş)

Alt Kat A02 nolu mekan (oda): Plan ölçüleri 3.52-4.63 metre olan mekana K2 kapısı ile girilmektedir. K2 kapısı özgün durumda olup, genişlik ölçüsü 1.05 metre yükseklik ölçüsü 1.93 metredir. Zemin kotu -0.33 olan mekanın zemin döşemesi beton malzeme (şap kaplama)'dır. Mekanın duvarları horasan sıva (özgün sıva)'dır. Mekanın kat yüksekliği 2.95 metredir. Tavanda ahşap kirişli tavan kullanılmıştır. Yapıda bulunan P2 kodlu pencere özgün durumda olup genişlik ölçüsü 65 cm yükseklik ölçüsü 1.25 metredir. Bahçeye giriş çıkışın sağlandığı K3 kodlu kapı özgün durumda genişlik ölçüsü 1.12 metre, yükseklik ölçüsü 1.84 metredir (Şekil 4.45-4.46).

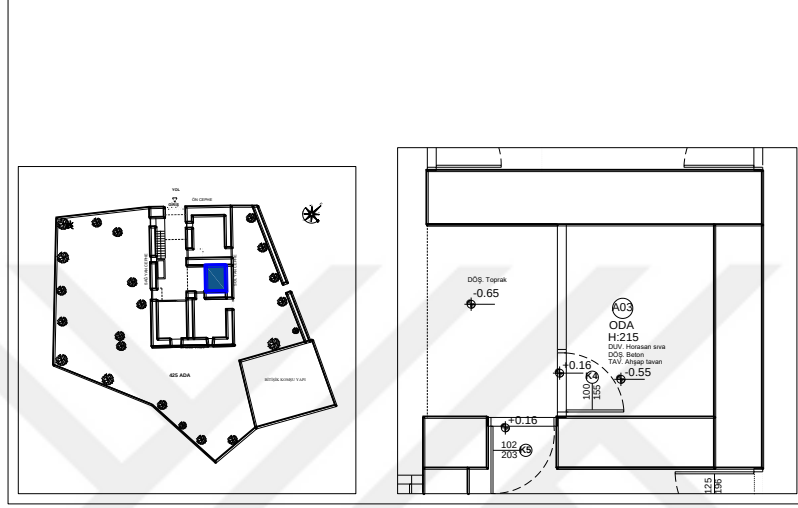

Şekil 4.45. Alt kat A02 nolu mekan (oda) planı

Şekil 4.46. Alt kat A02 nolu mekan (oda)

Alt Kat A03 nolu mekan (oda): Plan ölçüleri 2.17-2.83 metre olan mekana K4 kapısı ile girilmektedir. K4 kapısı özgün durumda olup, genişlik ölçüsü 1.00 metre yükseklik ölçüsü 1.55 metredir. Zemin kotu -0.55 olan mekanın zemin döşemesi beton malzeme (şap kaplama)'dır. Duvarları horasan sıva (özgün sıva)'dır. Mekanın kat yüksekliği 2.15 metredir. Tavanda ahşap çıtalı tavan kullanılmıştır (Şekil 4.47-4.48).

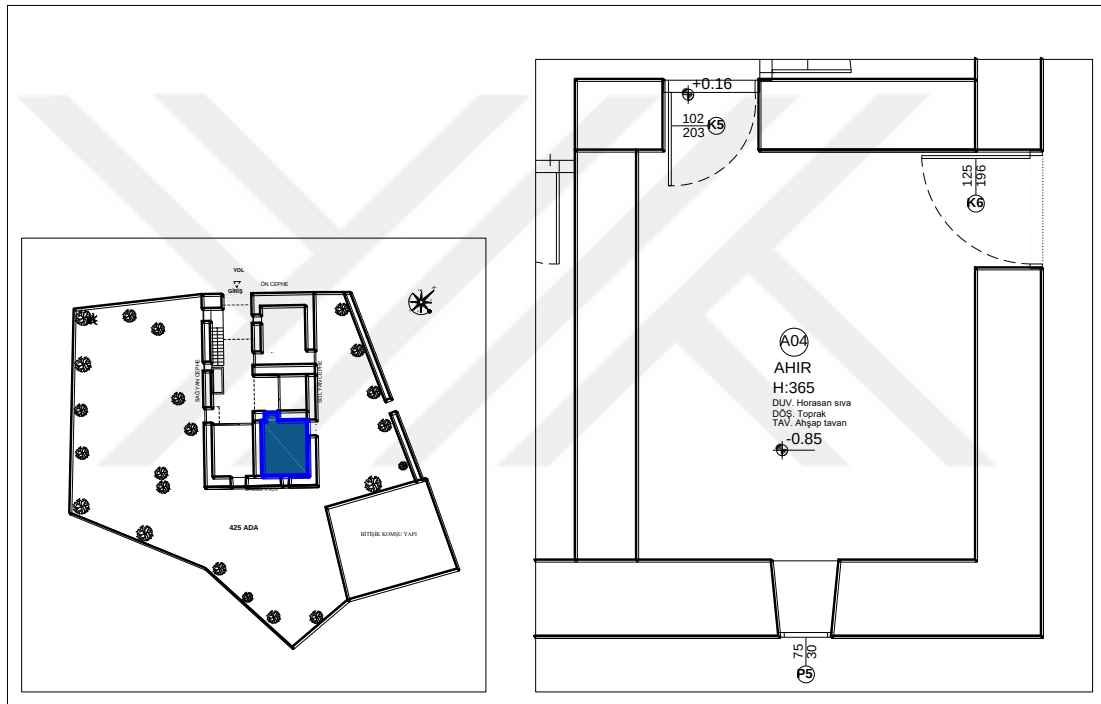

Şekil 4.47. Alt kat A03 nolu mekan (oda) planı

Şekil 4.48. Alt kat A03 nolu mekan (oda)

Alt Kat A04 nolu mekan (ahır): Plan ölçüleri 4.30-4.35 metre olan mekana K5 kapısı ile girilmektedir. K5 kapısı özgün durumda olup, genişlik ölçüsü 1.02 metre yükseklik ölçüsü 2.03 metredir. Zemin kotu -0.85 olan mekanın zemin döşemesi topraktır. Mekanın duvarları horasan sıvadır (özgün sıva).mekanın kat yüksekliği 3.65 metredir. Tavanda ahşap kirişli tavan kullanılmıştır. Yapıda bulunan P5 kodlu pencere özgün durumda olup genişlik ölçüsü 75 cm yükseklik ölçüsü 30 metredir. Bahçeye giriş çıkışın sağlandığı K6 kodlu kapı özgün durumda olup genişlik ölçüsü 1.25 m, yükseklik ölçüsü 1.96 metredir (Şekil 4.49).

Şekil 4.49. Alt kat A04 nolu mekan (ahır) planı

Alt Kat A05 nolu mekan (ahır): Plan ölçüleri 3.25-4.12 metre olan mekana K7 kapısı ile girilmektedir. K7 kapısı özgün durumda olup, genişlik ölçüsü 97 cm yükseklik ölçüsü 1.82 metredir. Zemin kotu -0.85 olan mekanın zemin döşemesi topraktır. Yapının duvarları horasan sıvadır (özgün sıva). Mekanın kat yüksekliği 3.48 metredir. Tavanda ahşap kirişli tavan kullanılmıştır. Mekanda bulunan P4 kodlu pencere özgün durumda olup genişlik ölçüsü 1.25 metre yükseklik ölçüsü 66 metredir (Şekil 4.50).

Şekil 4.51. Üst kat 1.01 nolu mekan (cumbalı oda) planı

Şekil 4.52. Üst kat 1.01 nolu mekan (cumbalı oda) girişi

Şekil 4.53. Üst kat 1.01 nolu mekan (cumbalı oda)

Üst Kat 1.02 nolu mekan (yatak odası): Plan ölçüleri 4.46-3.57 metre olan mekana K2 kapısı ile girilmektedir. K2 kapısı özgün durumda olup, genişlik ölçüsü 1.00 metre, yükseklik ölçüsü 1.83 metredir. Zemin kotu +0.00 olan mekanın zemin döşemesi ahşaptır. Yapının duvarları horasan sıva (özgün sıva)'dır. Mekanın kat yüksekliği 3.08 metredir. Tavanda ahşap çitah tavan kullanılmıştır. Yapıda iki adet P3 kodlu pencere bulunmaktadır.

D2 kodlu dolap 1.60 metre genişliğinde, 1.10 metre yüksekliğindedir. D3 kodlu dolap 71 cm genişliğinde, 1.50 metre yüksekliğindedir. Bu mekanda yer alan dolapların hepsi özgün durumdadır. Mekanda yer alan ocak özgün durumda olup genişliği 1.77 metre, yüksekliği 3.08 metredir (Şekil 4.54-4.55-4.56).

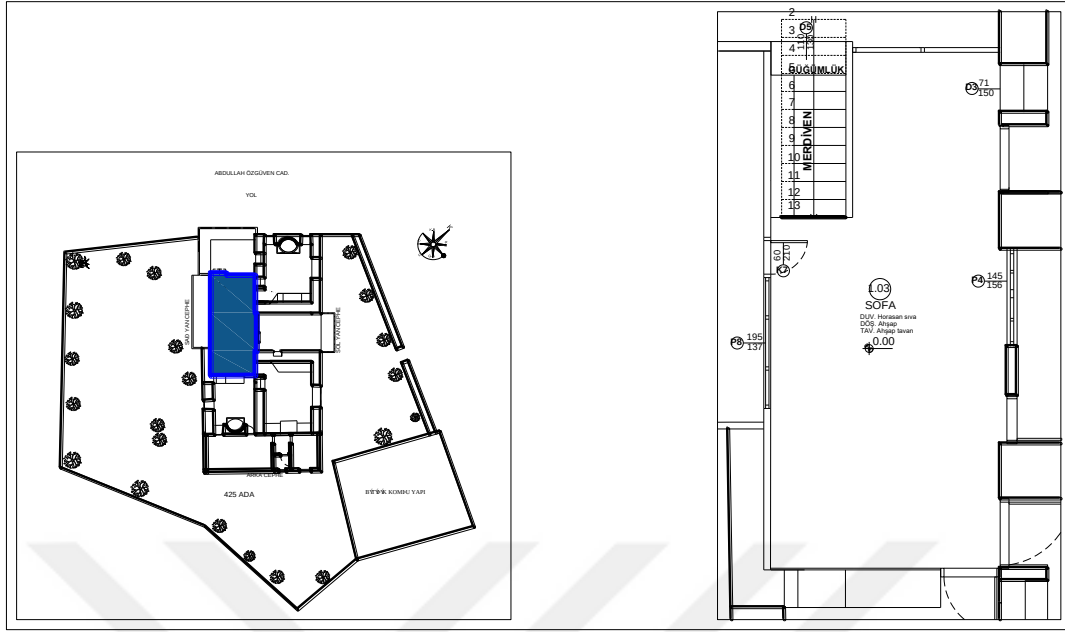

Şekil 4.55. Üst kat 1.02 nolu mekan (yatak odası) girişi

Şekil 4.56. Üst kat 1.02 nolu mekan (yatak odası)

Üst Kat 1.03 nolu mekan (sofa): Mekanın plan ölçüleri 3.50 - 7.69 metredir. Mekanın dış cepheye bakan duvarı ile mutfak ile sofayı sınırlayan duvarı ahşap malzemedir. 1.02 (yatak odası), 1.04 (oda), 1.05 (arka cephe oda) nolu mekanlara geçişin olduğu duvarlar horasan sıvadır (özgün sıva). Zemin kotu +0.00 olan mekanın zemin döşemesi ahşaptır. Mekanın kat yüksekliği 3.08 metredir. Tavanda ahşap kirişli tavan kullanılmıştır. Mekanın kat yüksekliği çatının eğiminden dolayı değişkendir. Sofadan 1.01 (cumbalı oda), 1.02 (yatak odası), 1.04 (oda), 1.05 (arka cephe oda), 1.06 (mutfak), 1.07 (ayazlık) nolu mekanlara geçiş vardır. Mekanda bulunan P8 kodlu pencere sonradan yapılmış olup genişlik ölçüsü 1.95 metre yükseklik ölçüsü 1.37 metredir. P4 kodlu pencere sonradan yapılmış olup genişlik ölçüsü 1.45 metre yükseklik ölçüsü 1.56 metredir. D3 dolabı genişlik ölçüsü 71 cm yükseklik ölçüsü 1.50 metredir (Şekil 4.57-4.58).

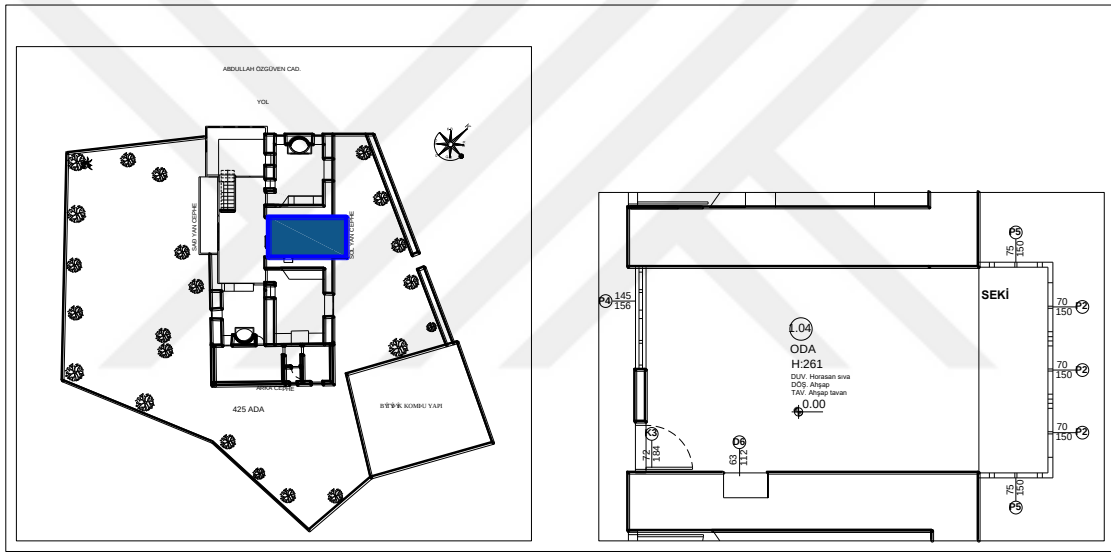

Şekil 4.57. Üst kat 1.03 nolu mekan (sofa) planı

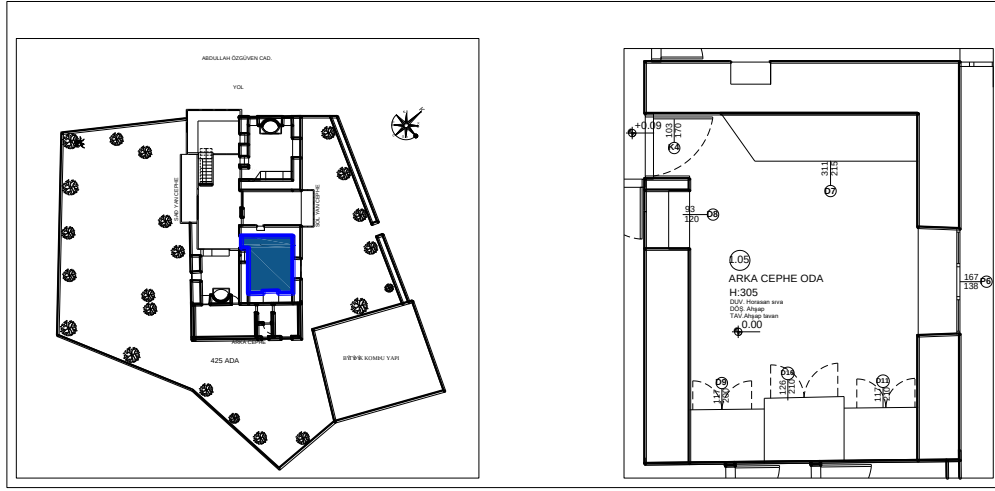
Şekil 4.58. Üst kat 1.03 nolu mekan (sofa)

Üst Kat 1.04 nolumekan (oda): Plan ölçüleri 2.90-5.70 metre olan mekana K3 kapısı ile girilmektedir. K3 kapısı özgün durumda olup, genişlik ölçüsü 72 cm, yükseklik ölçüsü 1.84 metredir. Zemin kotu +0.00 olan mekanın zemin döşemesi ahşaptır. Yapının duvarları horasan sıva (özgün sıva)'dır. Mekanın kat yüksekliği 2.61 metredir. Tavanda ahşap çıtalı tavan kullanılmıştır. Mekanda 3 adet P2 kodlu pencere bulunmaktadır. Bu pencereler 70 cm genişliğinde, 1.50 metre yüksekliğinde olup özgün durumdadır. 2 adet P4 Kodlu pencere bulunmaktadır. Bu pencereler 1.45 metre genişliğinde, 1.56 metre yüksekliğinde olup özgün durumdadır. 2 adet P5 Kodlu pencere bulunmaktadır. Bu pencereler 75 cm genişliğinde, 1.50 metre yüksekliğinde olup özgün durumdadır. D6 dolabı genişliği 60 cm, yüksekliği 1.12 metredir (Şekil 4.59).

Şekil 4.59. Üst Kat 1.04 nolu mekan (oda) planı

Üst Kat 1.05 nolu mekan (arka cephe oda) planı: Plan ölçüleri 3.61-3.90 metre olan mekana K4 kapısı ile girilmektedir. K4 kapısı özgün durumda olup, genişlik ölçüsü 1.03 metre, yükseklik ölçüsü 1.70 metredir. Zemin kotu +0.00 olan mekanın zemin döşemesi ahşaptır. Yapının duvarları horasan sıvadır (özgün sıva). Mekanın kat yüksekliği 3.05 metredir. Tavanda ahşap çıtalı tavan kullanılmıştır. Mekanda bulunan P6 kodlu pencere sonradan yapılmış olup genişlik ölçüsü 1.67 metre yükseklik ölçüsü 1.38 metredir. D9, D10, D11 kodlu dolaplar sonradan yapılmış olup özgün değildir. D7 kodlu dolap (gusülhane) 3.11 metre genişliğinde, 2.15 metre yüksekliğindedir. D8 kodlu dolap 93 cm genişliğinde, 1.20 metre yüksekliğindedir (Şekil 4.60-4.61).

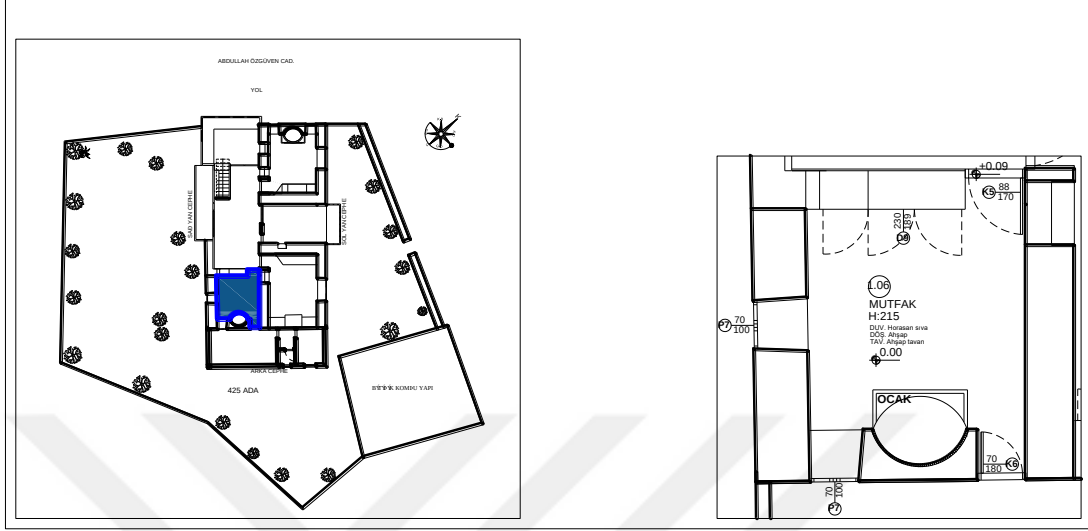
Şekil 4.60. Üst kat 1.05 nolu mekan (arka cephe oda) planı

Şekil 4.61. Üst kat 1.05 nolu mekan (arka cephe oda)

Üst Kat 1.06 nolu mekan (mutfak): Plan ölçüleri 3.18-4.29 metre olan mekana K5 kapısı ile girilmektedir. K5 kapısı özgün durumda olup, genişlik ölçüsü 88 cm, yükseklik ölçüsü 1.70 metredir. Zemin kotu +0.00 olan mekanın zemin döşemesi ahşaptır. Yapının duvarları horasan sıva (özgün sıva)'dır. Mekanın kat yüksekliği 2.15 metredir. Tavanda ahşap çıtalı tavan kullanılmıştır. Mekanda 2 adet P7 kodlu özgün olmayan pencere mevcuttur. Genişlik ölçüsü 70 cm, yükseklik ölçüsü 1.00 metredir. K6 kodlu kapı ile balkon olarak kullanılan muhtes yapıya geçiş yapılmaktadır. K6 kapısı 70 cm genişliğinde, 180 cm yüksekliğinde olup, özgün durumda değildir. Mekanda yer alan ocak özgün durumda olup genişliği 1.37 metre, yüksekliği 2.15 metredir.

D9 dolabı genişlik ölçüsü 2.30 metre, yükseklik ölçüsü 1.89 metre olup özgün durumda değildir (Şekil 4.62-4.63-4.64).

Şekil 4.62. Üst kat 1.06 nolu mekan (mutfak) planı

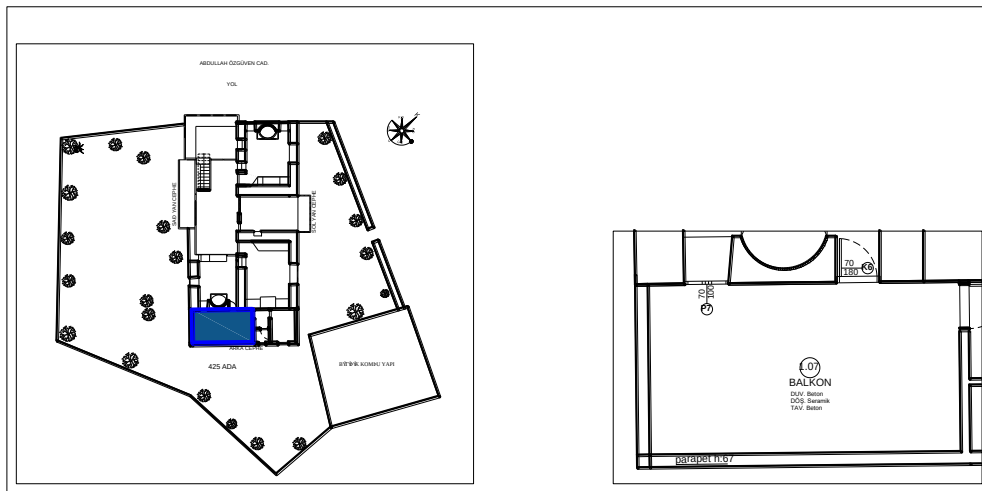

Şekil 4.63. Üst kat 1.06 nolu mekan (mutfak)-1

Şekil 4.64. Üst kat 1.06 nolu mekan (mutfak)-2

Üst Kat 1.07 nolu mekan (balkon): Plan ölçüleri 2.70-4.96 metre olan muhtes mekana K6 kapısı ile girilmektedir. K6 kapısı, genişlik ölçüsü 70 cm, yükseklik ölçüsü 1.80 metre olup özgün durumda değildir. Mekanın zemin döşemesi seramik malzemedir. Yapının duvarları çimento esaslı sıva üzeri boyadır. Mekanın tavanı betondur. WC ve banyoya geçişin sağlandığı özgün durumda olmayan K8 kodlu kapının genişlik ölçüsü 90 cm, yükseklik ölçüsü 2.00 metredir. Mutfak cephesinde yer alan P7 kodlu pencere genişlik ölçüsü 70 cm, yükseklik ölçüsü 1.00 metre olup özgün durumda değildir. Balkonun parapet ölçüsü 67 cm yüksekliğindedir (Şekil 4.65-4.66-4.67).

Şekil 4.65. Üst kat 1.07 nolu mekan (balkon) planı

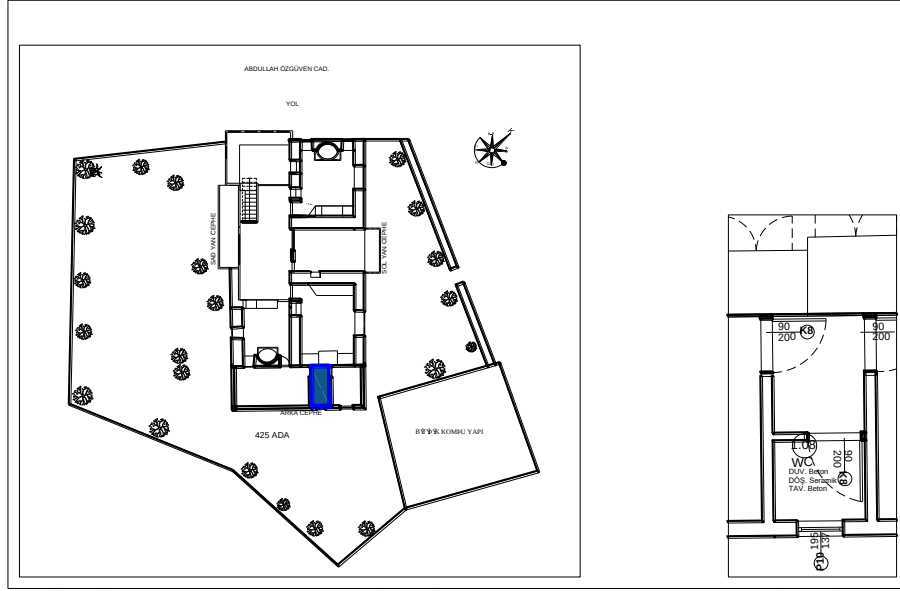

Şekil 4.66. Üst kat 1.07 nolu mekan (balkon)-1

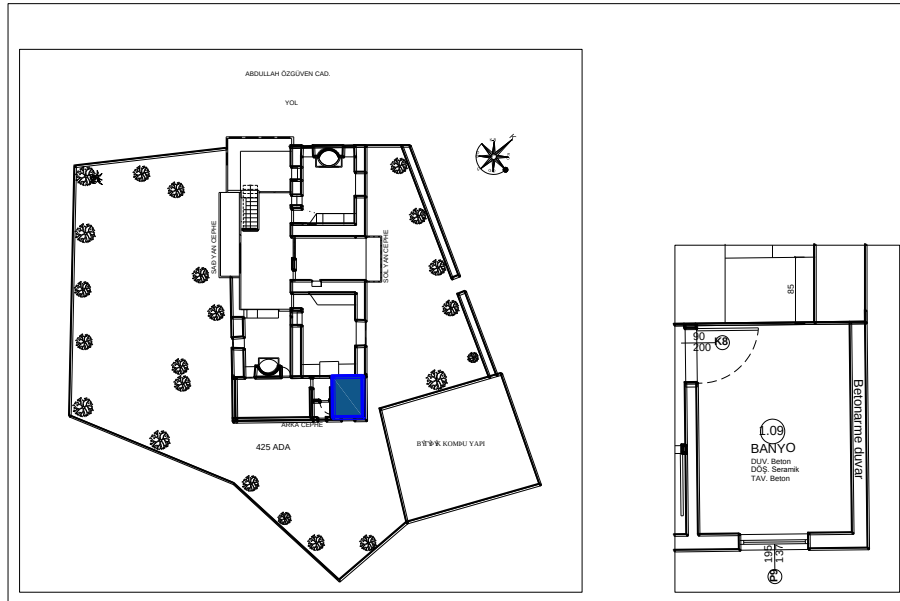
Şekil 4.67. Üst kat 1.07 nolu mekan (balkon)-2

Üst Kat 1.08 nolu mekan (WC): Plan ölçüleri 2.70-1.20 metre olan muhtes bölüme K8 kapısı ile girilmektedir. K8 kapısı, genişlik ölçüsü 90 cm, yükseklik ölçüsü 2.00 m olup özgün durumda değildir. Mekanın zemin döşemesi seramik malzemedir. Yapının duvarları çimento esaslı sıva üzeri boyadır. Mekanın tavanı betondur. P10 kodlu pencere genişlik ölçüsü 60 cm, yükseklik ölçüsü 90 cm olup özgün durumda değildir (Şekil 4.68).

Şekil 4.68. Üst kat 1.08 nolu mekan (WC) planı

Üst Kat 1.09 nolu mekan (banyo): Plan ölçüleri 2.70-2.00 metre olan muhtes bölüme K8 kapısı ile girilmektedir. K8 kapısı, genişlik ölçüsü 90 cm, yükseklik ölçüsü 2.00 metre olup özgün durumda değildir. Mekanın zemin döşemesi seramik malzemedir. Yapının duvarları çimento esaslı sıva üzeri boyadır. Mekanın tavanı betondur. P9 kodlu pencere genişlik ölçüsü 90 cm, yükseklik ölçüsü 90 cm olup özgün durumda değildir (Şekil 4.69-4.70).

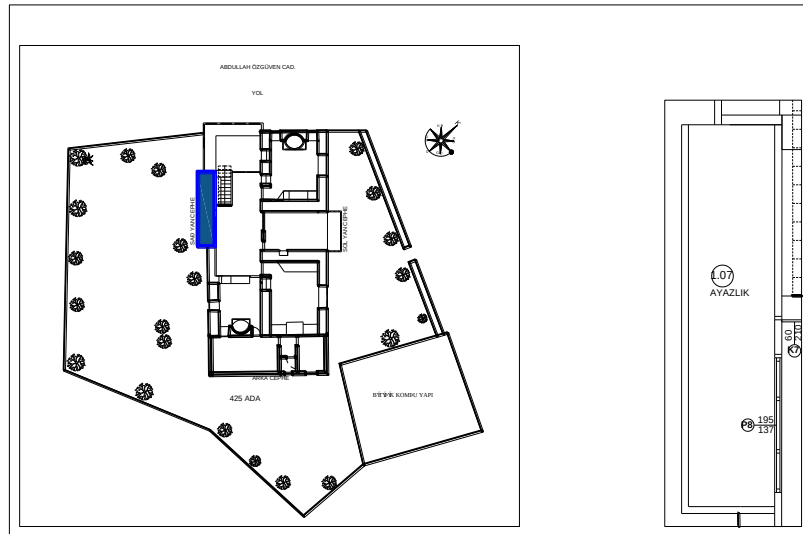

Şekil 4.69. Üst kat 1.09 nolu mekan (banyo) planı

Şekil 4.70. Üst kat 1.09 nolu mekan (banyo)

Üst Kat 1.10 nolu mekan (ayazlık): Plan ölçüleri 1.26-5.52 metre olan bölüme K7 kapısı ile sofadan girilmektedir. K7 kapısı, genişlik ölçüsü 60 cm, yükseklik ölçüsü 2.10 m olup özgün durumda değildir. Mekanın zemin döşemesi ahşap malzemedir. Yapının sofayı bölen duvarı ve korkulukları ahşaptır. Mekanın tavanı ahşap kirişlemedir. P8 kodlu pencere genişlik ölçüsü 1.95 metre, yükseklik ölçüsü 1.37 metre olup özgün durumda değildir (Şekil 4.71-4.72-4.73).

Şekil 4.71. Üst Kat 1.10 nolu mekan (ayazlık) planı

Şekil 4.72. Üst kat 1.10 nolu mekan (ayazlık)-1

Şekil 4.73. Üst kat 1.10 nolu mekan (ayazlık)-2

4.3. Yapıda Bulunan Elemanlar

4.3.1. Taşıyıcı Elemanlar

Bu bölüm temel, duvarlar, döşeme ve çatı yan başlıkları altında sunulmuştur.

Temel: Ayşe Naciye Balcı Konağı'nın temelinde ulaşılamadığından kesin bir bilgi edinilememiştir.

Duvarlar: Konağın alt kattaki duvar kalınlıkları 60 cm ile 1.00 metre arasında değişmektedir. Alt kat duvarları hatıllı kuru duvar (harçsız) tekniği ile yapılmıştır. Üst kattaki duvar kalınlıkları 65 cm ile 85 cm arasında değişmektedir. Üst kat duvarları hatıllı kuru duvar (harçsız) tekniği ile yapılmıştır. Konağın sol yan (Kuzeydoğu), arka cephe

(Güneydoğu), ve sağ yan cephe (Güneybatı) ayazlığın alt bölümü çimento esaslı malzeme ile sonradan sıvanmıştır (Şekil 4.74-4.75).

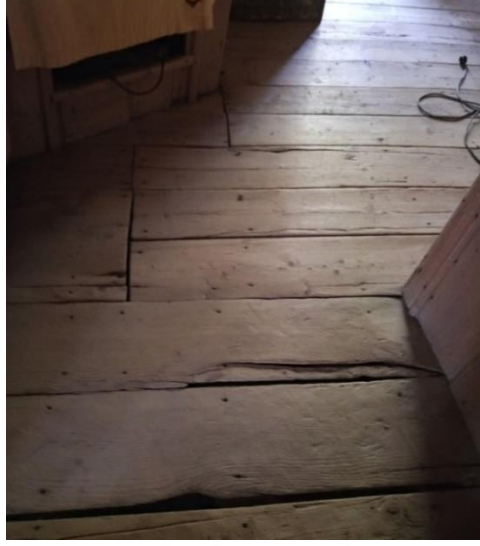

Şekil 4.74. Sol yan (Kuzeydoğu) cephe duvar örneği

Şekil 4.75. Ön (Kuzeybatı) cephe duvar örneği

Döşemeler: Alt kat A01 (giriş), A02 (oda), A03 (oda) numaralı mekanların döşemesi çimento esaslı malzeme (şap)'dır. A04 (ahır), A05 (ahır) numaralı mekanların döşemesi topraktır. Üst kat, 1.01 (cumbalı oda), 1.02 (yatak odası), 1.03 (sofa), 1.04 (oda), 1.05 (arka cephe oda), 1.06 (mutfak), 1.10 (ayazlık) numaralı mekanların döşemesi ahşaptır. 1.07 (balkon), 1.08 (WC), 1.09 (banyo) numaralı mekanların döşemesi seramiktir (Şekil 4.76-4.77).

Şekil 4.76. Üst kat 1.02 (yatak odası) nolu mekan ahşap döşeme

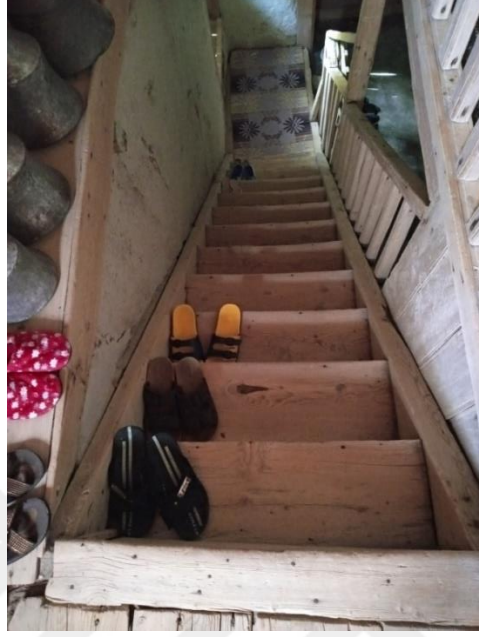
Şekil 4.77. Alt kat A01 (giriş) nolu mekan döşeme

Çatı: Konağın çatı tipi kırma çatıdır. Çatı saçakları ahşap kaplamadır. Yağmur suyundan dolayı saçaklarda malzeme kaybı görülmektedir. Çatı örtüsü Marsilya tipi kiremittir.

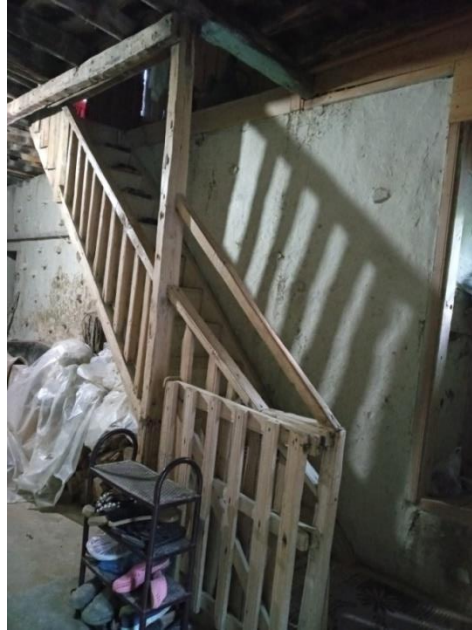
4.3.2. Mimari Elemanlar

Bu bölümde merdiven, kapılar, pencereler, dolaplar ve nişler, ocaklar, tavanlar ve seki yan başlıkları verilmiştir.

Merdiven: Girişin sağ kısmında yer alan merdiven alt kattan üst kata bağlantıyı sağlamaktadır. Ahşap malzemeden yapılmış olup, genişliği 95 cm, basamak genişliği 27 cm, rıht yüksekliği 23 cm, basamak sayısı 13'tür (Şekil 4.78-4.79).

Şekil 4.78. Merdiven üst görünüşü

Şekil 4.79. Merdiven

Kapılar: Yapıda iki adet avlu kapısı bulunmaktadır. Alt katta 8 adet kapı bulunmaktadır. (K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8). Yapıya giriş alt kattaki çift kanatlı K1 kapısından sağlanmaktadır. Ayrıca K3, K6, K8 kapıları ile bahçeden yapıya geçiş vardır. Bu kapılar yan yana getirilen tahtaların alt, üst ve orta bölümünden bir kuşak ile birleştirilmesiyle oluşmuş basit kapılardır. Üst katta 10 adet kapı vardır. (K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10). Yapıda bulunan iç kapılar birbirine benzer tarzda ahşap malzemedan yapılmış olup oldukça özgündür (Şekil 4.80-4.81-4.82-4.83-4.84).

Şekil 4.80. Giriş kapısı içeriden görünüşü

Şekil 4.81. Giriş kapısı dış cepheden görünüşü

Şekil 4.82. Üst kat 1.04 (oda) nolu mekan kapısı

Şekil 4.83. Üst kat 1.02 (yatak odası) nolu mekan kapısı

Şekil 4.84. Üst kat 1.01(cumbalı oda) nolu mekan kapısı

Pencereler: Yapının alt katında 5 adet ahşap pencere vardır. (P1, P2, P3, P4, P5) A01 (giriş) numaralı mekanın girişinde yer alan ayakkabılık olarak kullanılan P1 kodlu penceresi tek kanatlı olup ahşap doğramalıdır. P3 kodlu pencere çift kanatlı olup ahşap doğramalıdır. A02 (oda) numaralı mekanın iç cephe duvarında yer alan P2 kodlu pencere çift kanatlı olup ahşap doğramalıdır. A04 (ahır) numaralı mekanın penceresi P5 kodlu olup çift kanatlı ahşap doğramalıdır. A05 (ahır) numaralı mekanın penceresi P4 kodlu olup çift kanatlı ahşap doğramalıdır.

Yapının üst katında 19 adet ahşap pencere vardır. 1.01 (Cumbalı oda) numaralı mekanın cumbada yer alan pencereleri P1 ve P2 kodlu olup ahşap giyotin doğramalıdır. 1.02 (yatak odası) numaralı mekanın pencereleri P3 kodlu olup çift kanatlı (meteşeli) ahşap doğramalıdır. 1.03 (sofa) numaralı mekanın penceresi P08 kodlu olup çift kanatlı ahşap doğramalıdır. 1.04 (oda) numaralı mekanın cumbada yer alan pencereleri P2 ve P5 kodlu olup ahşap giyotin doğramalıdır. 1.05 (arka cephe oda) numaralı mekanın penceresi P6 kodlu olup ahşap malzemeden yapılmıştır. 1.06 (mutfak) numaralı mekanın pencereleri P7 kodlu olup tek kanatlı ahşap doğramalıdır. 1.07 (balkon) numaralı muhtes mekanda mutfağa ait olan pencere P7 kodlu olup çift kanatlı ahşap doğramalıdır. 1.08 (WC) numaralı muhtes mekanın penceresi P10 kodlu olup ahşap doğramalıdır. 1.09 (banyo) numaralı muhtes mekanın penceresi P9 kodlu olup ahşap doğramalıdır (Şekil 4.85-4.88).

Şekil 4.85. Ön cephe P3 kodlu pencere

Şekil 4.86. Sağ yan (Güneybatı) cephe P3 kodlu pencere

Şekil 4.87. Alt kat A01 (giriş) nolu mekan P1 kodlu pencere

Şekil 4.88. Arka (Güneydoğu) cephe P4 kodlu pencere

Dolaplar ve Nişler: Yapının üst katında 13 adet dolap-niş bulunmaktadır. 1.01 (Cumbalı oda) numaralı mekanın nişi D4 kodlu olup çerçevesi ahşaptır. D5 kodlu niş ahşap malzemeden yapılmış olup güğümlük olarak kullanılmaktadır. 1.02 (yatak odası) numaralı mekanda yer alan D1 kodlu dolap sistemi içerisine gusülhane vardır. D2 kodlu dolap ahşap malzemeden yapılmış olup çift kanatlıdır. D3 kodlu niş ahşap malzemeden yapılmıştır. 1.03 (sofa) numaralı mekanda yer alan D3 kodlu niş ahşap malzemeden yapılmıştır. 1.04 (oda) numaralı mekanda yer alan D6 kodlu niş ahşap malzemeden yapılmıştır. 1.05 (arka cephe oda) numaralı mekanda yer alan D7 kodlu dolap sistemi içerisine gusülhane vardır. dolabın üst kısmı yüklük olarak kullanılmaktadır. D8 kodlu niş ahşap malzemeden yapılmıştır. D9, D10, D11 kodlu dolaplar çift kanatlıdır. Bu dolaplar sonradan yapılmış olup özgün durumda değildir. 1.06 (mutfak) numaralı mekanda yer alan D9 kodlu dolap ahşap malzemeden yapılmış olup özgün durumda değildir (Şekil 4.89-4.93).

Şekil 4.89. Üst kat 1.01 (cumbalı oda) nolu mekan D4 kodlu niş

Şekil 4.90. Üst kat 1.02 (yatak odası) nolu mekan D1 kodlu dolabı

Şekil 4.91. Üst kat 1.05 (arka cephe) nolu mekan D7 kodlu dolabı-1

Şekil 4.92. Üst kat 1.05 (arka cephe) nolu mekan D7 kodlu dolabı-2

Şekil 4.93. Üst kat 1.02 nolu mekan D1 kodlu dolapta bulunan niş

Ocak: Üst kat 1.02 (yatak odası) numaralı mekanda yer alan ocağın genişliği 1.77 metredir. Ocak ahşap malzemeden yapılmış olup özgün durumdadır. Üst kat 1.06 (mutfak) numaralı mekanda yer alan ocağın genişliği 1.37 metredir. Ocak ahşap malzemeden yapılmış olup özgün durumdadır (Şekil 4.94-4.95).

Şekil 4.94. Üst kat 1.02 (yatak odası) nolu mekan ocağı

Şekil 4.95. Üst kat 1.06 (mutfak) nolu mekan ocağı

Tavan: Ayşe Naciye Balcı Konağı'nın alt kat mekanlarının tavanları oldukça sadedir. Tavanda ahşap kirişleme ve kirişlemenin üzerinde yer alan ahşap döşeme görülmektedir. Üst kat odalarında çıtalı ahşap tavan örnekleri görülmektedir. Bazı odaların tavanlarında motifli göbek ve kenar motif detayları vardır (Şekil 4.96-4.99).

Şekil 4.96. Alt kat A01 (giriş) nolu mekan tavanı

Şekil 4.97. Üst kat 1.01 (cumbalı oda) nolu mekan tavanı

Şekil 4.98. Üst kat 1.02 (yatak odası) nolu mekan tavanı

Şekil 4.99. Üst kat 1.03 nolu (sofa) mekan tavanı

Seki: Üst kat 1.01 (Cumbalı oda), 1.04 (oda) numaralı mekanlarda cumbanın bulunduğu kısımda yüksekliği 45 cm, derinliği 85 cm olan ahşap sekiler mevcuttur (Şekil 4.100).

Şekil 4.100. Üst Kat 1.01 nolu (cumbalı oda) mekanda bulunan seki örneği

4.4. Değişim Bozulmalar ve Yapısal Durum

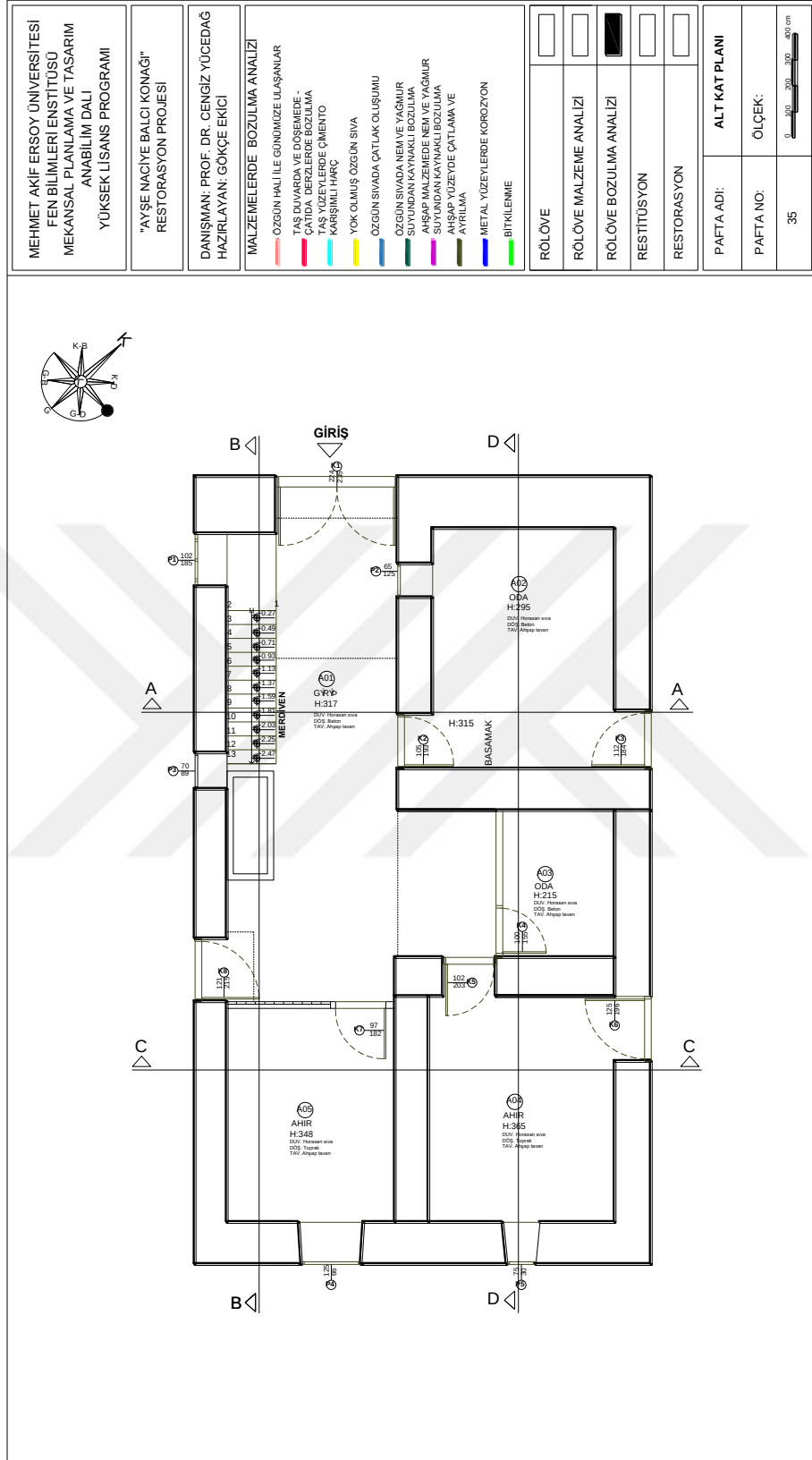
Ayşe Naciye Balcı Konağı günümüze kadar fazla değişim ve onarım görmediğinden özgünlüğünü büyük ölçüde korumuştur. Dış tesirlerden kaynaklı bozulmalar yapının biraz yıpranmasına neden olmuştur. Konağın üst katına arka (Güneydoğu) cephesine eklenen balkon, WC ve banyo yapıya uyumsuz biçim ve malzemeyle yapılmıştır. (Şekil 4.101-4.115).

4.4.1. İnsan Kaynaklı Değişim ve Bozulmalar

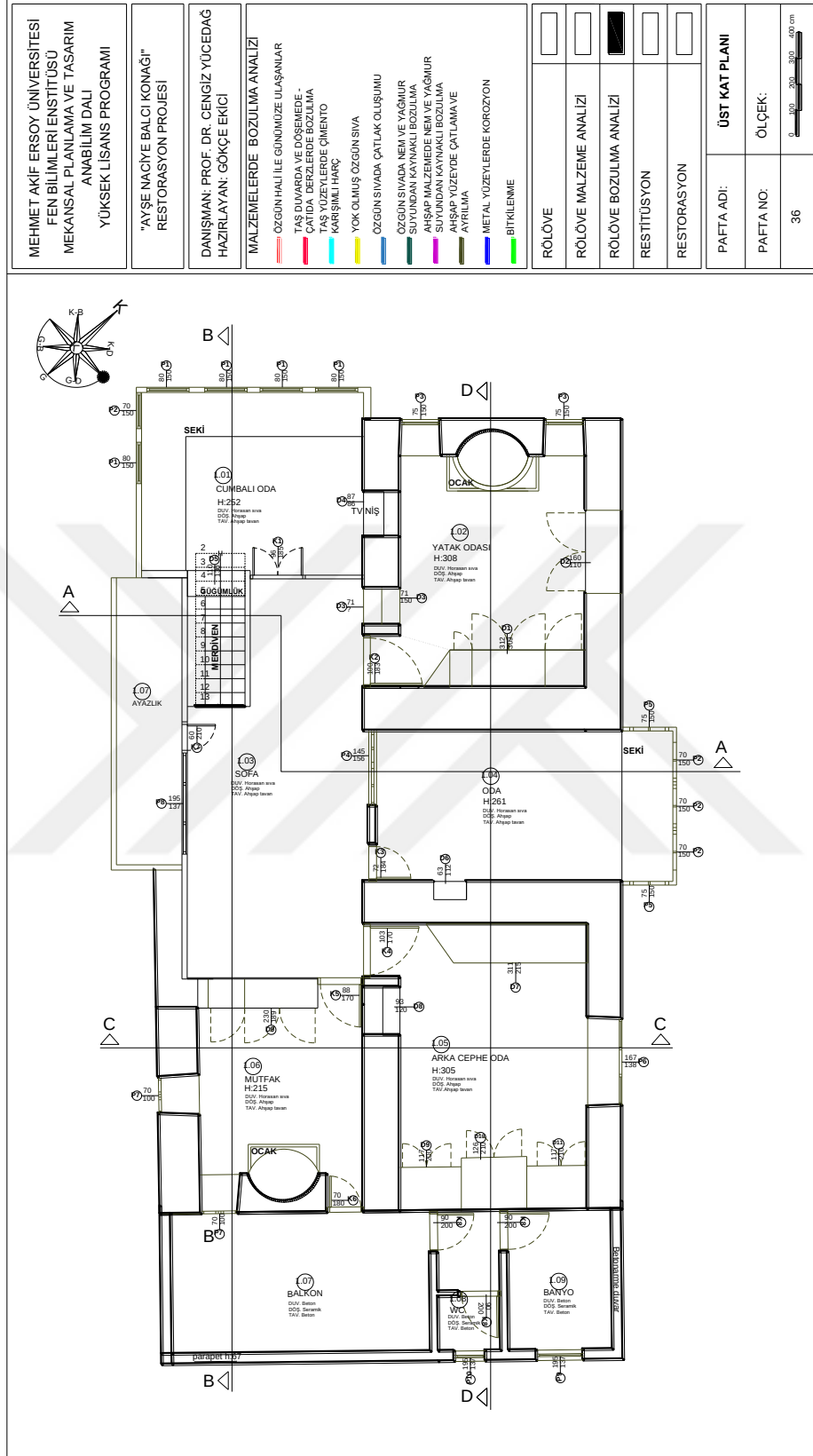
Ayşe Naciye Balcı Konağı'na zaman içine değişen ihtiyaçlar nedeni ile kullanıcıları tarafından bazı bölümler eklenmiş, kaldırılmış veya değiştirilmiştir. Konağın üst katına eklenen 1.07 (balkon), 1.08 (WC), 1.09 (banyo) numaralı mekanlar uyumsuz malzeme ve tasarımdan dolayı konağın bozulmasına neden olmuştur.

4.4.2. Doğal Etkenlerden Kaynaklı Değişim ve Bozulmalar

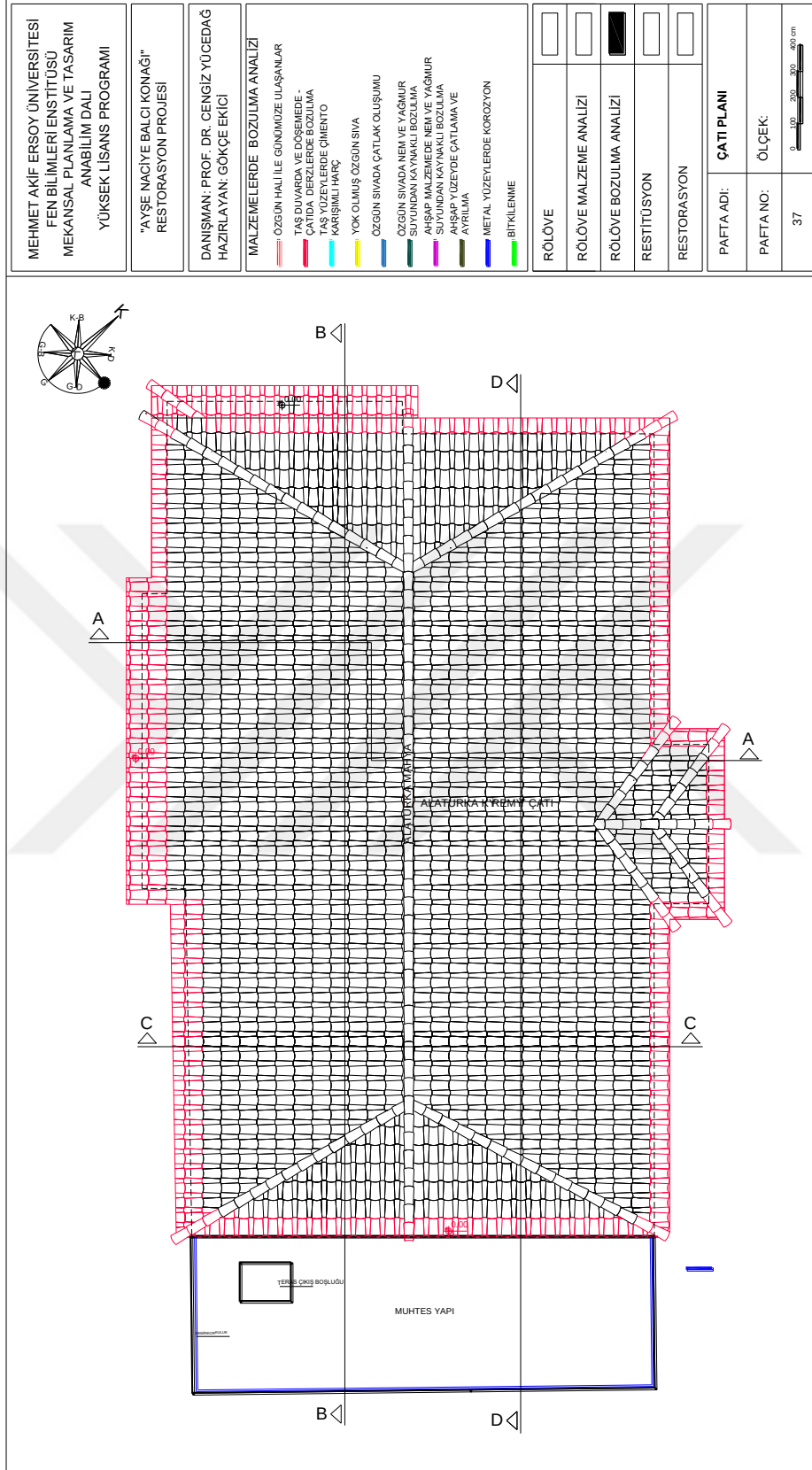
Doğal etkenlerden kaynaklı bozulmaya neden olan faktörler canlı organizmalar sebebiye olabileceği gibi rüzgar yağmur kar ve deprem gibi doğal olaylar sebebiyle de olmaktadır. Konaktaki, cumbaların, pencerelerin ve kapıların ahşaplarında nem, yağmur ve kar suyu, değişken hava sıcaklıkları nedeniyle çatlama meydana gelmiştir. Pencere ve kapıların metal aksamlarında hava şartlarından dolayı korozyon olduğu gözlemlenmiştir. Alt kattaki A05 (ahır), A05 (ahır) numaralı mekanların zeminin toprak olmasından dolayı bu mekanların tavanlarında ve üst katındaki 1.05 (arka cephe oda) numaralı mekanın ahşap döşemesinde nemden kaynaklı bozulmalar görülmektedir.

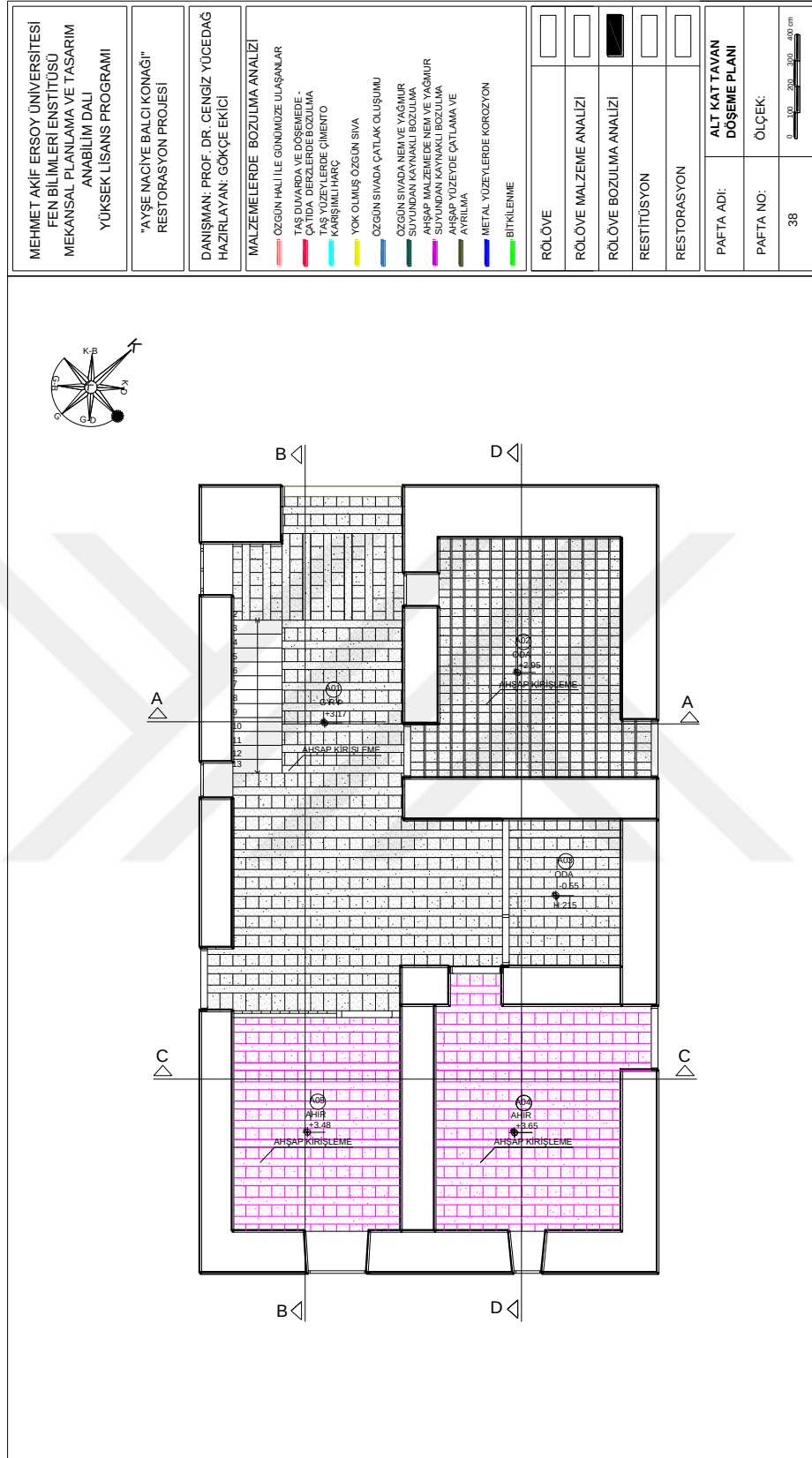
Şekil 4.101. Rölöve alt kat planı malzeme bozulma analizi

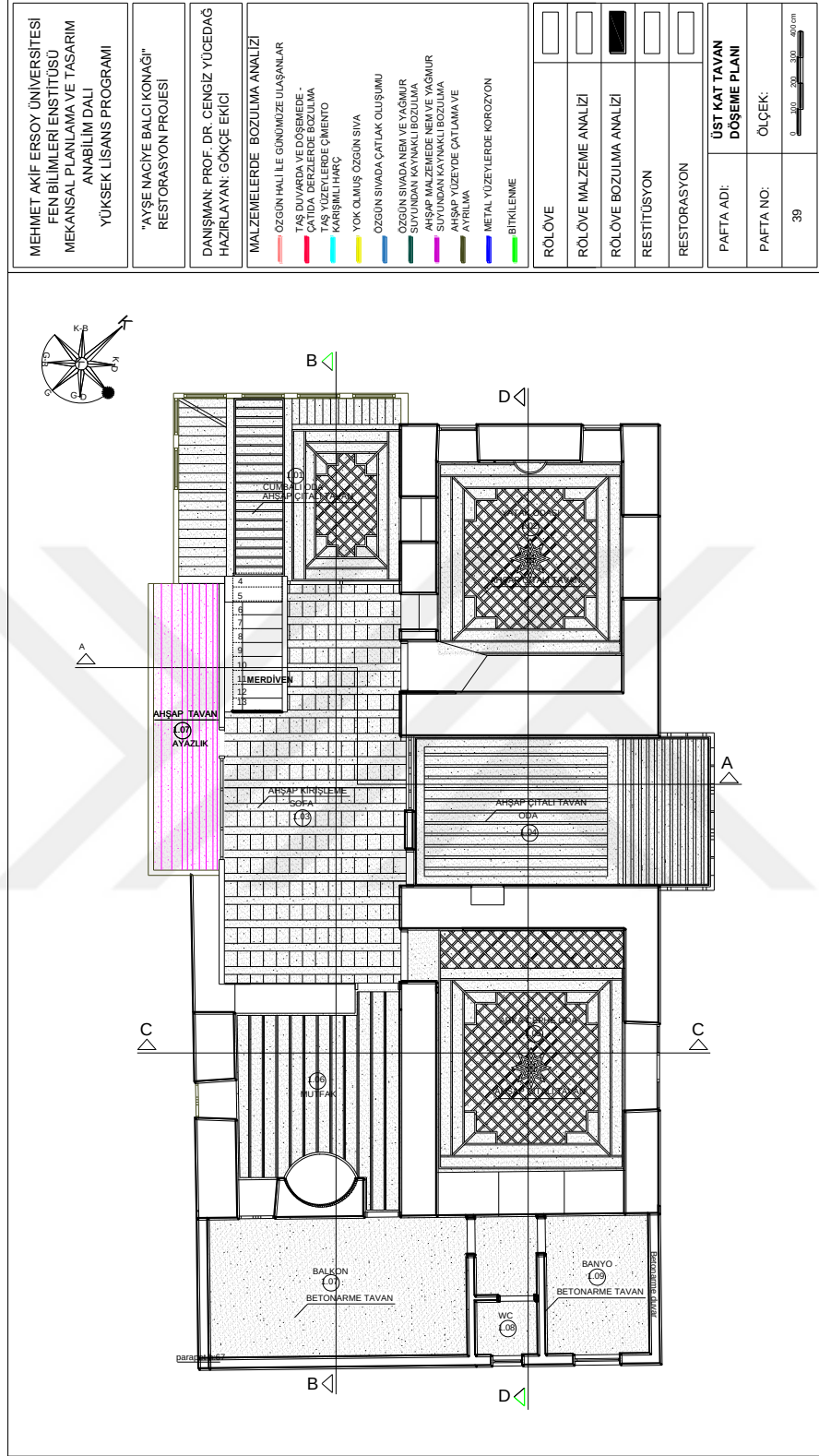
Şekil 4.102. Rölöve üst kat planı malzeme bozulma analizi

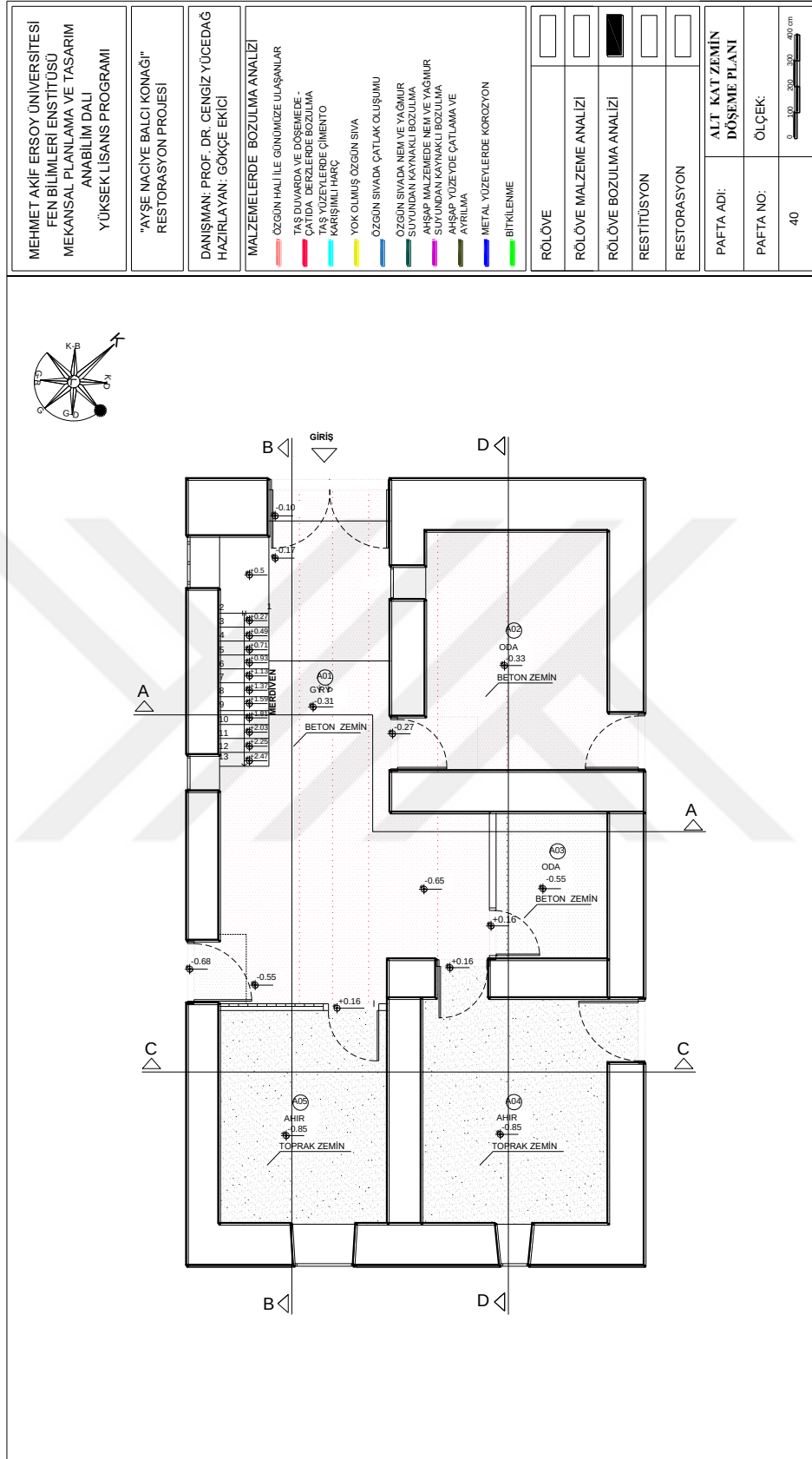
Şekil 4.103. Rölöve çatı planı malzeme bozulma analizi

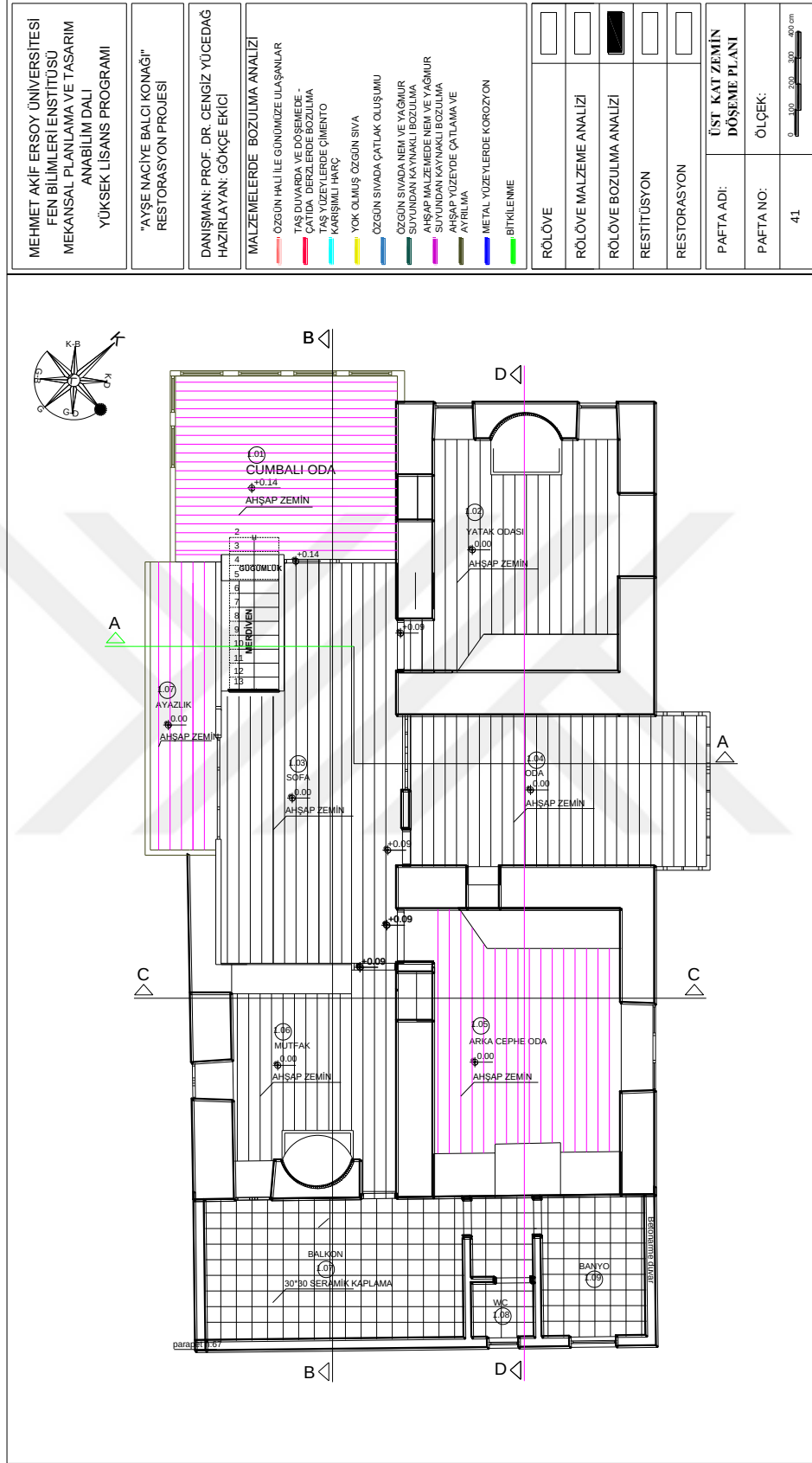

Şekil 4.104. Rölöve alt kat tavan döşeme planı malzeme bozulma analizi

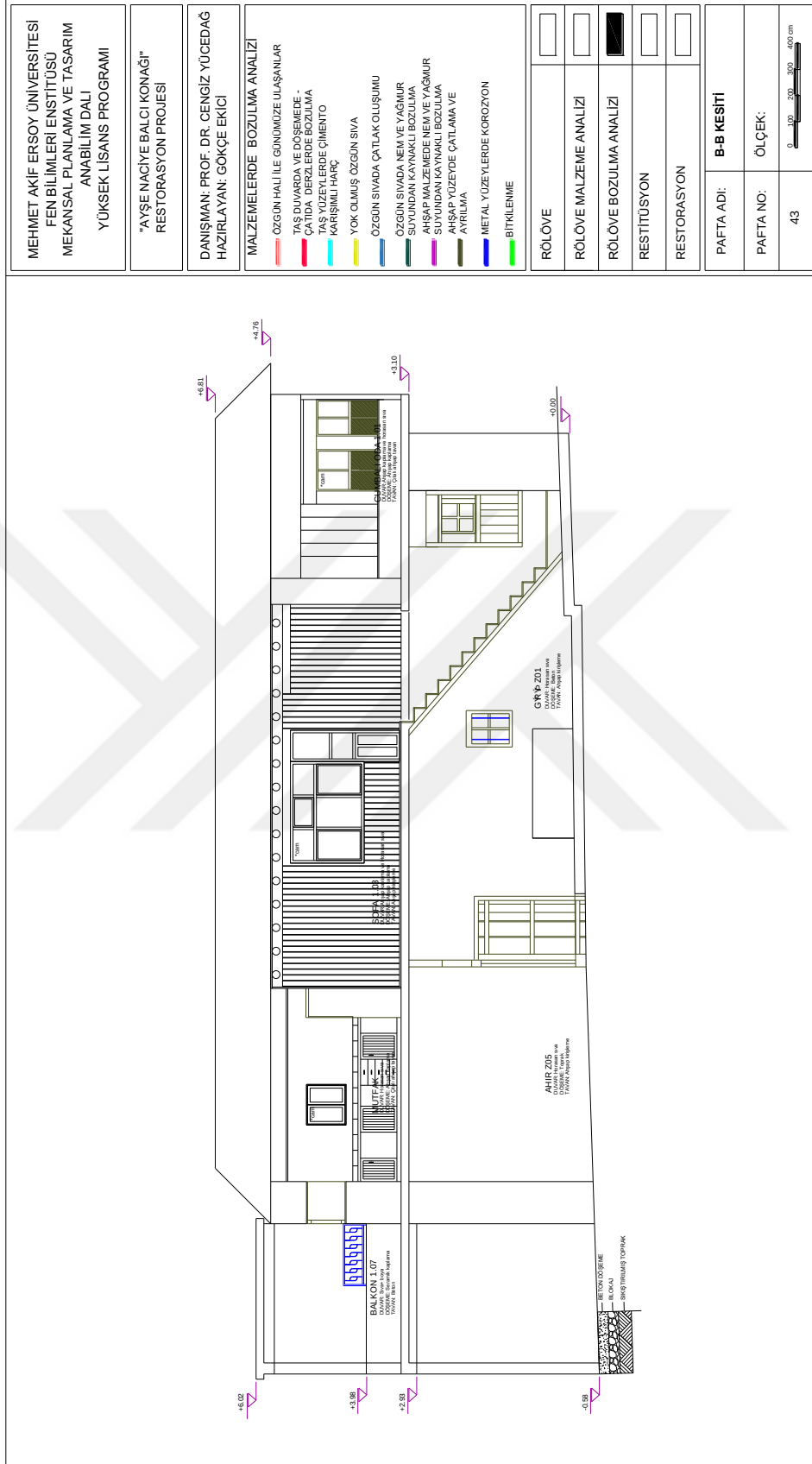

Şekil 4.105. Rölöve üst kat tavan döşeme planı malzeme bozulma analizi

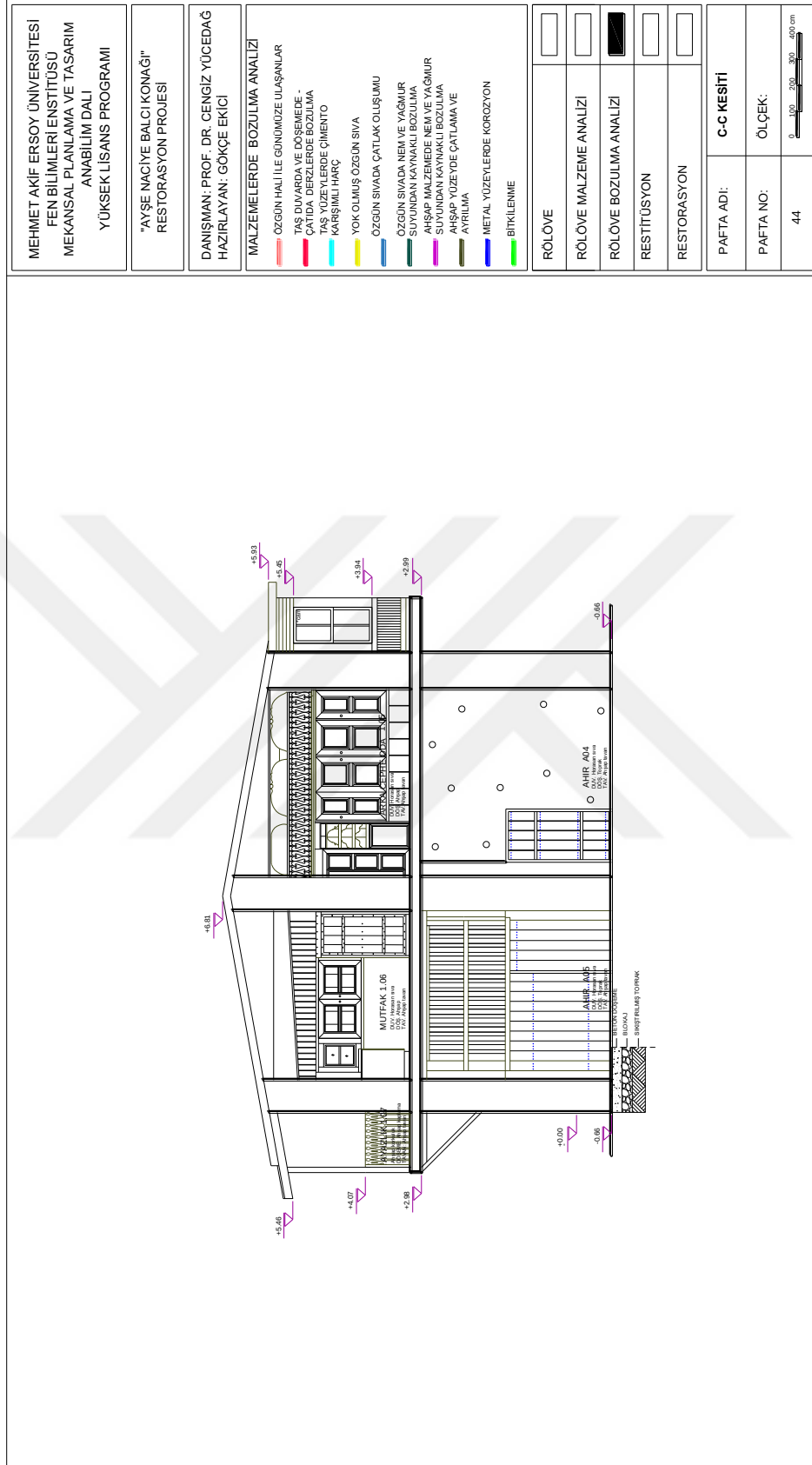

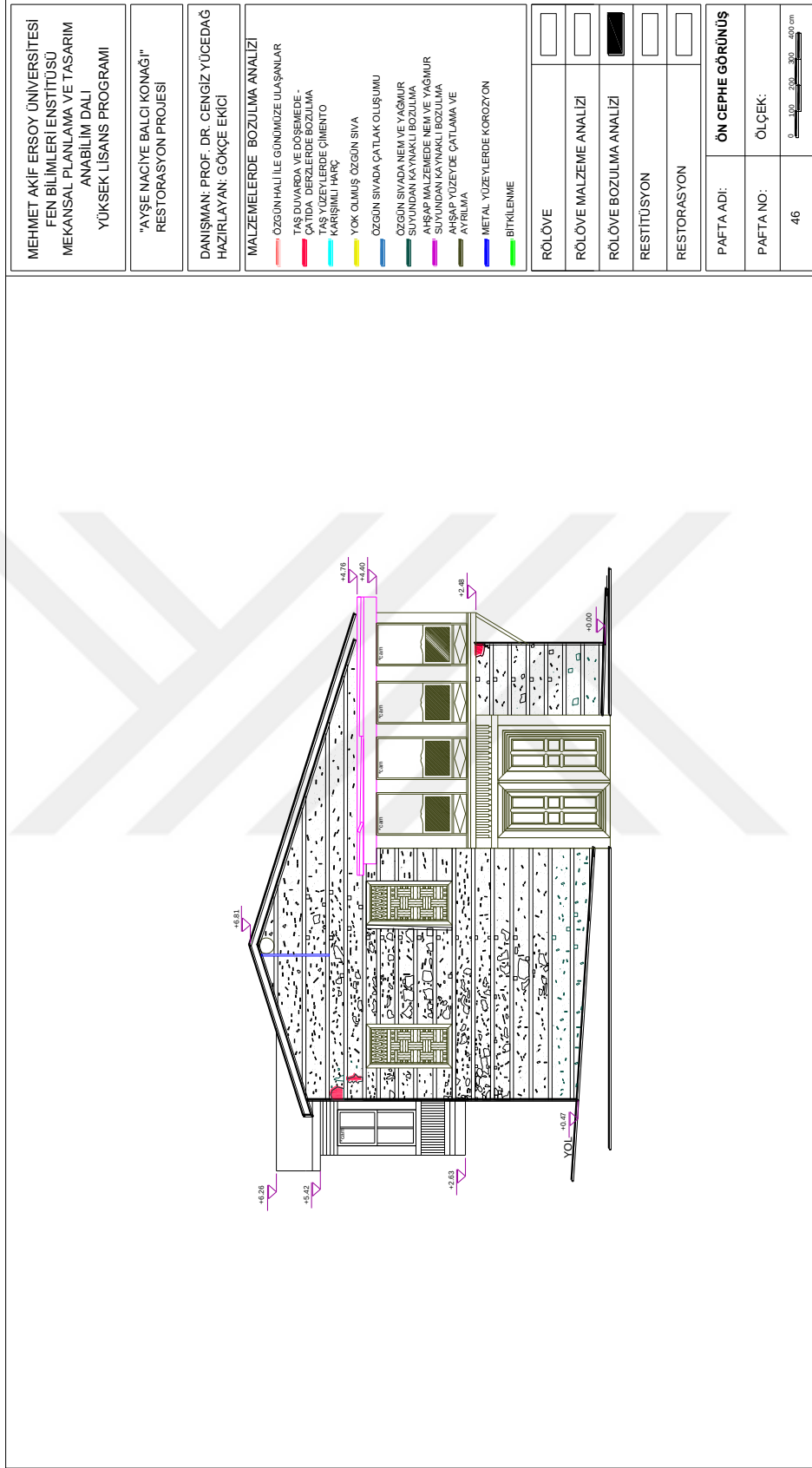
Şekil 4.107. Rölöve üst kat zemin döşeme planı malzeme bozulma analizi

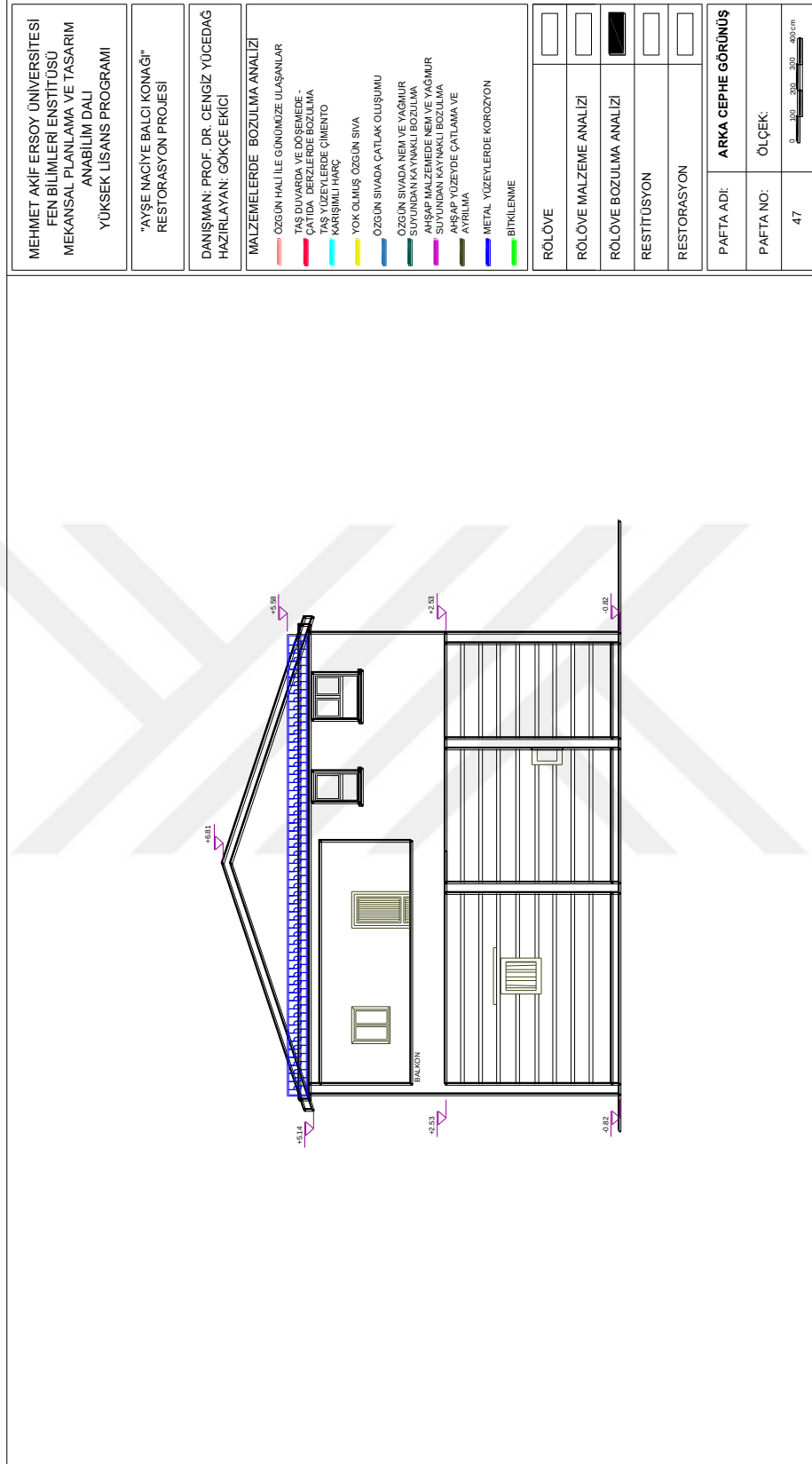
Şekil 4.109. Rölöve B-B kesiti malzeme bozulma analizi

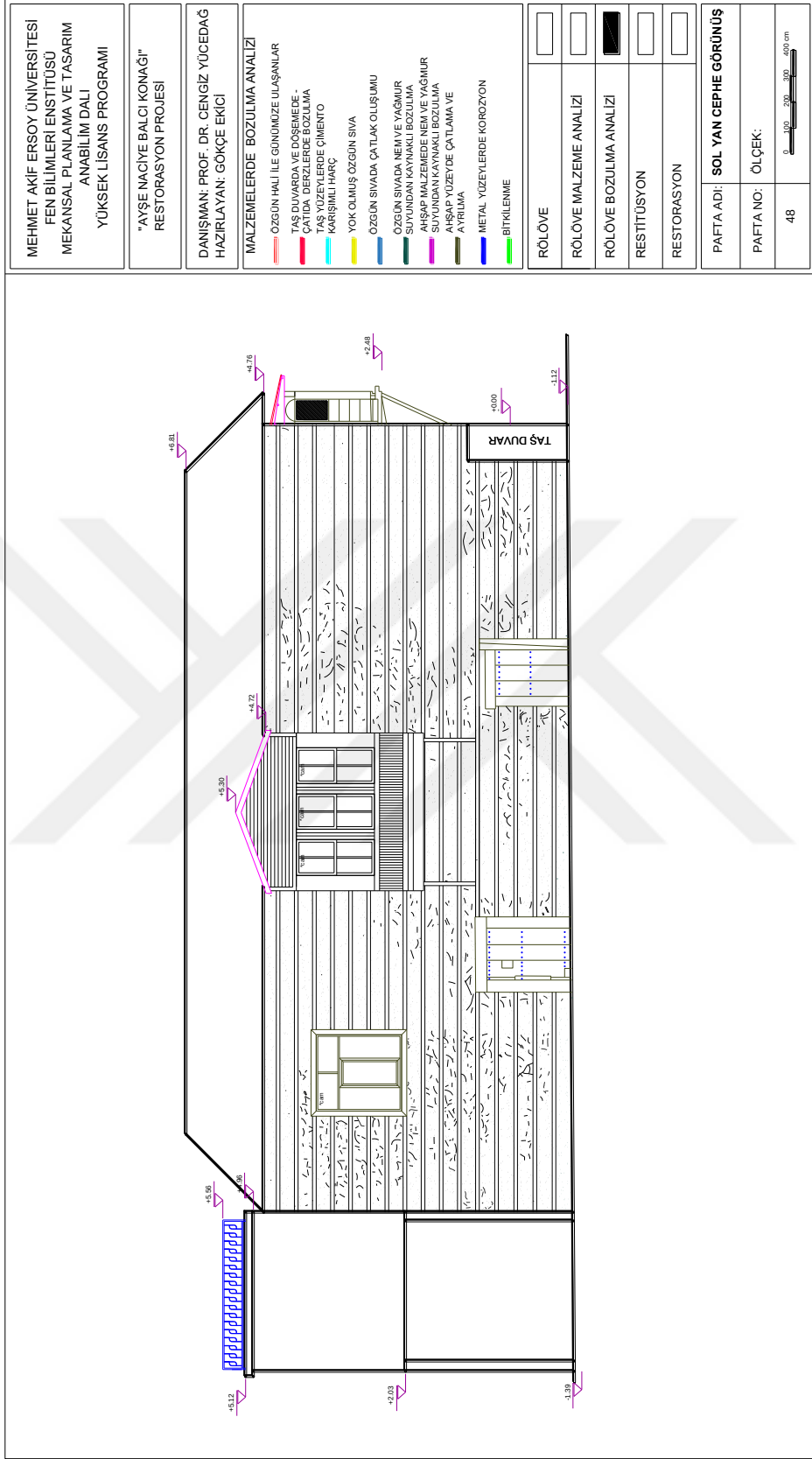
Şekil 4.110. Rölöve C-C kesiti malzeme bozulma analizi

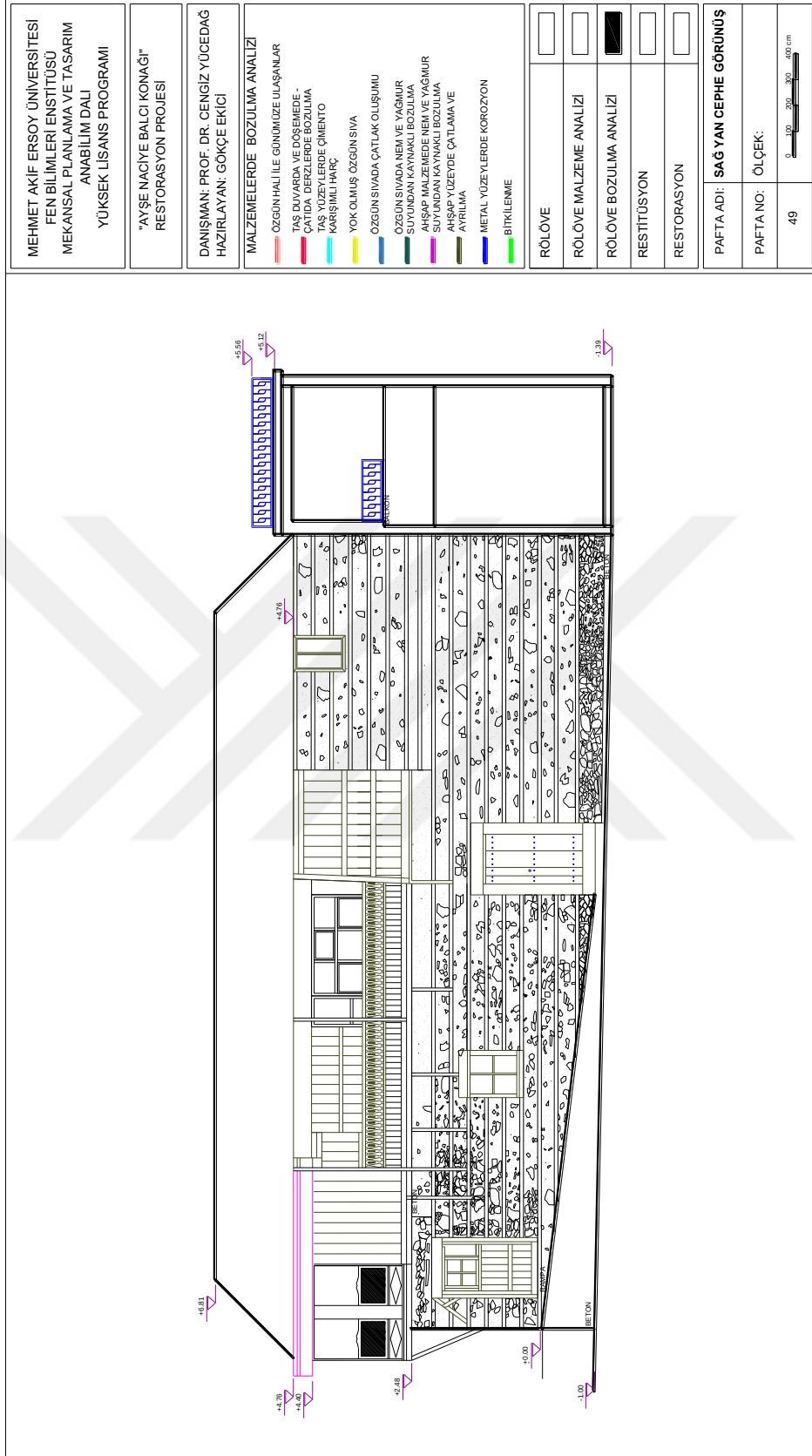
Şekil 4.112. Rölöve ön (Kuzeybatı) cephe malzeme bozulma analizi

Şekil 4.113. Rölöve arka (Güneydoğu) cephe malzeme bozulma analizi

Şekil 4.114. Rölöve sol yan (Kuzeydoğu) malzeme bozulma analizi

Şekil 4.115. Rölöve sağ yan (Güneybatı) malzeme bozulma analizi

4.5. Tipolojik Karşılaştırma

4.5.1. Plan Özellikleri Açısından Tipolojik Karşılaştırma

Ormana Mahallesi'ndeki evler yarısı ahşap diğer yarısı taş olmak üzere iki ayrı strüktüre sahiptir. Ahşap bölüm çalışma ve hizmet alanı olarak yazın daha çok kullanılmaktadır, taş bölüm ise daha çok kışa uygun uyuma depolama alanı niteliğindedir.

Alt kat planı: Ormana evlerinde giriş sokaktan bahçe veya avludan olabilmektedir. Genellikle köşkün (sofanın) altında bulunan giriş bölümüne “ahıraltı” denilmektedir. Ahıraltıdan duvara dayanmış düz kollu bir merdivenle üst kata çıkılır. Alt kat üst katı taşıyan taş duvarlarla bölünmüştür. Bu katta ahırlar ve samanlık gibi bölümler bulunur. Ayazlık direkler üzerinde yükseldiğinden alt katta sadece ayazlığın direkleri yer alır. Samanlık tipik planlarda giler altına gelir. Samanlığın kapısı sokak cephesinde, yerden biraz yüksekte yapılır. Samanlık ve ahırlar arasında kapılar yer alır. Böylece saman ve yem hayvanlara kolaylıkla ulaştırılmaktadır. Alt katın zemini tümüyle topraktır.

Sokak kapısı: Genellikle çift kanatlıdır. Şahnişir (cumba) altında yer alır. Bu kapılara “borta” denilir. Borta kelimesinin portadan (Latince kapı) geldiği çok açıktır. Borta en basit haliyle düşey tahtaların iri başlı çivilerle arkada üç kuşağa bağlanmasıyla yapılır.

Samanlık kapısı: Gilerin (kiler) altı samanlık olarak kullanılmaktadır. Tarladan gelen saman küfe içinden yerden yüksekte yapılan bu kapıdan içeri dökülür. Samanlık kapısı, sokak (borta) kapısına göre oldukça alçak ve tek kanatlıdır.

Bahçe kapısı: Ormana'da bazı yapıların ön bahçeleri vardır. Bahçe kapıları yüksek duvarlar arasında çift kanatlı ve pedavra damlıdır. En sade bahçe kapısı düz tahtaların arkadan üç yatay kuşağa çakılmasıyla oluşur. Kapılarda çeşitli kulplar kullanıldığı görülmektedir.

Merdiven: Düz kollu bir merdivenle ahıraltıdan üst kata çıkılır. Merdiven iki düz limon kirişi arasında geçme basamak ve rıhtlardan oluşmaktadır. Merdiven eğimi 45 derece kadar diktir. Merdivenin ilk basamağı kare şeklinde tahta kaplı bir sahanlığa oturur. Ayakkabılar burada çıkartılır. Merdivenin yağnama duvarı üstü güğümlük adıyla anılan üst kat döşeme seviyesinde bir raf oluşturur.

Ahır: Ahırda keçi, koyun, inek, at, eşek bulunur. Ahırların bir duvarında boydan boya yerden yüksek batma denilen yemlik bulunmaktadır.

Üst Kat

Köşk (sofa): Köşk (sofa) Ormana evlerinin en hareketli bölümüdür. Ayazlıkla beraber evin ahşap kısmını oluşturmaktadır. Bu mekan alt kattaki merdivenin açıldığı odalara girildiği ve ayazlığa ulaşılan bir geçit alanı olması ile birlikte bir tarafta şahnişiri diğer tarafta yemek pişirilen yeri içerir. Köşkü Türk evlerinin sofası gibi düşünebiliriz. Köşkün ayazlığa bitişik kısmında merdiven vardır. Köşkten merdiven korkuluğu görünür. Diğer yan tarafı yağnama duvarının üstüdür. Burası güğümlerin durduğu raf (güğümlük)'tir.

Köşk ocak: Köşkün şahnişir (cumba) karşısındaki taş duvarlı cephesinde köşk ocak denilen mutfak ocağı bulunur. Bu kısmın taş duvarı dönerek ayazlık ile köşk arasında bir taş duvar parçası oluşturur. Bu duvara kulak duvarı denir. Kulak duvarı içinde dolap olabilir. Ocak çoğunlukla iki pencere arasında kalır o nedenle oda cephesi gibidir.

Cille: Cille bölünmüş mekan anlamına gelmektedir. Cille genel anlamıyla mutfak demektir. Yani köşkün bölünerek ayrı bir mutfak alanı yaratılmasıdır. Burada küçük bir ambar ve daha fazla dolap olabilir.

Ocak: Ocak ve köşk cillede yemek pişirmek için kullanılır. İçerideki ocağın boyutları ve biçimi de köşk ve cilledeki ocak gibidir. Tabanı yerden 10 cm kadar yüksekte olup, içerisi dairesel dışarıda dikdörtgendir. Taban oda içine doğru taşar ve ahşap bir lata ile çerçevelenir.

Şahnişir (cumba): Yapının sokak cephesinde giriş kapısı üzerinde olan ahşap çıkmaya şahnişir denilmektedir. Kelimenin aslı farsça şahnişinden gelmektedir. Bazı ev tiplerinde ise şahnişir eyvanda olabilir. Çıkmayı taşıyan destekler düz payanda şeklinde olabilir. Çıkma sadece döşeme kirişinin uzatılmasıyla da taşınabilir. Şahnişir genellikle biri sokağa diğeri ayazlığa bakan iki yöne doğru çıkma yapar. Sokak cephesine bakan uzun kenarda dört veya beş adet pencere bulunur.

Ayazlık: Ayazlık açık hava demektir. Ayazlık altı ve üstü ahşaptan, alt katı açık uzun bir terastır. Evin sofası olan köşkün yanında bulunur. Dar kenarların birinde hela ve abdestlik diğer kenarında yüksek köşk bulunur. Yaz aylarında ayazlık bir yaşam alanına dönüşür.

Oda /içeri: Ormana'da içeri (oda) taş duvarlarla çevrelenmiş mekandır. Her oda bir yaşam birimidir. Ocağı, dolabı, yüklüğü yüklükteki yatak ve yorganları dolaptaki sinisi ve minderleri dolap altındaki yıkanma yerleriyle bütün ihtiyaçları karşılayan bir yaşama alanıdır. Dış cepheye açılan iki pencere ve ocak odanın bir tarafını oluşturur. Diğer uçta ise oda girişi dolap, yüklük, gusülhane bulunur. Yan duvarlarda gömme dolaplar vardır.

Oda kapısı: Oda kapıları döşeme üzerindeki eşikten rafın olduğu pervaza kadar devam eder. Yüksekliği 180 cm'ye kadar çıkmaktadır. Tek kanatlıdır.

Oda girişi: Giriş odanın ucundan yapılır. Girişin tam karşısında üçgen tabanlı genellikle üst üste üç gözlü kapaksız bir dolap bulunur. En alttaki dolap veya niş çiralık denilen çıra deposudur. Dolap odaya bakan yüklük-dolap grubunun yan cephesine yaslanır. Odaya giren içeriği değil bu dolabı görür sonra yön değiştirerek odaya girer. Böylece odanın mahremiyeti korunmuş olur. Girişin tavanı alçaktır.

Yüklük cephesi: Odanın girişinin yer aldığı cephe yüklük cephesidir. Üstü musandra denilen açık derin bir raftır. Direklerle bölünmüş üstte kemerleri olabilen ama mutlaka korkuluğu olan bir cephesi vardır. Bu haliyle direklikli korkulu bir teras veya daha doğru bir benzetme ile türk evi açık sofasının cephesini taklit eder. Dolaplardan birisi gusülhanedir. Bazı eski evlerde dolap ile kapı arasında üst üste üç gözlü açık bir dolap nişi bulunur.

Gusülhane: Genellikle odanın yüklük cephesi içinde taş duvara bitişik dolap gusülhanedir. Taş duvarlardan çalarak normal dolap derinliğinden biraz daha büyük yapılmış olabilir. Dış duvara bitişik ise artık suların bahçeye akıtılması daha kolay olur.

Kitabiye: Odadaki bütün iç mekanların alt bölümünü kaplayan bir lambriye kitabiye denilmektedir. Kitabiye 60-70 cm yükseklikte yapılmaktadır. Üstü bir pervazla biter. Daha sonra sıva başlar. Pervaz ve süpürgelik arasında lambri tahtaları dikine döşenir.

Gömme dolap: Döşemeden 30-40 cm yükseklikte başlayıp rafın altındaki pervaza kadar devam eder. Çevresini bir pervaz döner kalın taş duvar içerisine yapıldığı için bir dolap olarak yeterli derinliğe sahiptir.

Tavan: Odaların tavanları süslü yapılır. Tavanlarda kenarlarda bir veya birkaç sıra düz tahtalarla bir çerçeve yapılır, çerçeve bazen aşağı sarkarken oyma süslü bir pervazla abartılır.

Giler: İç sofalı evler arasında gilerli ve gilersiz olanlar görülmektedir. Gilerin döşemesi ahşap olup tavanı yoktur. Giler evdeki yiyeceklerinin depolandığı yerdir.

4.5.2. Cephe özellikleri açısından Tipolojik Karşılaştırma

Sokak cephesi: Giriş kapısı sokak cephesinde zemin kattan açılır. Cephede bulunan ikinci kapı samanlık kapısıdır. samanlık kapısı yerden yüksek yapılır. Üst katın cephesinde şahnişir (cumba) çıkması ve onu taşıyan konsollar, oda ve kiler pencereleri vardır. Oda pencereleri bir veya iki tane olabilir.

Odada yer alan ocağın küçük penceresi (ışıklık) dış vepheden görülmektedir. Çatı, sokak cephesinde iki yana eğimli olarak yapılır. 40-60 cm genişliğinde bir saçak cepheyi gölgeler. Çatı köşk bölümünü ve kagir kısımları örter. Mahya aşığı cephenin tam ortasına gelir. Çatı altında kalan şahnişir (cumba) çıkma yapıyorsa cepheden sokağa doğru eğimli ayrı bir saçığı vardır.

Arka cephe: Çatı arka cephede iki yana eğimli olacak şekilde görünür. Şahnişirin karşısında mutfak ocağı (köşk ocak) bulunduğu arka cephe tamamıyla taş duvarlıdır. Ayazlık çoğu kez abdestlik-hela kapalı mekanı ile arka cepheye kadar yapılır. Köşkocağın veya cillenin pencereleri, arka odanın ve var ise giler pencereleri bu cephe üzerinde yer alır.

Ayazlık cephesi: Ayazlık bahçe içinde kalır. Ayazlık üst kata yapıldığı için bahçede onu taşıyan ahşap dikmeler vardır.üst katta şahnişirin yan cephesi pencereleri ile bahçe yönüne bakar.

Giler cephesi: Bu cephede gilerin hiç peneresi olmayabilir. Eyvanlı evlerde eyvan şahnişir cephesi olarak çıkmalı yapılabilir.

4.6. Restitüsyon

4.6.1. Yapının Tarihlendirilmesi

Konağın tarihi tam olarak bilinmemekle beraber sözlü kaynaklardan alınan bilgilere dayanarak 19. yüzyılın ilk yarısında inşa edildiği düşünülmektedir.

4.6.2. İşlevsel Restitüsyon

Ayşe Naciye Balcı Konağı konut olarak yapılış ve günümüze kadar konut işlevini sürdürmüştür. Konak alt ve üst olmak üzere iki katlıdır. İç sofalı plan tipine sahip olan konak avlulu bir yapıya sahiptir. Konağın ana kütesine arka (Güneydoğu) cephesine sonradan eklenen balkon, WC ve banyo dışında bir değişiklik bulunmamaktadır. Fakat hem yapıda hemde muhtes kısımda strüktürel veya eleman bazında bozulmalar, ekleme ve değiştirmeler meydana gelmiştir.

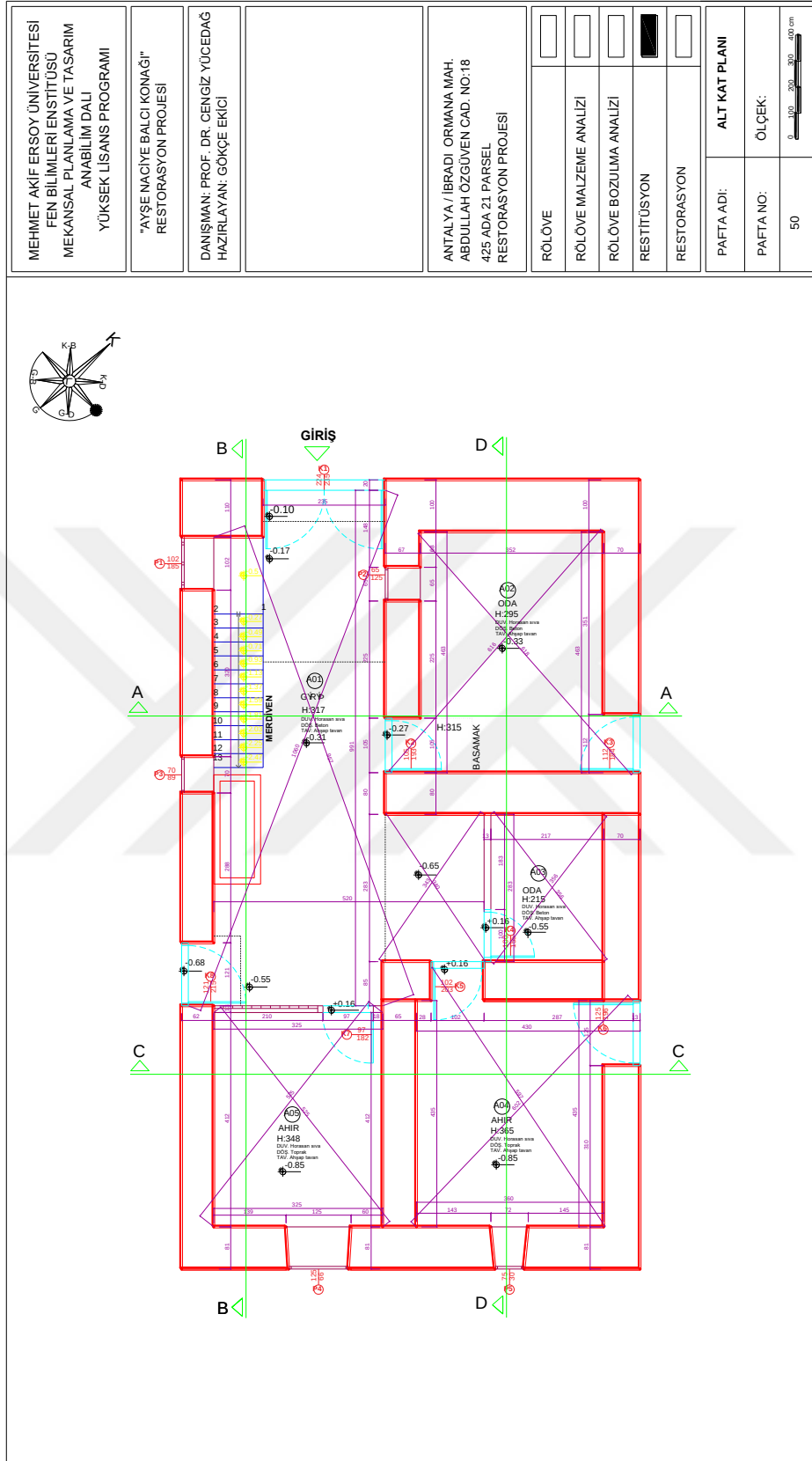
4.6.3. Fiziksel Restitüsyon

Ayşe Naciye Balcı Konağı'nda kullanıcılar tarafından yapılan tüm müdahaleler tespit edilerek eklemeler kaldırılmıştır.

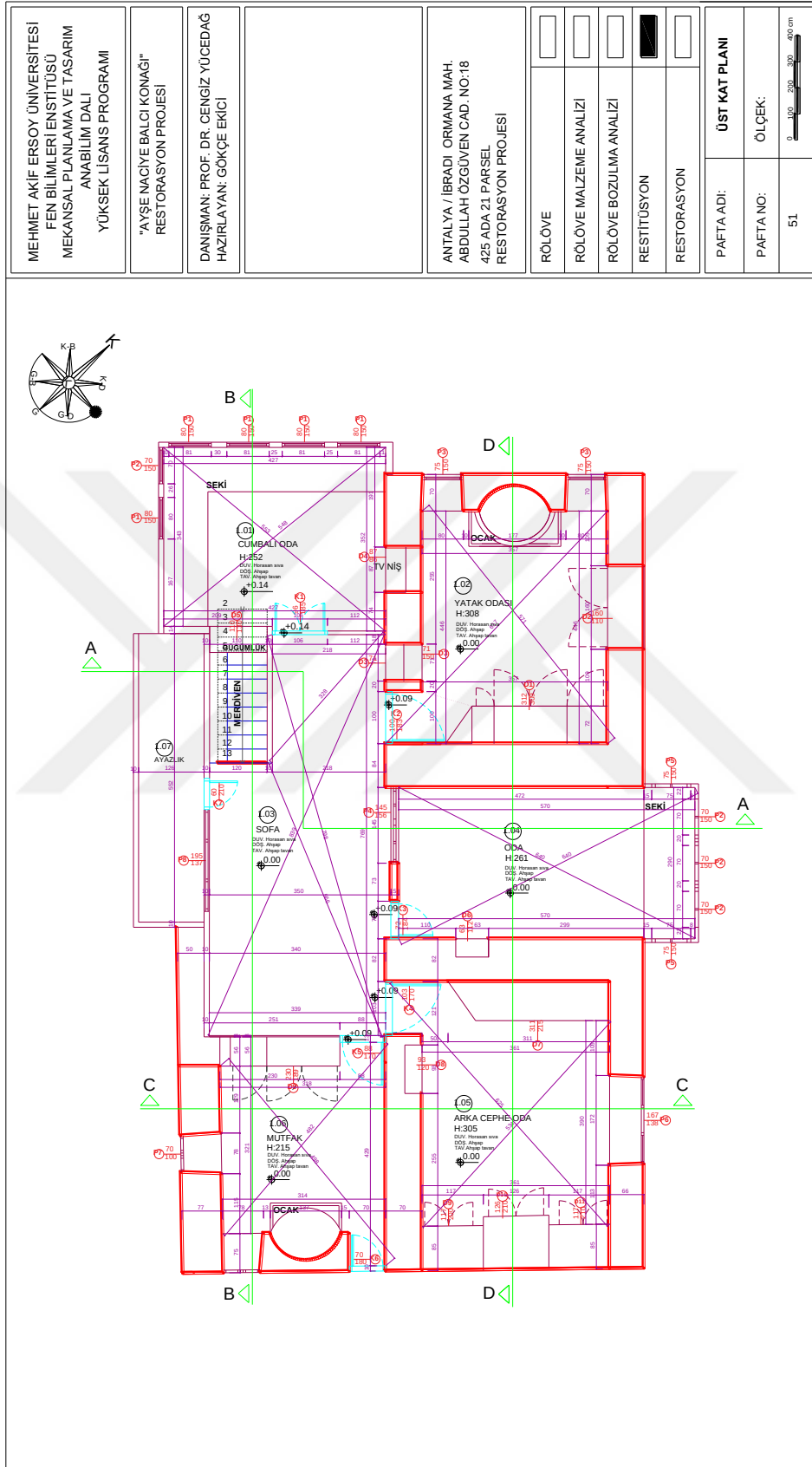
4.6.4. Ayşe Naciye Balcı Konağı'nın Restitüsyon Değerlendirmesi

Eğimli bir araziye oturan Ayşe Naciye Balcı Konağı'nın ön cephede yer alan giriş kapısı ile yol arasında kot farklı oluşmuştur. bunun nedeni yolun parke taşı ile sonradan kaplanmasıdır. Restitüsyon aşamasında değerlendirilecek konulardan birtaneside yapıda izi olan aynı zamanda sözlü kaynaklardan edinilen bilgilere göre ana kütesine arka (Güneydoğu) cephesine sonradan yapılan muhtes kısmın yıkıp yerine yapı ile uyumlu malzeme ve tasarım kullanılarak yeni eklerin yapılması önerilecektir. Konağın bahçesini çevreleyen, betonarme malzeme kullanılarak yapılan avlu, yıkılıp yerine özgün halindeki gibi duvar örülecektir. Avluda yer alan metal kapı sökülüp yerine yapı ile uyumlu ahşap kapı takılacaktır (Şekil 4.116-4.130).

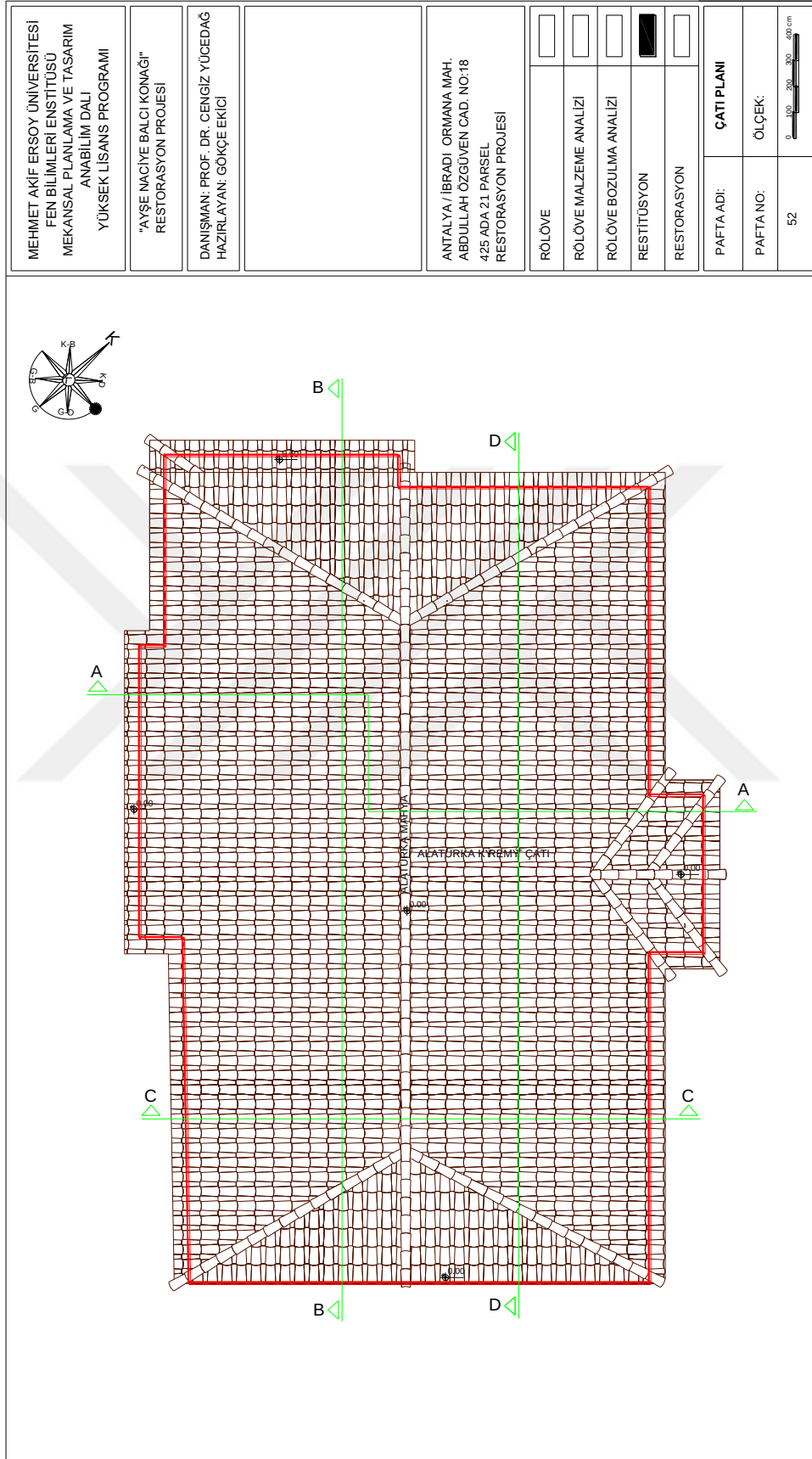

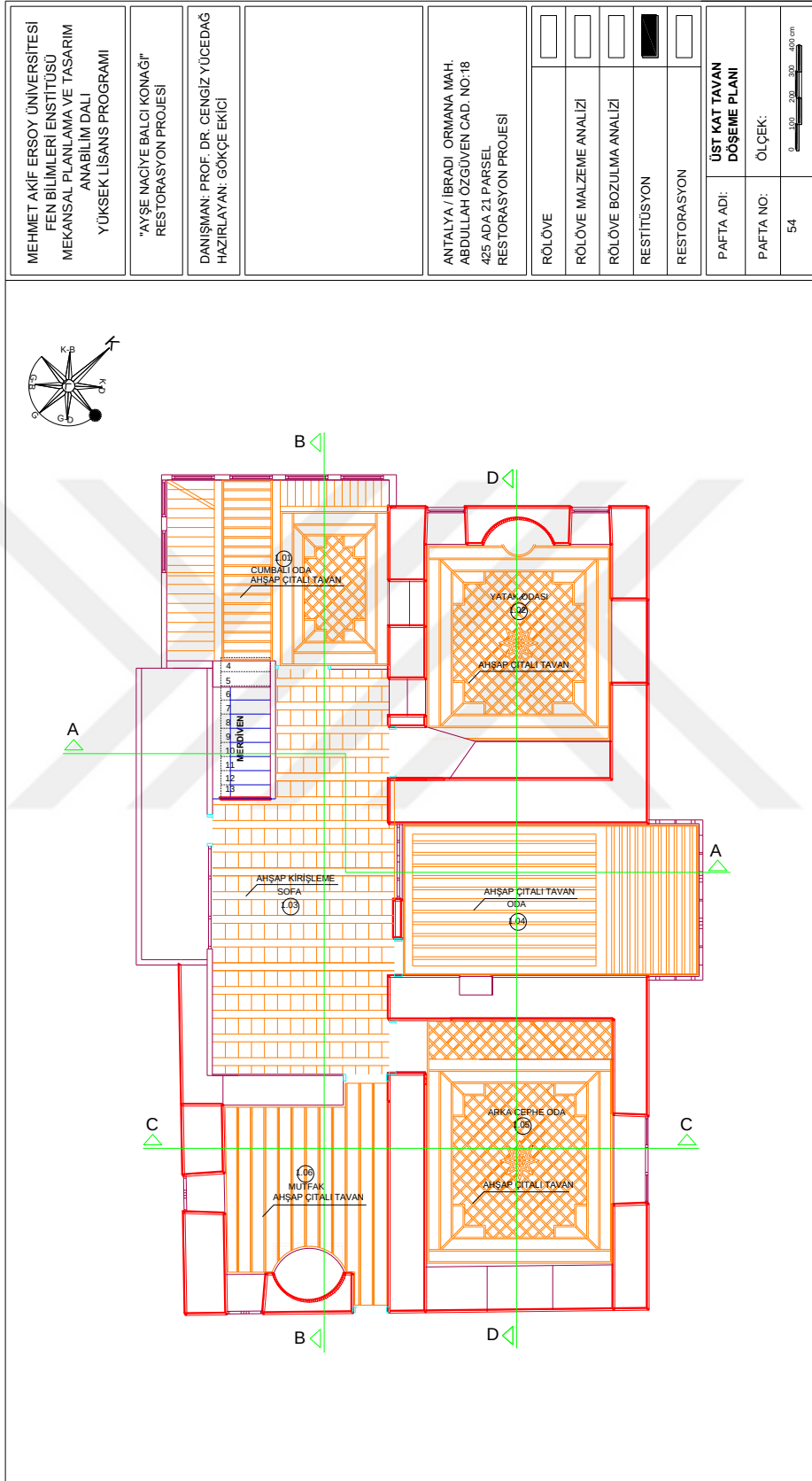
Şekil 4.116. Restitüsyon alt kat planı

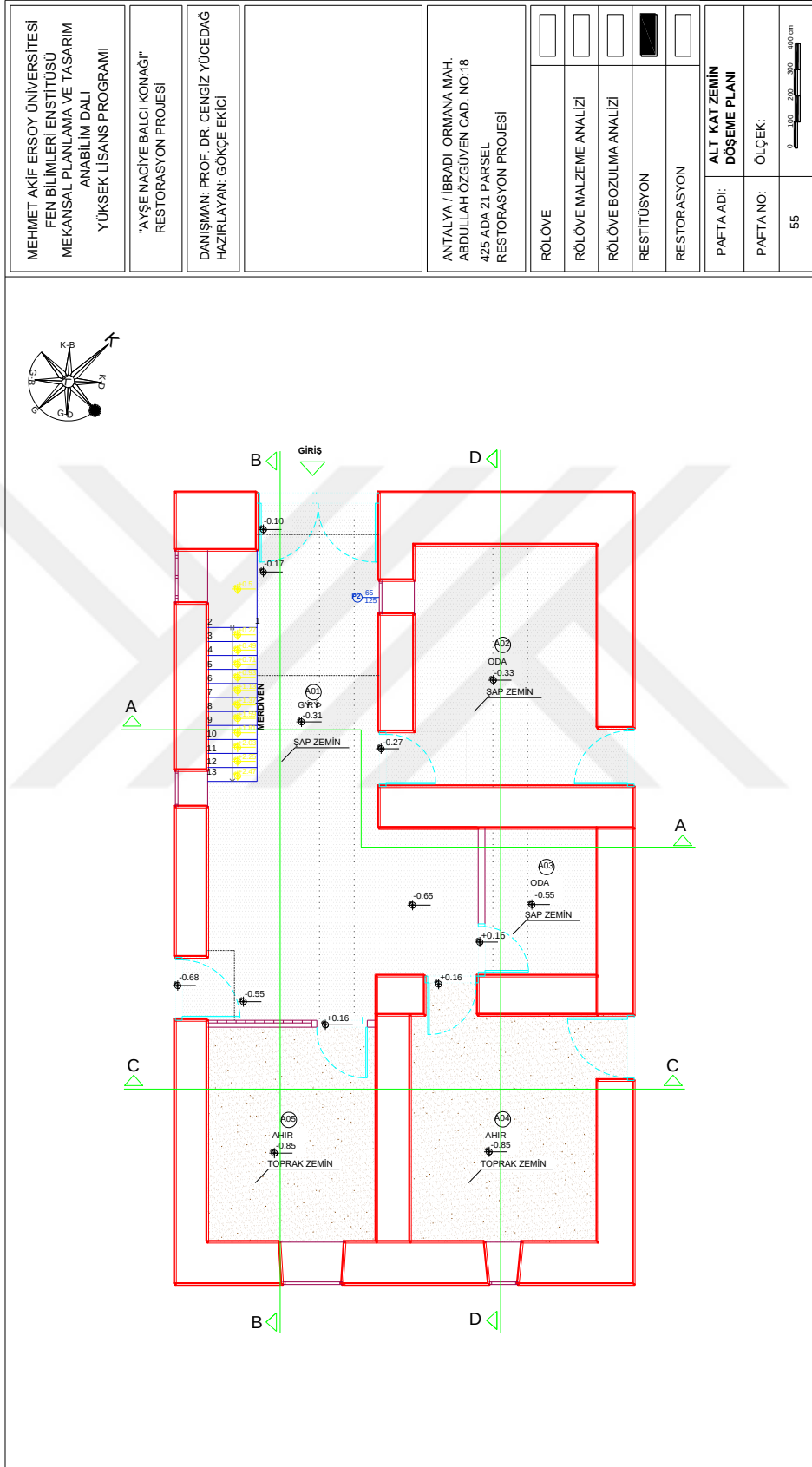
Şekil 4.117. Restitüsyon üst kat planı

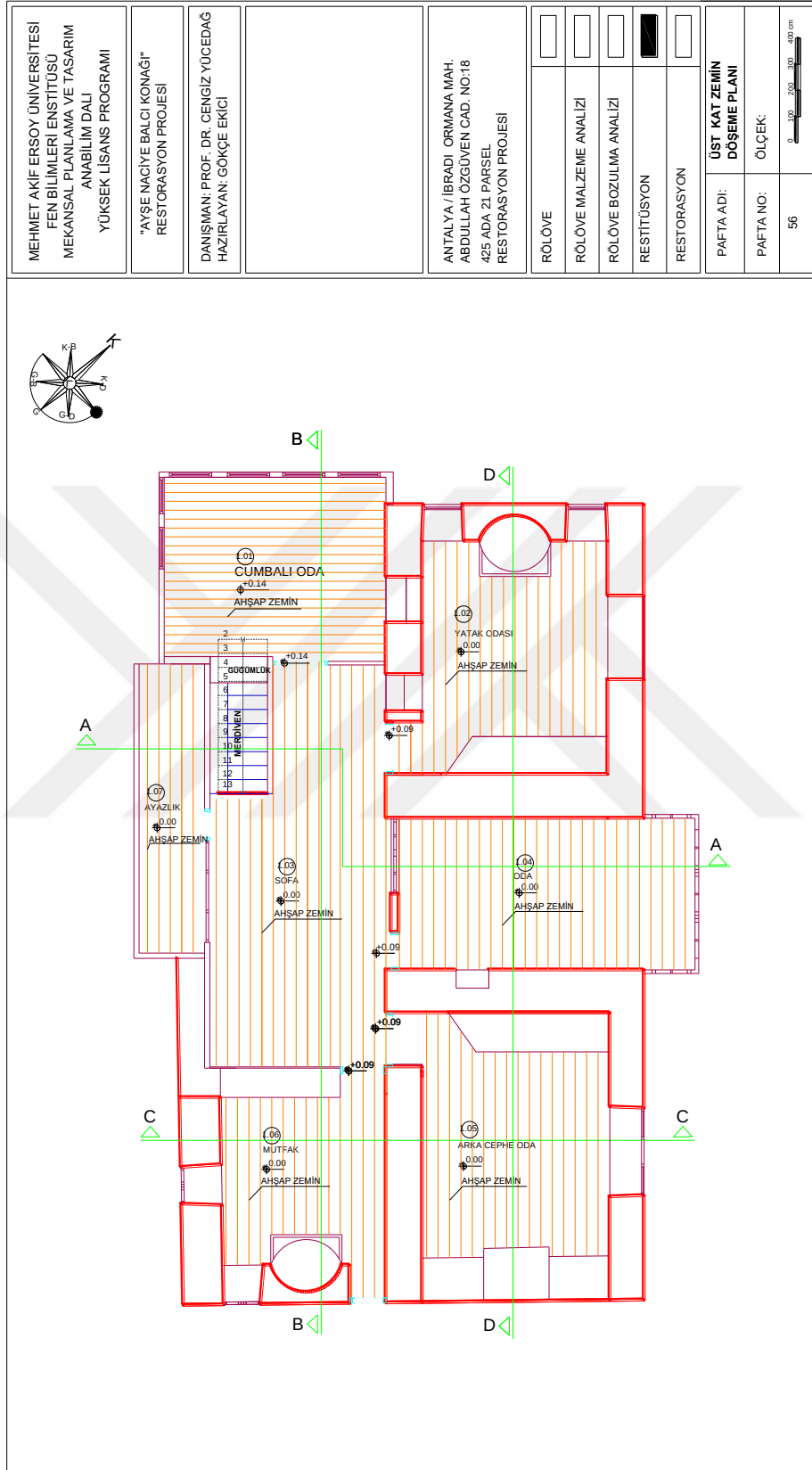
Şekil 4.118. Restitüsyon çatı planı

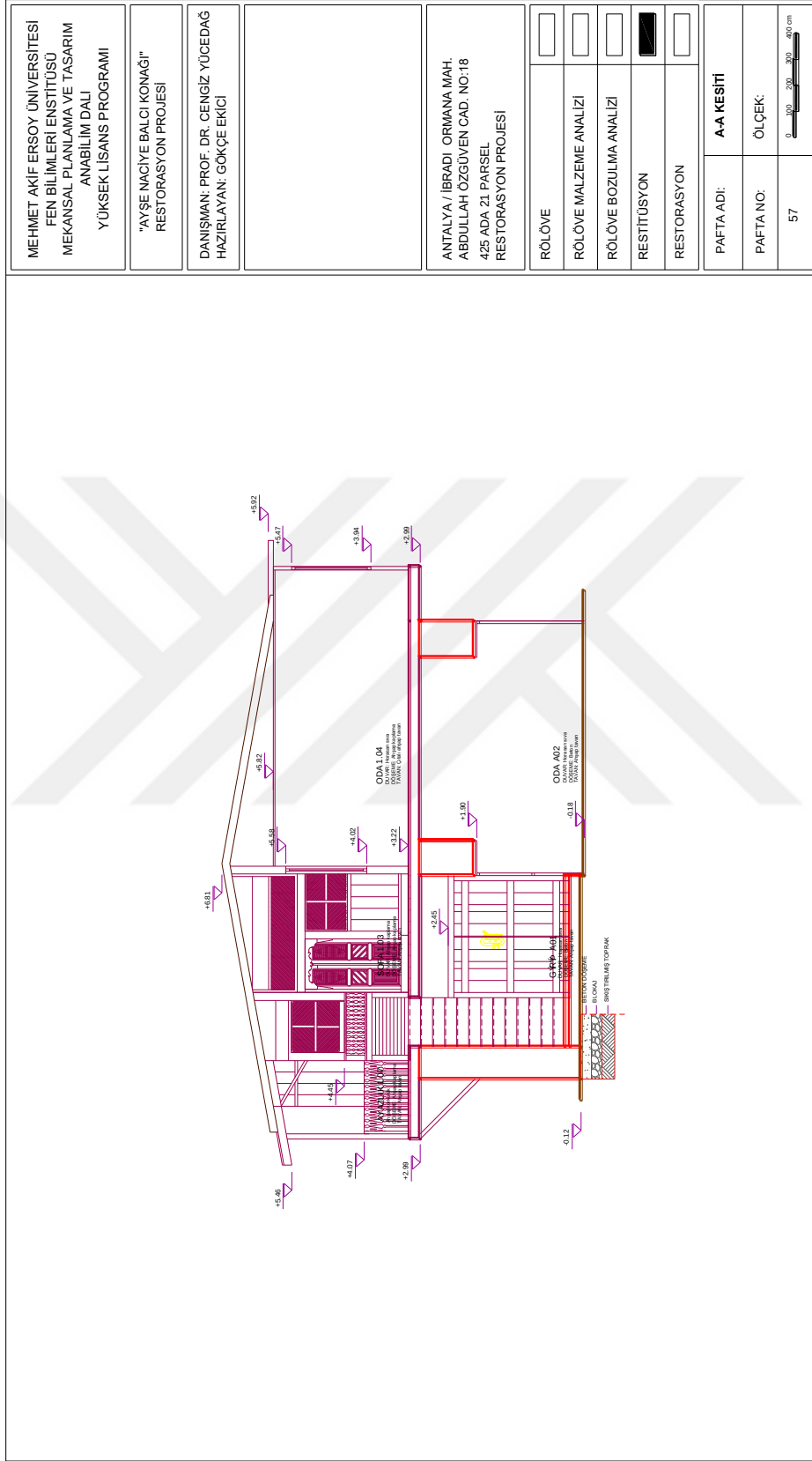
Şekil 4.120. Restitüsyon üst kat tavan döşeme planı

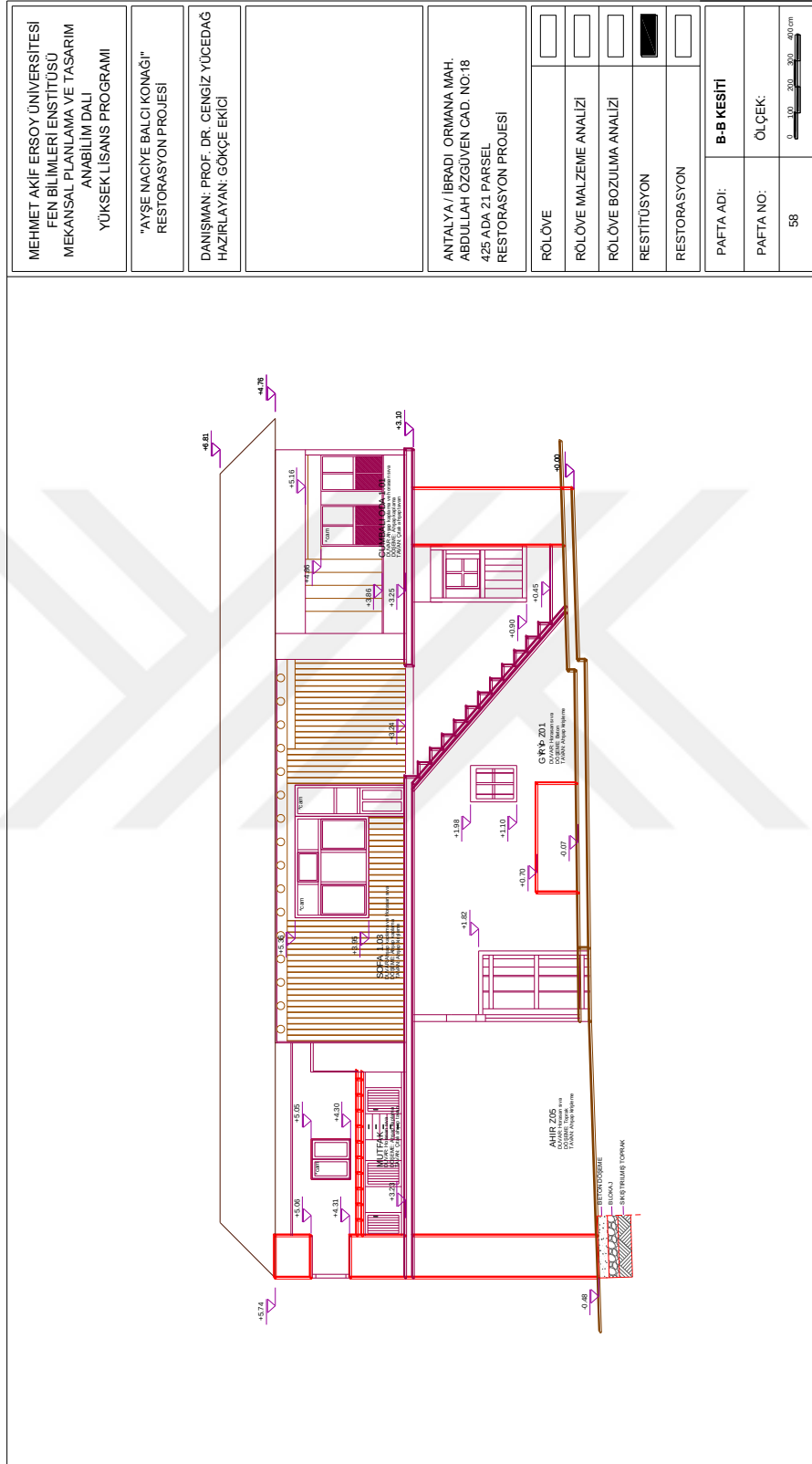
Şekil 4.121. Restitüsyon alt kat zemin döşeme planı

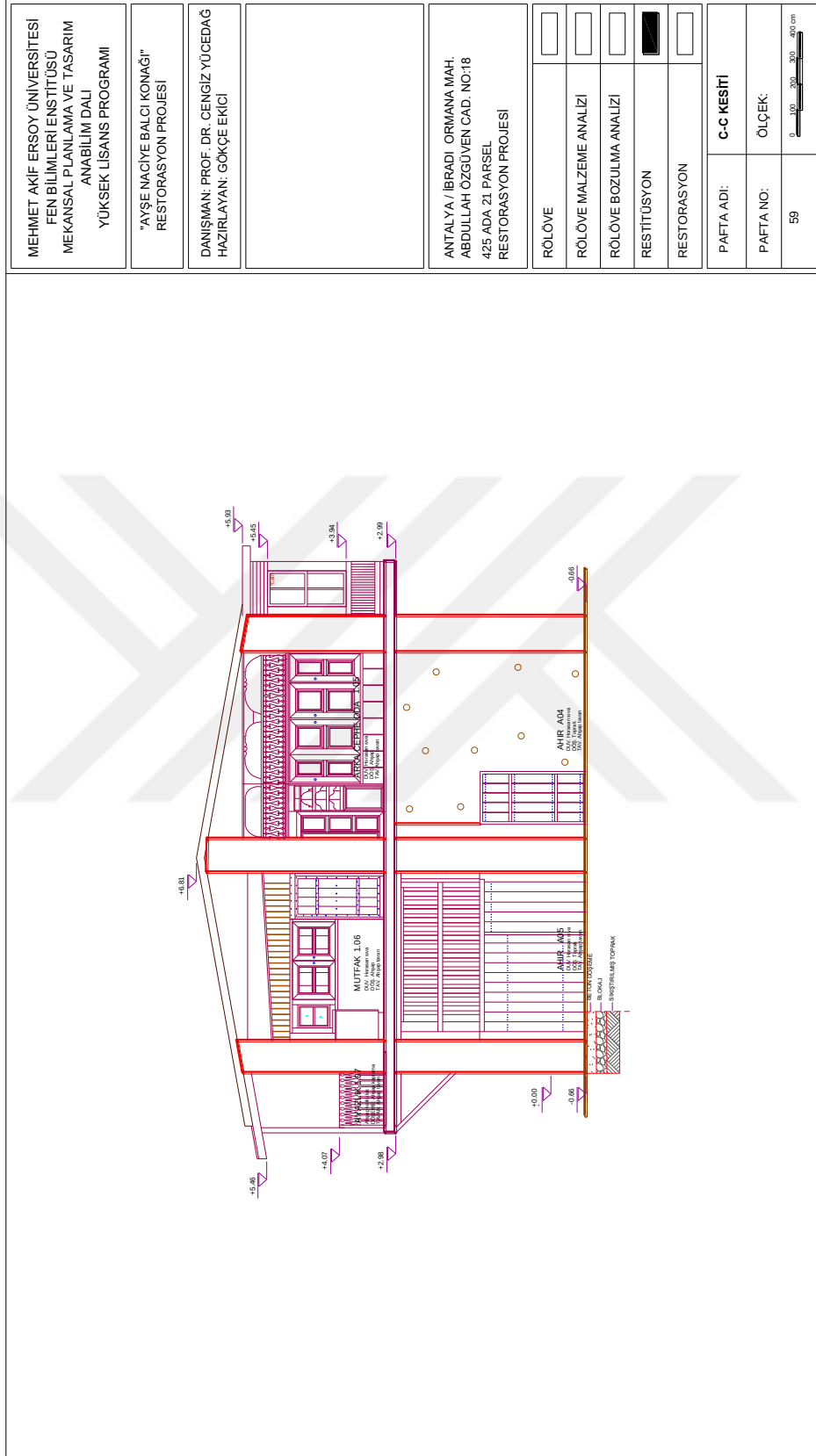

Şekil 4.122. Restitüsyon üst kat zemin döşeme planı

Şekil 4.123. Restitüsyon A-A kesiti

MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MEKANSAL PLANLAMA VE TASARIM
ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

"AYŞE NACİYE BALCI KONAĞI"
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN: PROF. DR. CENGİZ YÜCEDAĞ
HAZIRLAYAN: GÖKÇE EKİCİ

ANTALYA / İBRADİ ORMANA MAH.
ABDULLAH ÖZGÜVEN CAD. NO:18
425 ADA 21 PARSEL
RESTORASYON PROJESİ

RÖLÖVE	☐
RÖLÖVE MALZEME ANALİZİ	☐
RÖLÖVE BOZULMA ANALİZİ	☐
RESTİTÜSYON	☒
RESTORASYON	☐

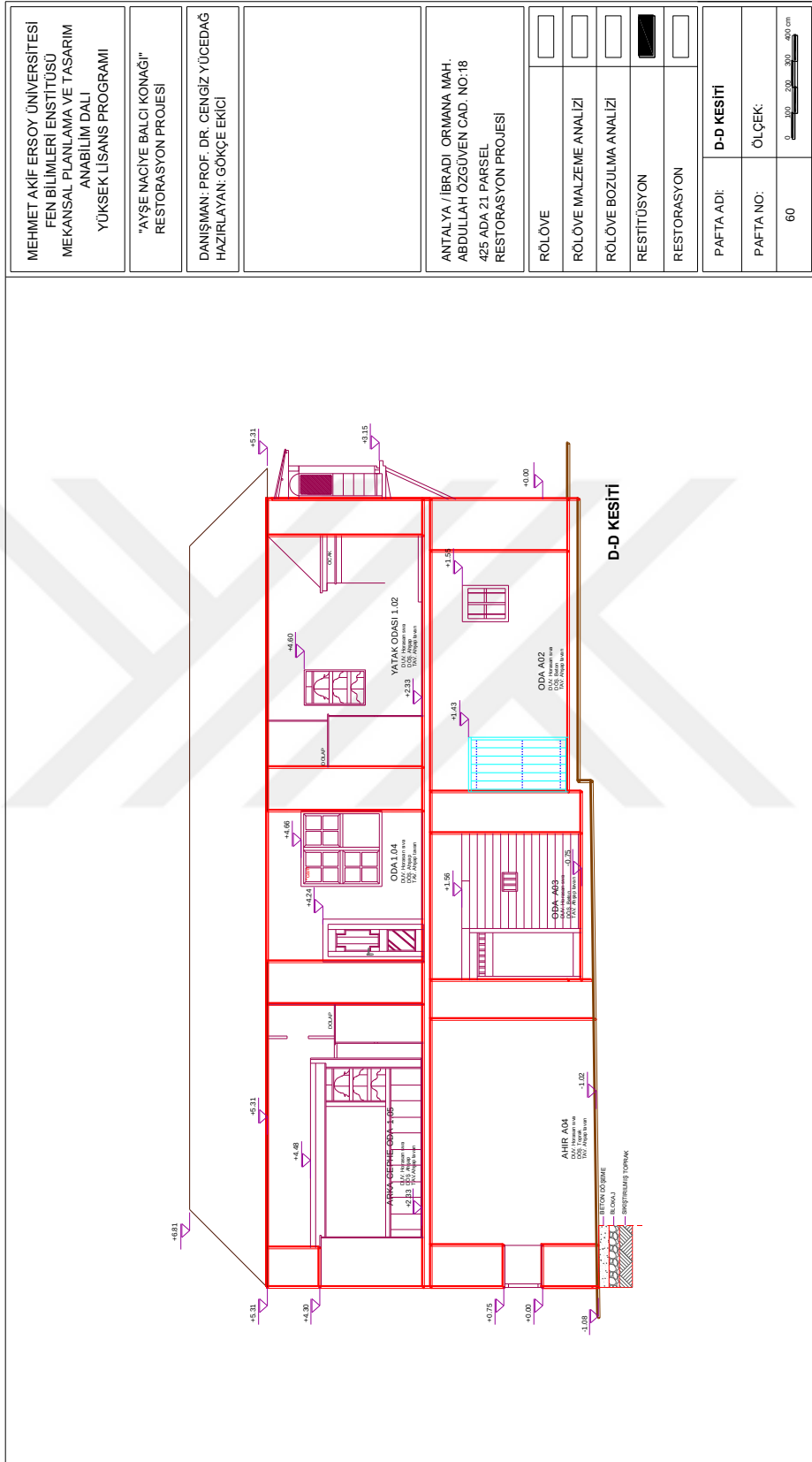
PAFTA ADI: C-C KESİTİ

PAFTA NO: 59

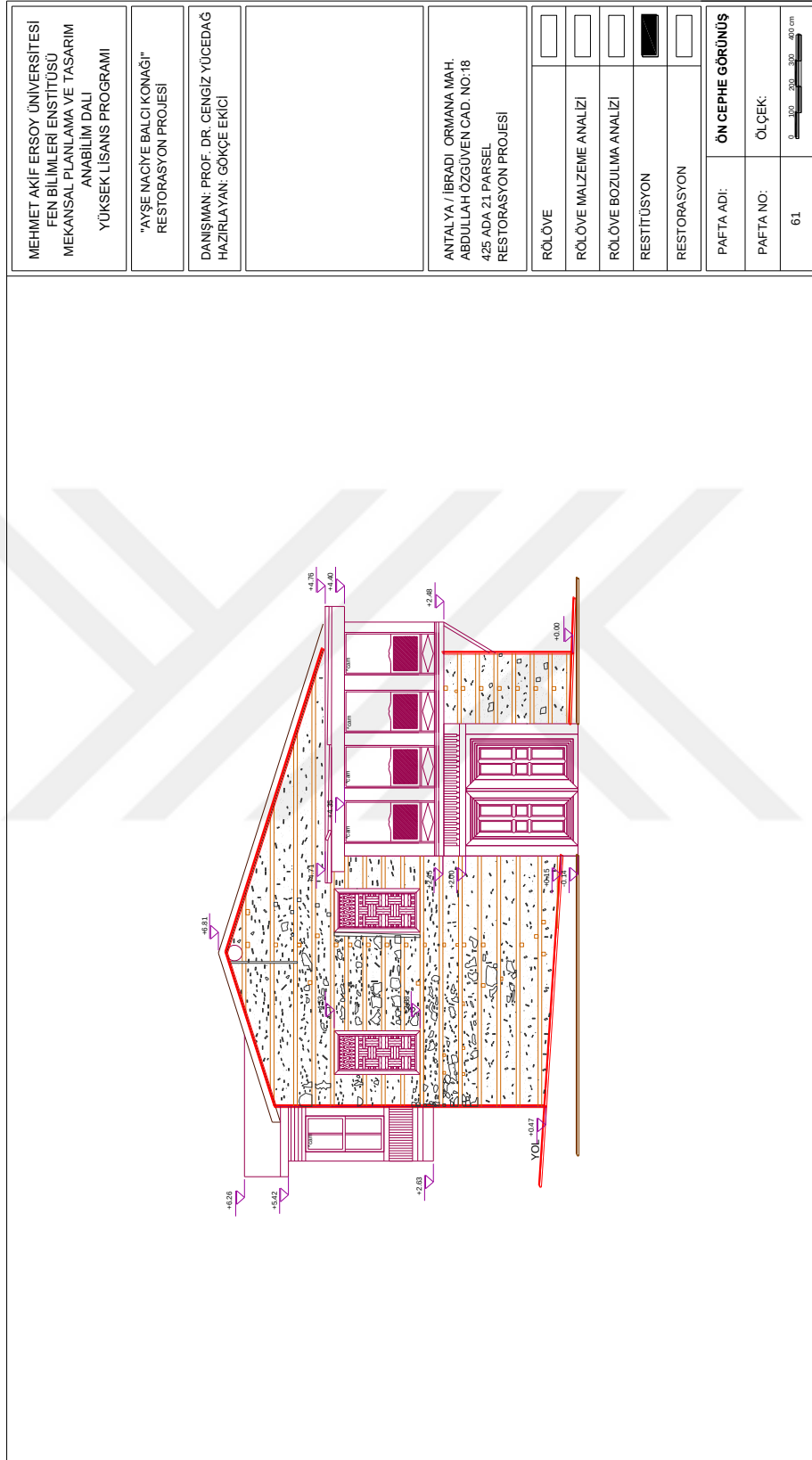
ÖLÇEK:

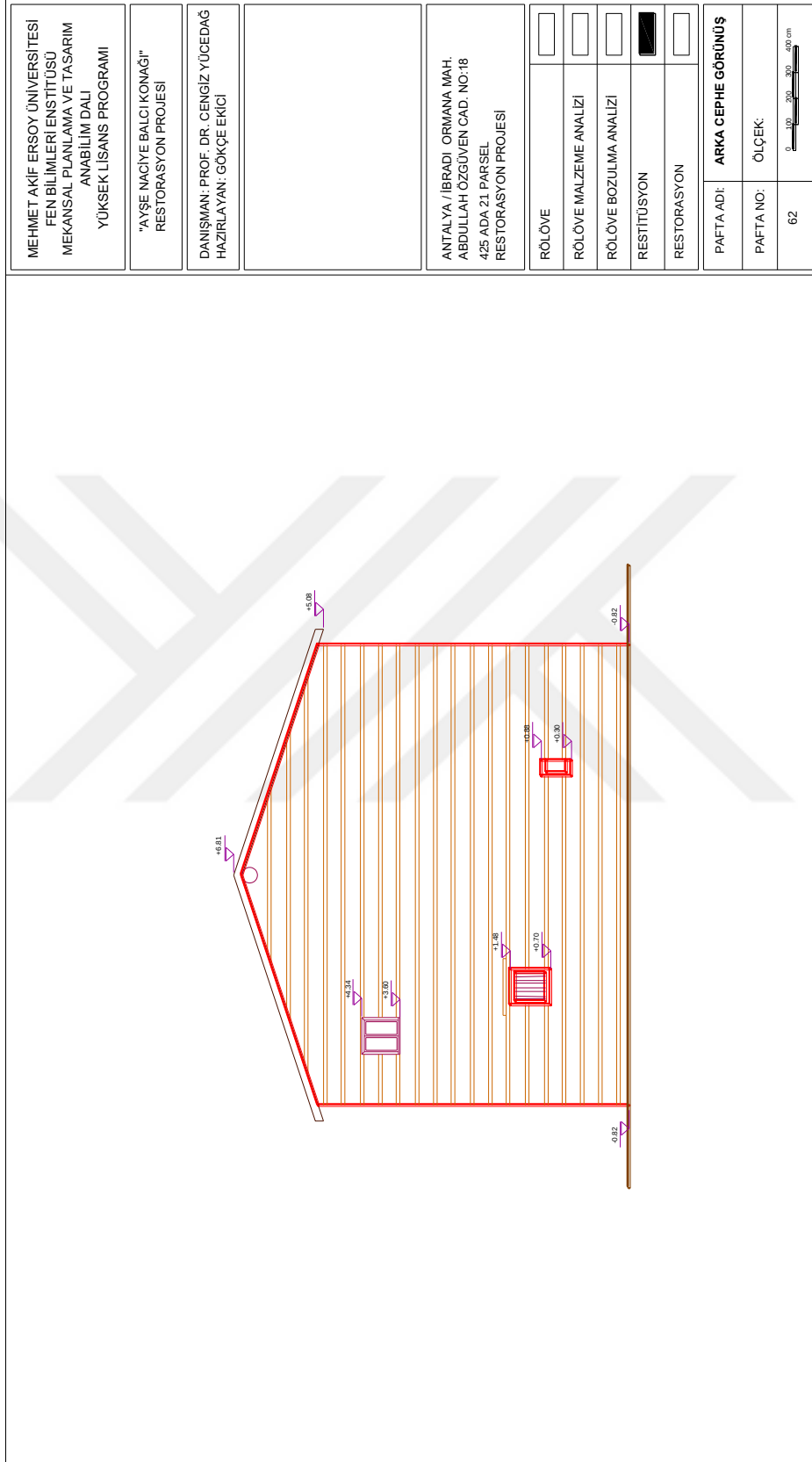
Şekil 4.125. Restitüsyon C-C kesiti

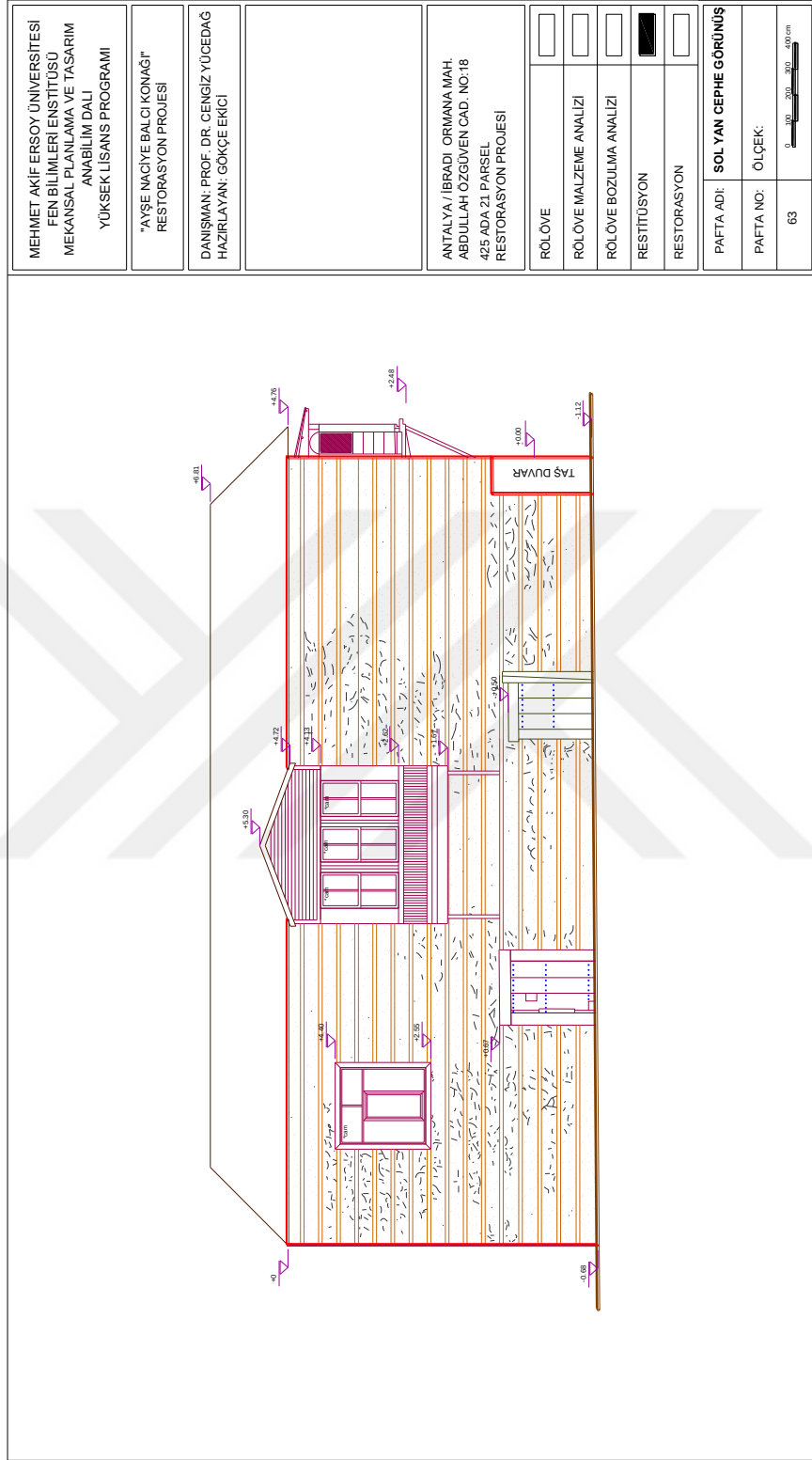
Şekil 4.126. Restitüsyon D-D kesiti

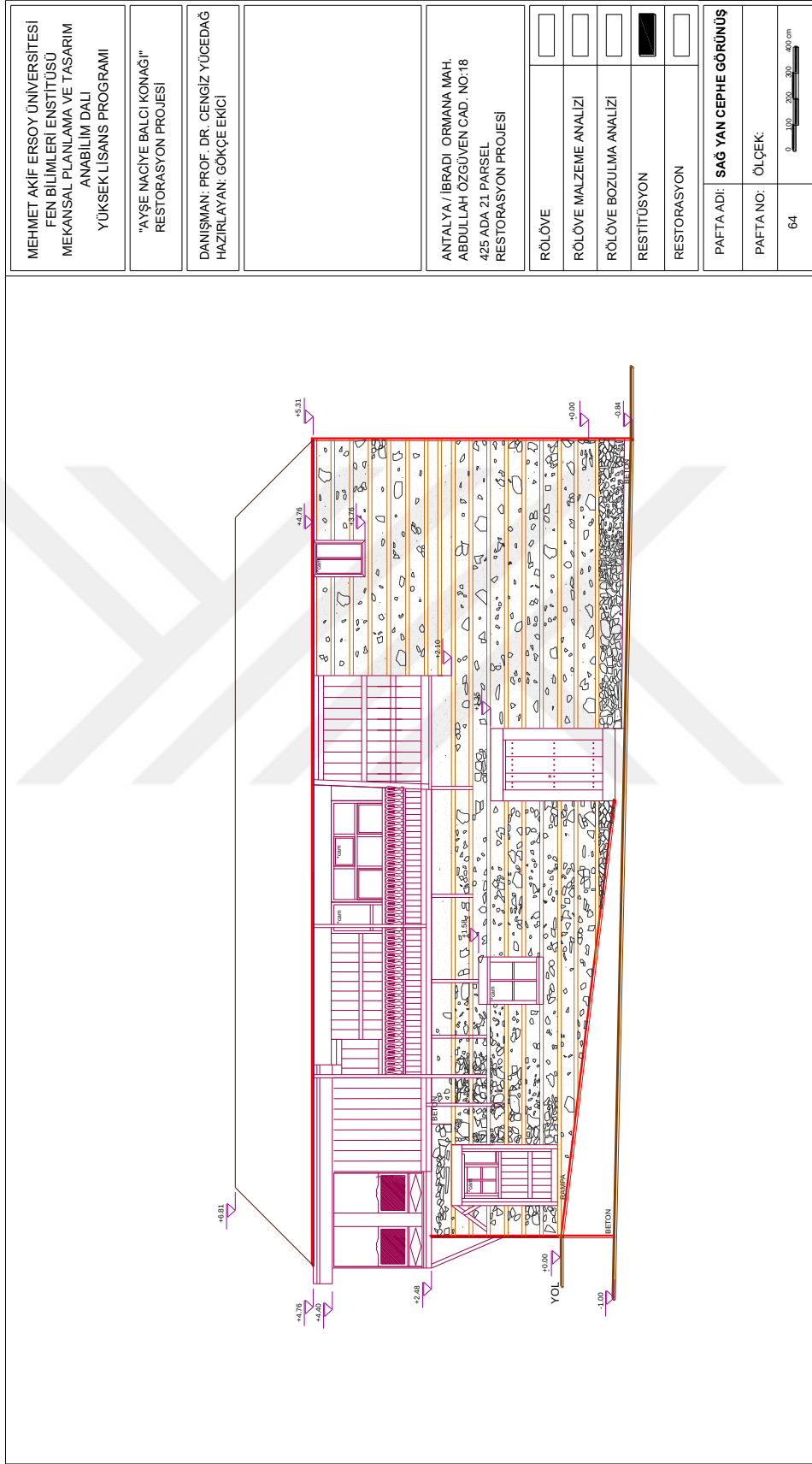
Şekil 4.127. Restitüsyon ön (Kuzeybatı) cephe görünüşü

Şekil 4.128. Restitüsyon arka (Güneydoğu) cephe görünüşü

Şekil 4.129. Restitüsyon sol yan (Kuzeydoğu) cephe görünüş

Şekil 4.130. Restitüsyon sağ yan (Güneybatı) cephe görünüş

4.7. Restorasyon

4.7.1. Yeni Kullanıma İlişkin Öneriler

Tarihi yapılarda restorasyonun asıl amacı yapının kimliğine zarar vermeden, sağlamlaştırıp gelecek nesillere özgün haliyle aktarmaktır. Yapılar bu amaç doğrultusunda işlevlendirilmelidir. Yapıya yeni işlev verilirken biçimi ve bütünlüğüne zarar verilmemelidir. Ayşe Naciye Balcı Konağı'na işlev verilirken bulunduğu çevrenin ihtiyaçları doğrultusunda karar verilmeye çalışılmıştır. Konağın yer aldığı çevre pek çok doğal güzelliği bünyesinde barındırmaktadır. Bu durum baz alınarak sadece bulunduğu bölgeye has mimari dokuda inşa edilmiş olan konağın “butik otele” dönüştürülme projesi önerilmiştir (Şekil 4.131-4.145). Konak mümkün olduğunca özgün halinde en az ekleme ve özgün malzeme ile restore edilecektir. Konağın arka (Güneydoğu) cephesine alt kata A09 (teras) nolu mekan eklenilmiştir. Üst katta odaların kullanacağı simetrik şekilde 1.07-1.10 (balkon) ve 1.08-1.09 (banyo) numaralı mekanlar eklenmiştir. Konaktaki mekanlar aşağıdaki gibi işlevlendirilecektir.

Alt kat: A01 (giriş) özgün işlevi konak girişi olup aynı şekilde kullanılacaktır. A02 (WC lavabo) özgün işlevi odadır. İhtiyaç doğrultusunda lavaboya çevirilmiştir. A03 (WC bay) özgün işlevi odadır. İhtiyaç doğrultusunda WC'ye çevirilmiştir. A04 (WC bayan) özgün işlevi odadır. İhtiyaç doğrultusunda WC'ye çevirilmiştir. A05 (yönetim odası) özgün işlevi odadır. Yönetim odası olarak kullanılacaktır. A06 (bekleme bölümü) özgün işlevi küfelik (depo)'tir. Bekleme bölümü olarak kullanılacaktır. A07 (kahvaltı salonu) özgün işlevi ahır olan mekan kahvaltı salonu olarak kullanılacaktır. A08 (servis mutfacı) özgün işlevi ahır olan mekan servis mutfacı olarak kullanılacaktır. A09 (teras) ortak alanların kullanması için yeniden yapılmıştır (Tablo 4.1).

Tablo 4.1. Alt kat yeni işlev çizelgesi

Mekan No	Bugünkü İşlev	Özgün İşlev	Yeni İşlev
A01	Giriş	Giriş	Giriş
A02	Depo	Oda	WC-lavabo
A03	Depo	Oda	WC
A04	Depo	Oda	WC
A05	Depo	Oda	Yönetim odası
A06	Depo	Küfelik	Bekleme bölümü
A07	Depo	Ahır	Kahvaltı salonu
A08	Depo	Ahır	Servis mutfağı
A09	-	-	Teras olarak yeniden yapıldı

Üst kat: 1.01 (dinlenme odası) özgün işlevi oda olan mekan genel dinlenme odası olarak kullanılacaktır. 1.02 (oda) özgün işlevi yatak odası olan mekan oda olarak kullanılacaktır. Gusulhanenin olduğu bölüme WC ve banyo eklenilmiştir. 1.03 (sofa) özgün işlevi sofa olan mekan yine aynı işlevde kullanılacaktır. 1.04 (oda) özgün işlevi oda olan mekan oda olarak kullanılacaktır. Oda içerisine WC ve banyo eklenilmiştir. 1.05 (oda) özgün işlevi oda olan mekan oda olarak kullanılacaktır. Oda içerisine WC ve banyo eklenilmiştir. 1.06 (oda) özgün işlevi oda olan mekan oda olarak kullanılacaktır.oda içerisine WC ve banyo eklenilmiştir. 1.07 (balkon) 1.06 (oda) numaralı mekanın kullanması için yeniden yapılmıştır. 1.08 (banyo) 1.06 (oda) numaralı mekanın kullanması için yeniden yapılmıştır. 1.09 (banyo) 1.05 (oda) numaralı mekanın kullanması için yeniden yapılmıştır. 1.10 (balkon) 1.05 (oda) numaralı mekanın kullanması için yeniden yapılmıştır (Tablo 4.2).

Tablo 4.2. Üst kat yeni işlev çizelgesi

Mekan No	Bugünkü İşlev	Özgün İşlev	Yeni İşlev
1.01	Oda	Cumbalı oda	Oda
1.02	Yatak odası	Yatak odası	Oda
1.03	Sofa	Sofa	Sofa
1.04	Oda	Oda	Oda
1.05	Oda	Arka cephe oda	Oda
1.06	Mutfak	Mutfak	Oda
1.07	Balkon	-	Balkon olarak yeniden yapıldı
1.08	-	-	Banyo olarak yeniden yapıldı
1.09	-	-	Banyo olarak yeniden yapıldı
1.10	-	-	Balkon olarak yeniden yapıldı

4.7.2. Onarıma İlişkin Müdahaleler

19. yüzyılın ikinci yarısında inşa edilen Ayşe Naciye Balcı Konağı strüktürel ve mimari açıdan iyi bir durumdadır. Konağın geçmiş yıllarda geçirdiği onarımlar bilinmemekler birlikte bu onarımlar ile ilgi belgelenmeler yetersiz durumda kalmıştır. Özgün mimariye zarar vermeden en az işlem ile yapılması gereken müdahaleler temizleme, sağlamlaştırma ve bütünlemedir.

4.7.2.1. Temizleme

Özgün olmayan yapı elemanlarının ve malzemelerin temizlenmesi: Özgün yapıya ekleme olan tüm mimari elemanlar kaldırılacaktır. Bunlar Konağın arka (Güneydoğu) cephesinde üst katta yer alan 1.07 (balkon) 1.08 (WC) 1.09 (banyo) kodlu muhtes mekanlar kaldırılıp yerine uygun tasarım ve uygun malzeme ile yeni işlevi olan mekanlar yapılacaktır. Alt katta A01 (giriş) A04 (ahır) nolu mekanlarda yer alan K6 ve K8 kodlu kapılar aslına uygun malzeme kullanılarak yenilenecektir.

Ahşap temizleme: Konakta pencere, dolap, raf, tavan kaplamaları, merdiven basamak ve rıhtları gibi elemanların bozulan kısımları özgün malzeme ile yenilenip, yüzey temizlikleri yapılacaktır. Tavan ve döşeme kaplamalarına benzer işlemler uygulanmalıdır.

Taş temizleme: Konağın dış cephesinde zemine yakın yerlerde nemden ve çamurdan kaynaklı kirlenmeler görülmektedir. Özgün yapı malzemesine zarar vermeden elle temizlik yapılacaktır.

Metal temizleme: Kirli ve paslı olan metal korkuluklar, kapı ve pencerelerin metal aksamaları pas sökücü madde ile temizlendikten sonra üzerine koruyucu malzeme sürülerek korozyona karşı koruması sağlanmış olacaktır.

4.7.2.2. Sağlamaştırma

Ayşe Naciye Balcı Konağı'nda dış etkilere maruz kalarak çatlayan ve çürüyen cumbaların, pencerelerin, kapıların ahşapları sağlamaştırılacaktır. Çatının mahya, aşık, mertek, ve kaplama tahtalarını oluşturan ahşap yapı elemanları incelenip yıpranmış kısımları sağlamaştırılacaktır. Alt katta yer alan A04 (ahır) nolu mekanın zeminin toprak olmasından dolayı oluşan nem mekanın tavanına ve üst kattaki 1.05 (arka cephe) nolu odanın zeminine zarar vermiştir. Zemin ve tavan özgün malzeme ile sağlamaştırılacaktır. Konaktaki bütün ahşap yapı elemanları mantar ve böceklenmelere karşı ilaçlanacaktır. Konakta kullanılan ağaç türü sedirdir. Sedir ağacı böceklenme ve dış etmenlere karşı dayanıklı olduğu için boya vs. gibi herhangi bir kimyasal uygulama yapılması gerekmemektedir.

4.7.2.3. Bütünleme-Tamamlama

Ayşe Naciye Balcı Konağı'nda doğal bozulmalar ve kullanıcı müdahaleleri nedeni ile meydana gelen zarar, görmüş yıkılmış kısımlar yada aslına uygun olmayan onarımlar bütünleme yöntemi ile tamamlanacaktır. Ayşe Naciye Balcı Konağı'nın yan cephelerinde yer alan çimento esaslı maleme ile yapılan avlu duvarları özgün malzeme ve formla tamamlanacaktır. Yapının sağyan cephe ve sol yan cephesinde taş kaplama yüzeylerde bitki temizliği yapılacaktır. Cephelerde beton esaslı malzeme ile sonradan sıva yapılan kısımlar özgün malzeme ile yenilenecektir. Alt kat A01 (giriş) kodlu mekanda yer alan P1 ve P3 kodlu pencerelerin ahşap çerçevelerin çatlamış ve çürümüş olan kısımları özgün malzeme ile tamamlanacaktır. Üst kat 1.05 (arka cephe oda) kodlu mekanın D9, D10, D11 kodlu dolapları aslına uygun tasarım ve özgün malzeme ile tamamlanacaktır.

4.7.3. Yeniden Yapma

Alt kat: Konağın 1.05 (ahır) nolu mekanı işlev değişikliği sebebiyle A07 (kahvaltı salonu) kodlu mekana çevrildiği için zemini yalıtım malzemesi kullanılarak beton esaslı malzeme

ile yükseltilip, ahşap malzeme ile kaplanacaktır. Konağın 1.06 (ahır) nolu mekanı işlev değişikliği sebebiyle A08 (servis mutfuğı) kodlu mekana çevrildiğı için zemini yalıtım malzemesi kullanılarak beton esaslı malzeme ile yükseltilip, ahşap malzeme ile kaplanacaktır. Genel kullanım için A09 (teras) nolu mekan eklenmiştir. Kahvaltı salonu ve servis mutfuğından terasa geçişin olması için P4 ve P5 pencereleri iptal edilip, özgün malzeme ve tasarım kullanılarak K9 kapıları eklenmiştir.

Üst kat: 1.02 (oda) kodlu mekanda gusülhane dolabı içerisine WC+duş eklenilmiştir. 1.04 (oda) kodlu mekanda yapıya uyumlu özgün malzeme kullanılacak WC+duş eklenilmiştir. 1.05 (oda) kodlu mekanın kullanabilmesi için muhtes kısım yıkılıp yerine WC+banyo+balkon yeniden yapılmıştır. WC+banyoların zemininde seramik malzeme, balkon zemininde ahşap malzeme kullanılmıştır. 1.06 (oda) kodlu mekanın kullanabilmesi için muhtes kısım yıkılıp yerine WC+banyo+balkon yeniden yapılmıştır. WC+banyoların zemininde seramik malzeme balkon zemininde ahşap malzeme kullanılmıştır.

4.7.3.1. Yeni Ekler

Yapıya işlev gereğı eklenecek olan ısıtma, aydınlatma gibi eklentilerde modern elemanlar tercih edilecektir. Fonksiyon gereğı yeni yapılan ekler yapının bütünlüğünü bozmayacak işçilik malzeme teknikte yapılacaktır. Alt katta A08 (servis mutfuğı) kodlu mekanda mimari işlev gerekliliğı nedeniyle çağdaş malzeme ve tasarıma sahip mutfak tezgâhı ve dolapları kullanılacaktır. 1.02 (oda) 1.04 (oda) 1.05 (oda) 1.06 (oda) nolu mekanlara eklenen WC+duşlarda klozet ve dolap üzeri çanak lavabo kullanılmıştır. WC+duşun zemininde seramik kaplama zemin malzemesi kullanılmıştır. Tarihi yapılarda çağdaş ek kapsamında en çok elektrik, sıhhi tesisat, yangın tesisatı, aydınlatma sistemleri gibi uygulamalar akla gelmektedir. Restorasyon uyguama projesine başlanılmadan önce kullanıcı ve proje yetkilisinin önerileri ve istekleri alınarak yapının elektrik, sıhhi, yangın ve ısıtma tesisatı projeleri hazırlanmalıdır.

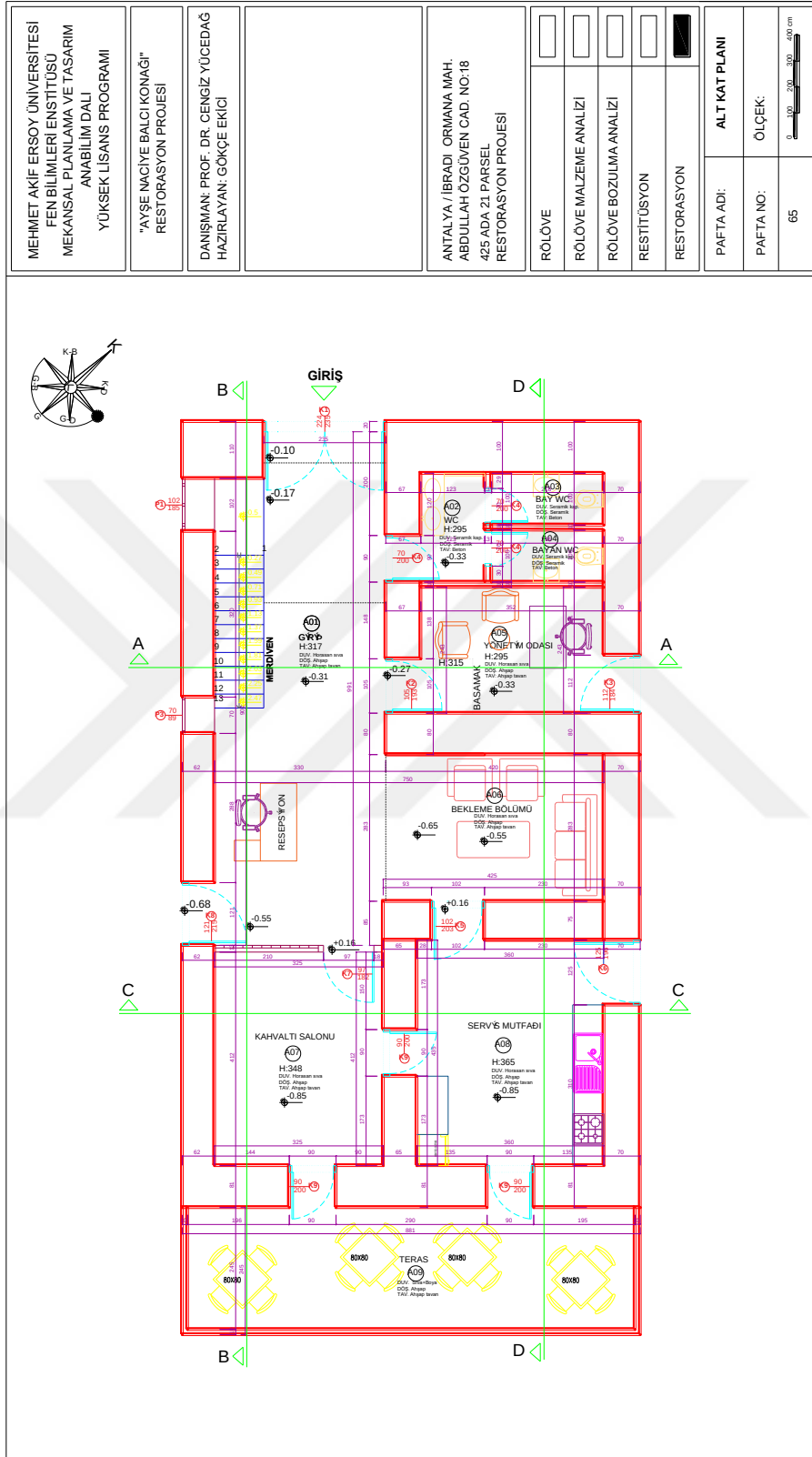
Sıhhi tesisat: Yapıdaki WC, banyo gibi ıslak hcimlerin zeminlerine seramik malzeme döşenecektir. Pissu ve temizsu tesisatı için gider boruları yeni tasarıma uygun olarak yapılacaktır.

Yangın tesisatı: Yapının büyük kısmının ahşap olması nedeni ile yangına açık bir durumdadır. Bu sebeple yapının yangın uyarı ve söndürme sisteminin projelendirilip uygulanması gerekmektedir. Kullanıma açık olan yüzeylerde yangın geciktirici boya, köpük vs. kullanılmalıdır.

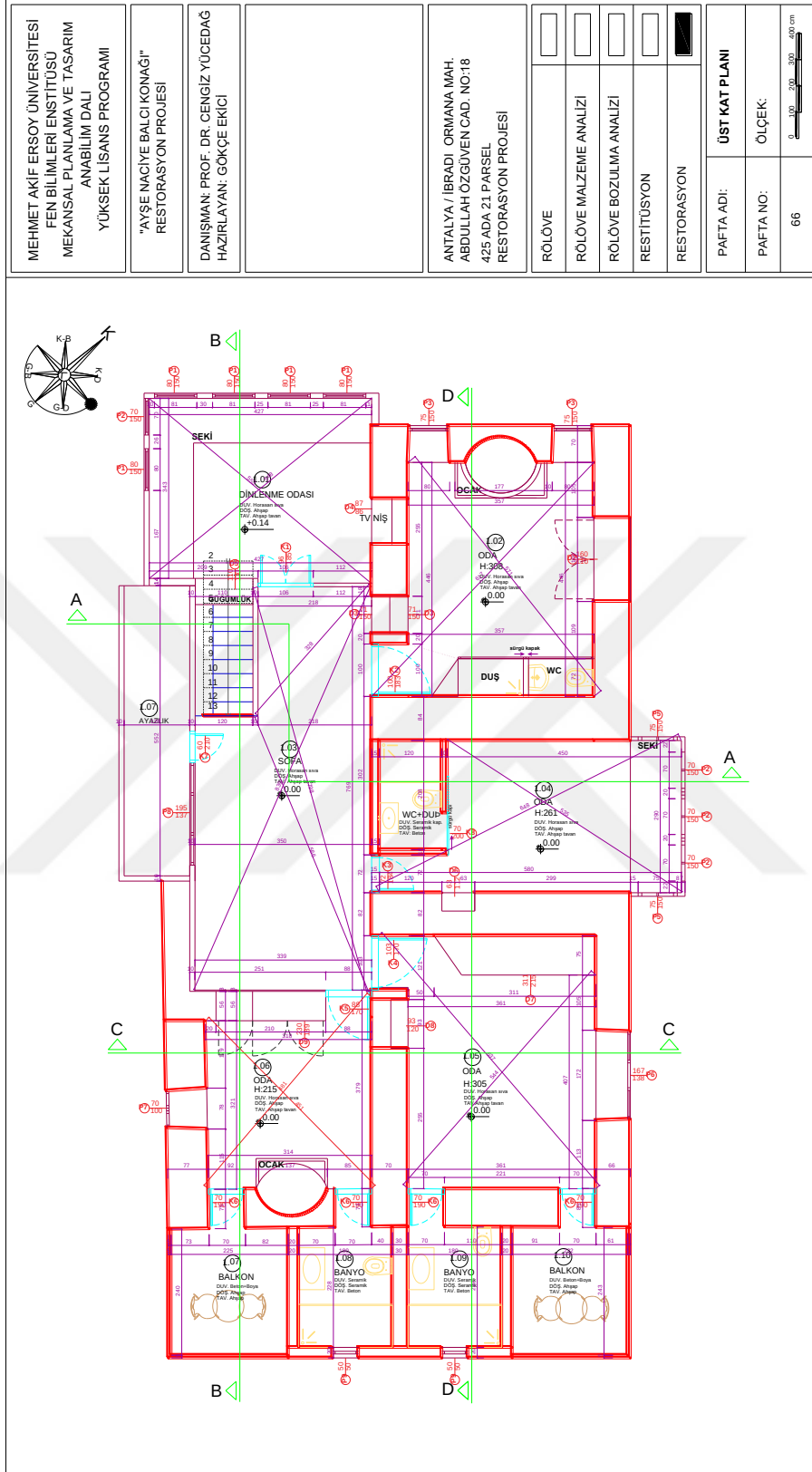
Isıtma tesisatı: Yapının ısıtma sistemi için klima ve elektrikli radyatör düşünülmüştür. WC, banyo gibi ıslak hacim mekanlarında elektrikli su ısıtıcıları kullanılacaktır.

Elektrik tesisatı: Yapının yüzeyinde gözüken mevcut elektrik tesisatı sökülüp duvar ve tavan içlerinden geçirilecektir. Bunun mümkün olmadığı yerlerde çirkin görüntüyü önlemek adına tesisat kanalı kullanılacaktır. Gerekli tüm mekanlara tv, telefon gibi zayıf akım tesisatı çekilecektir. İbradı bölgesi bol yağış alan bir bölge olduğu için konağın çatısına paratoner konulmalıdır.

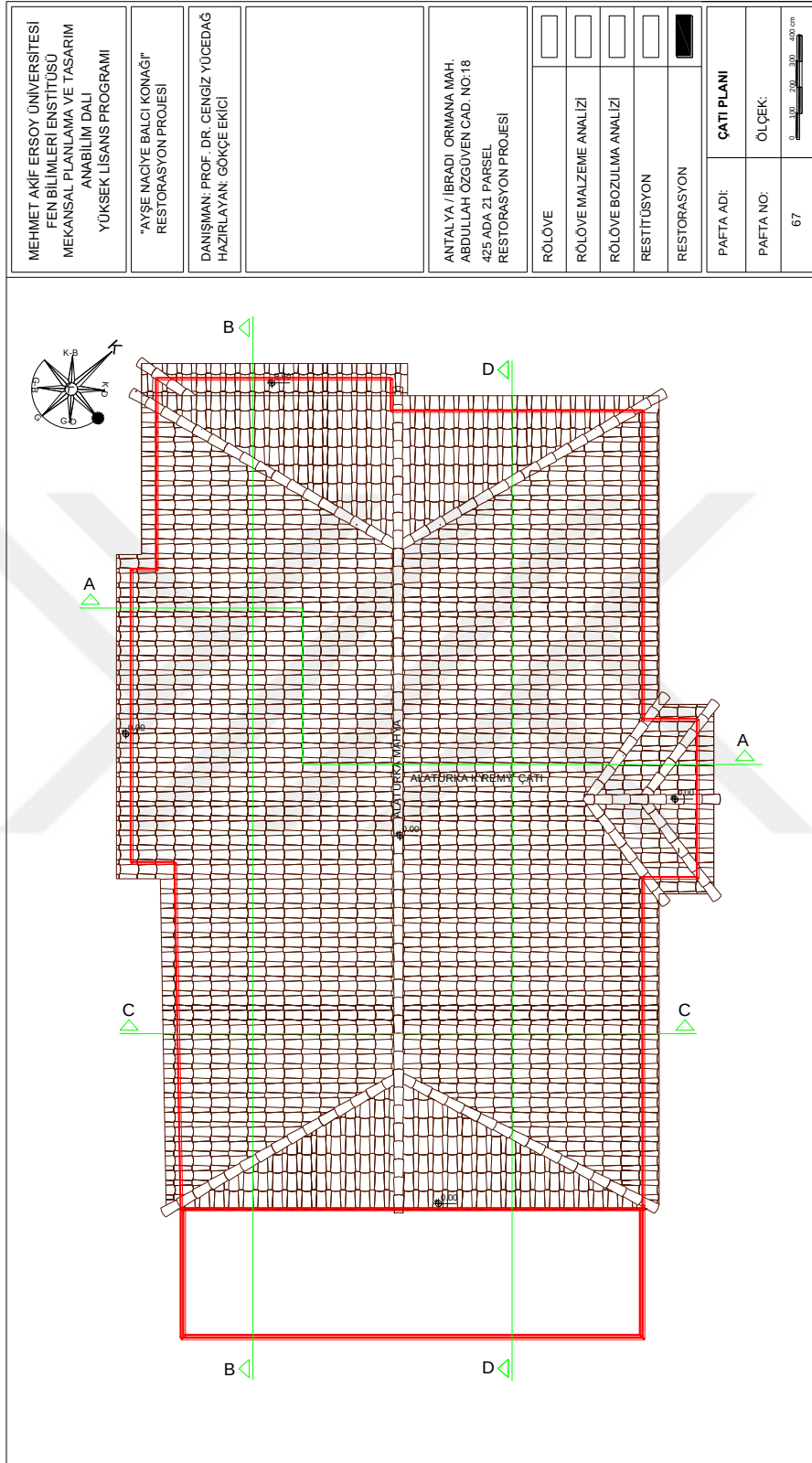
Aydınlatma tesisatı: Yapının mevcut aydınlatması eski tarz tavandan sarkan ampullerle yapılmaktadır. Odaların ışık ihtiyacı hesaplanıp çıkan sonuca uygun şiddette aydınlatma kullanılacaktır. Kullanılan aydınlatmalar her mekanın özelliğine uygun olarak tasarımı yapılacaktır. Konağın bahçesine ayaklı aydınlatma ve güneş enerjisi ile çalışan aydınlatma sistemi yapılacaktır.

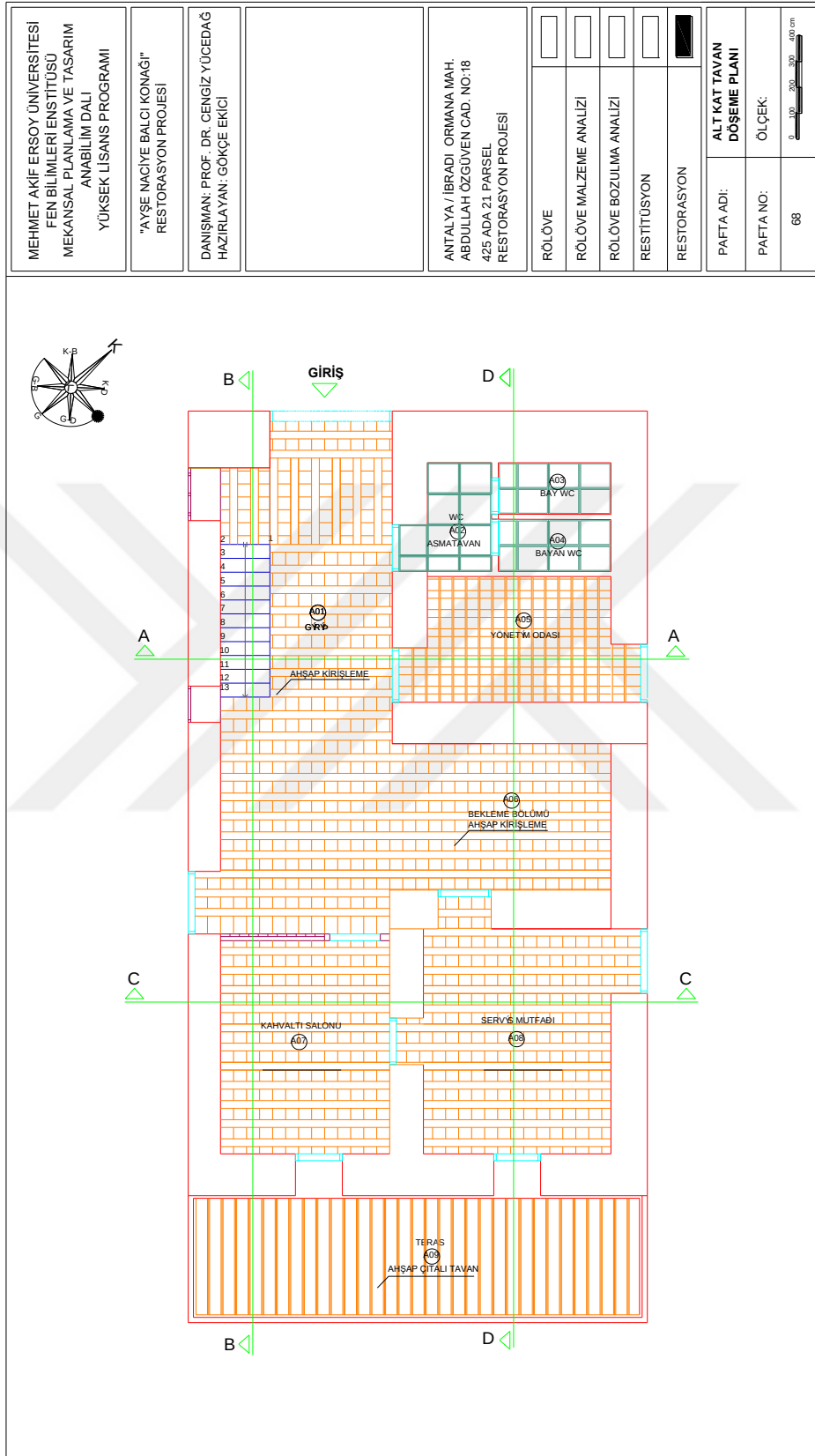
Şekil 4.131. Restorasyon alt kat planı

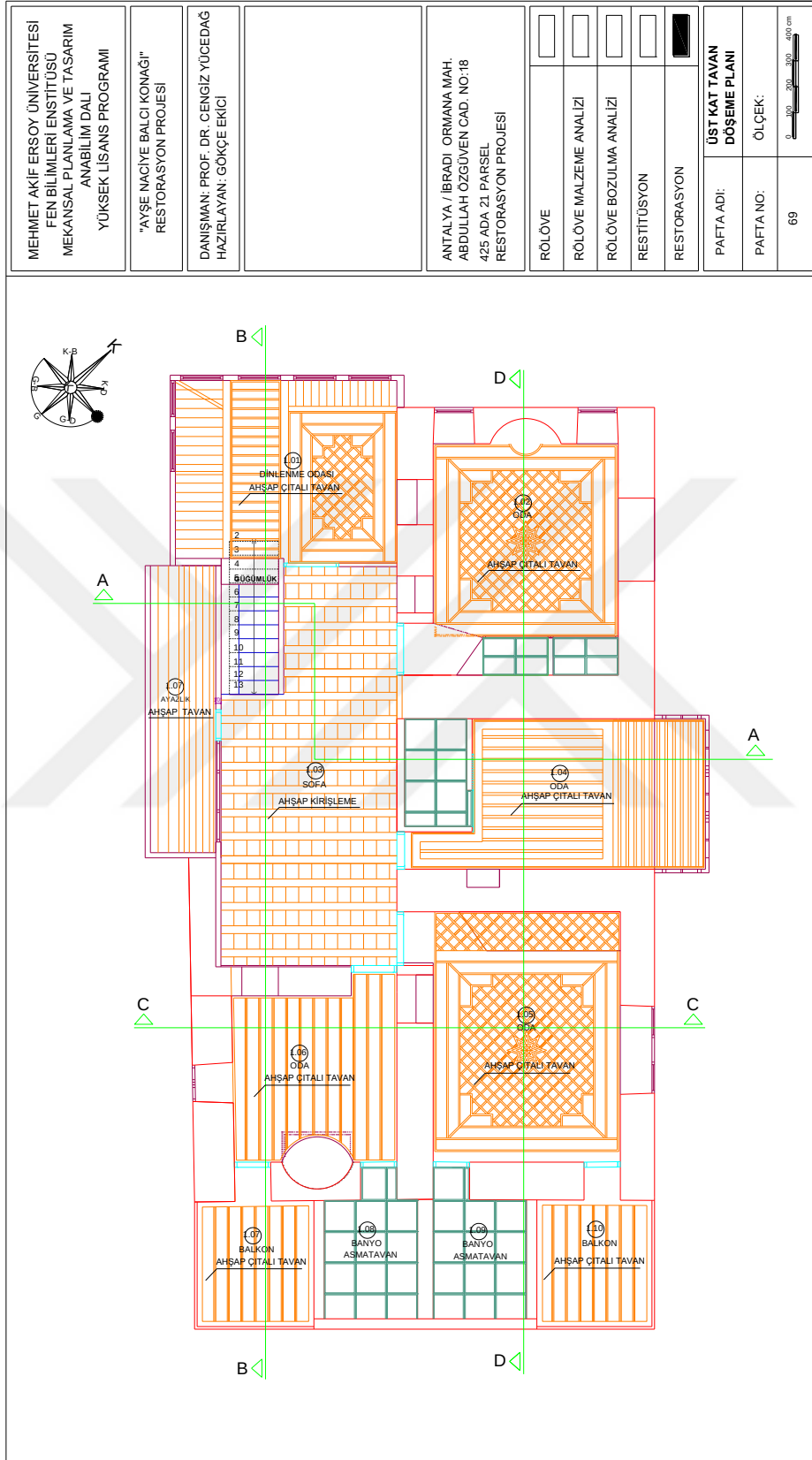
Şekil 4.132. Restorasyon üst kat planı

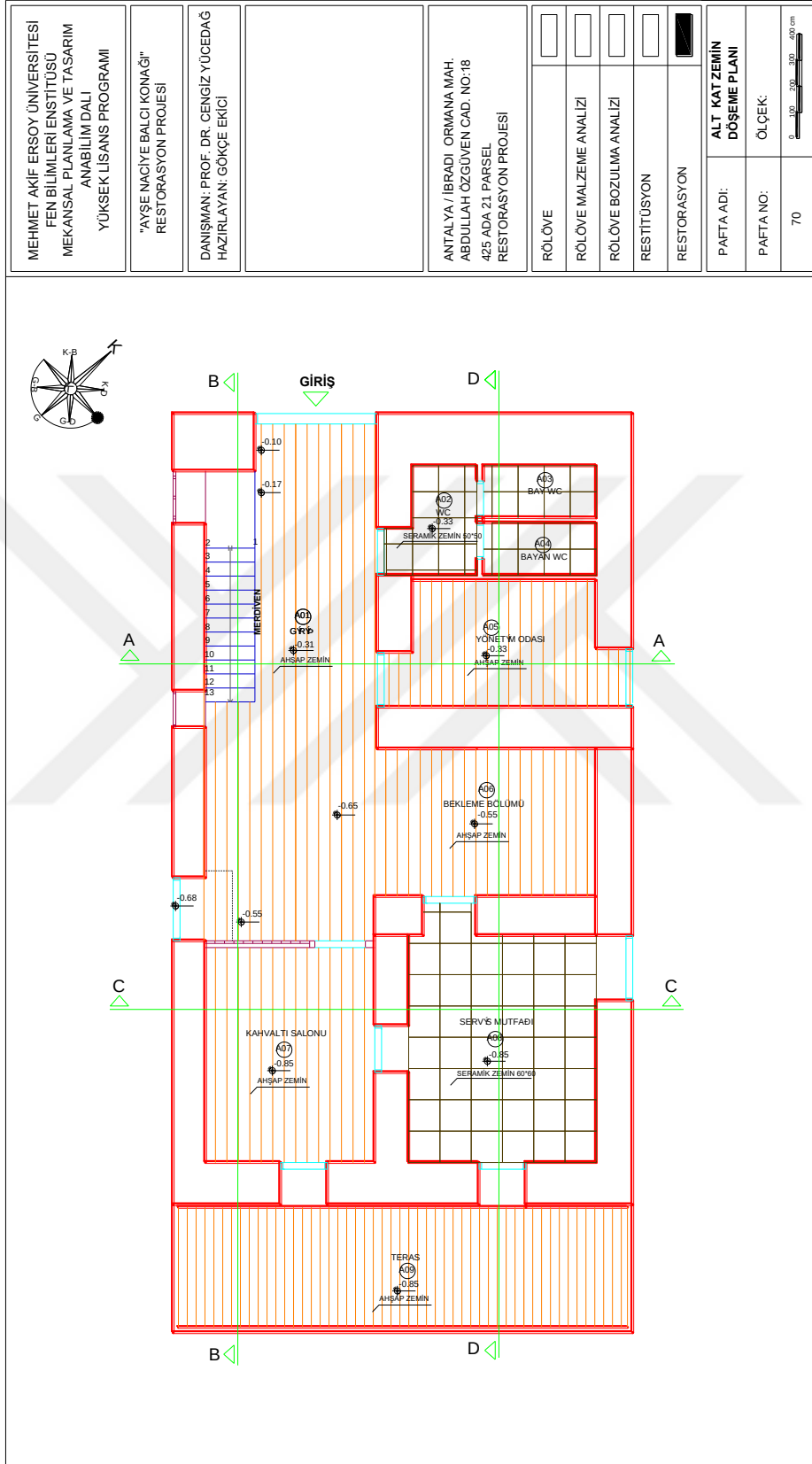
Şekil 4.133. Restorasyon çatı planı

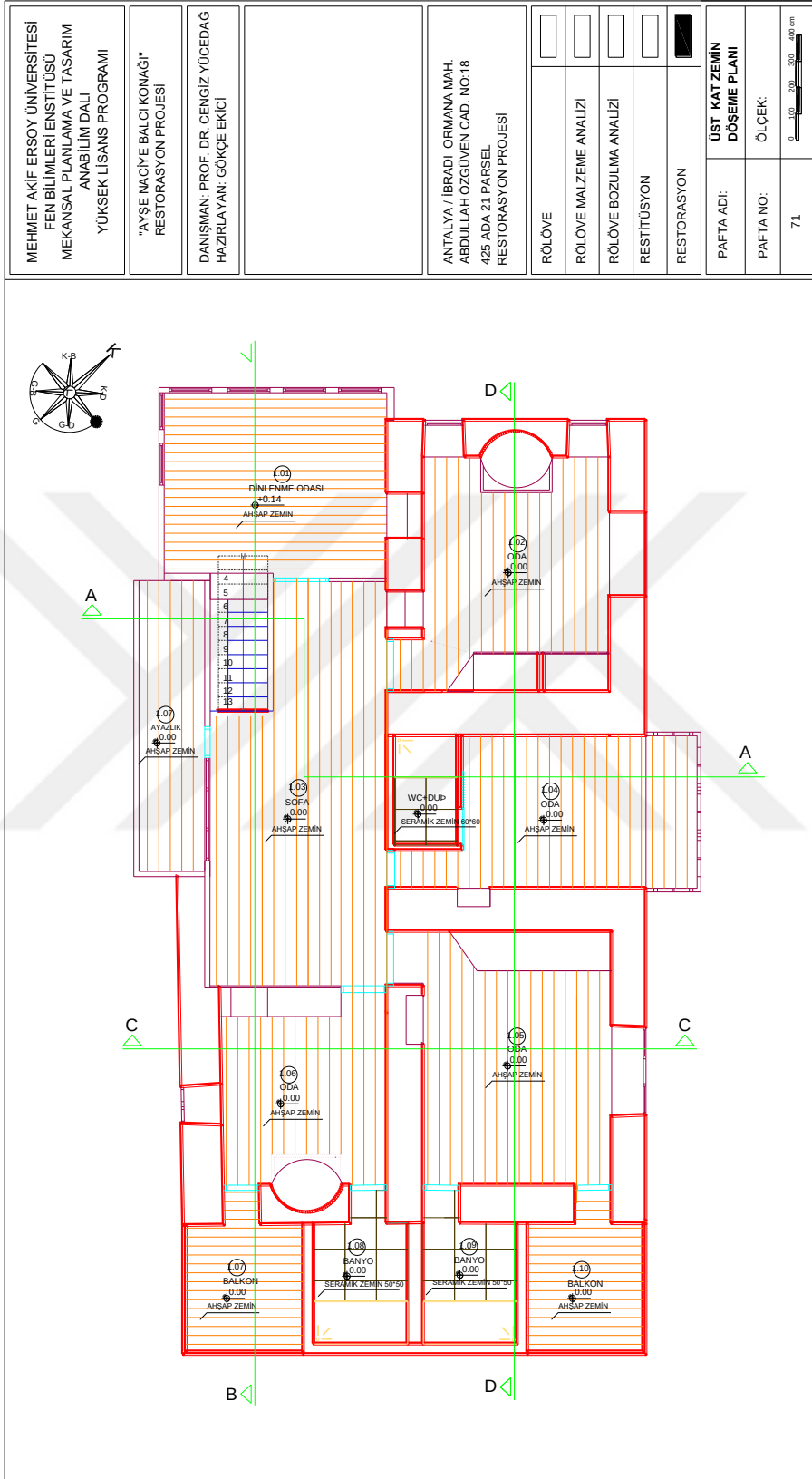
Şekil 4.134. Restorasyon alt kat tavan döşeme planı

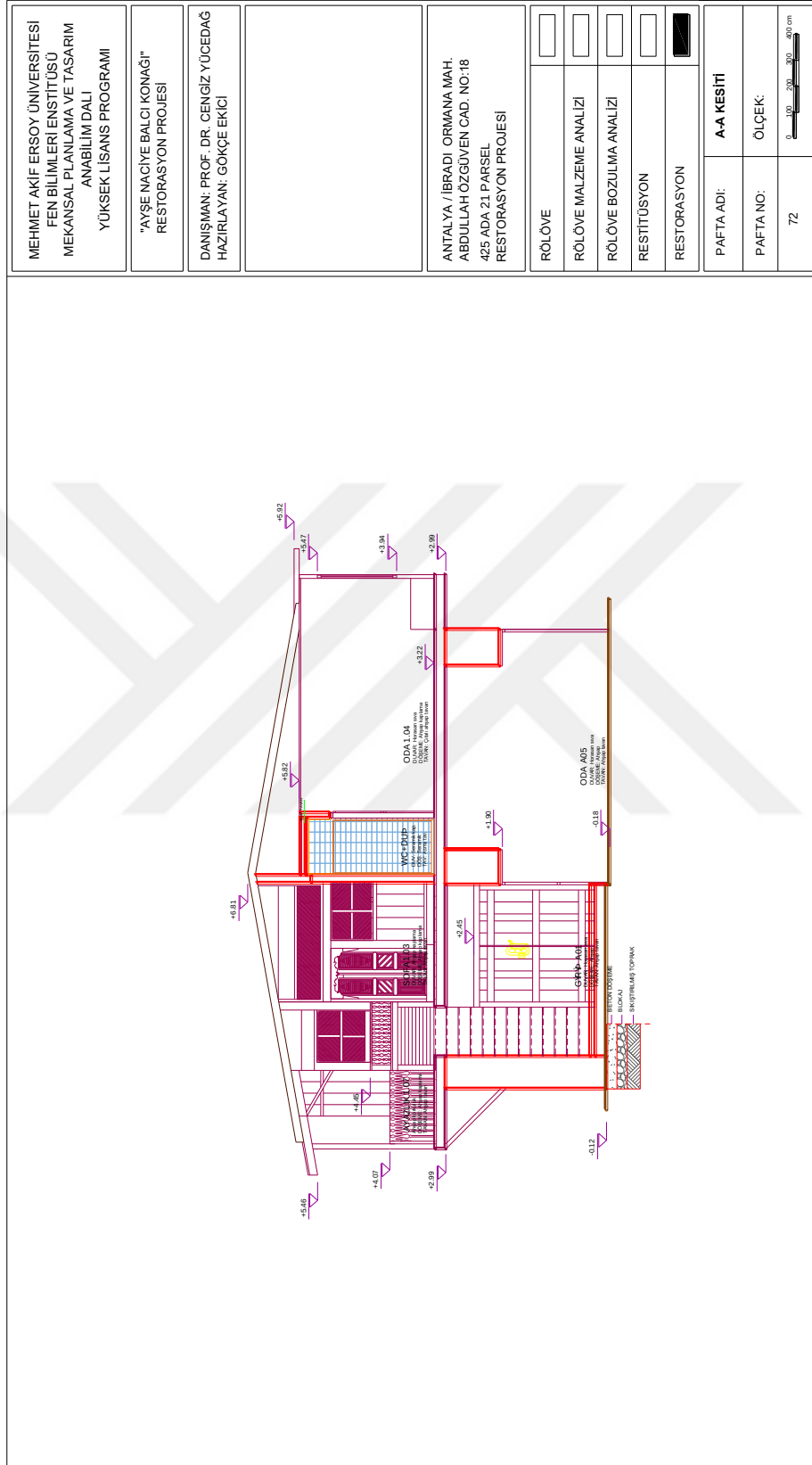
Şekil 4.135. Restorasyon üst kat tavan döşeme planı

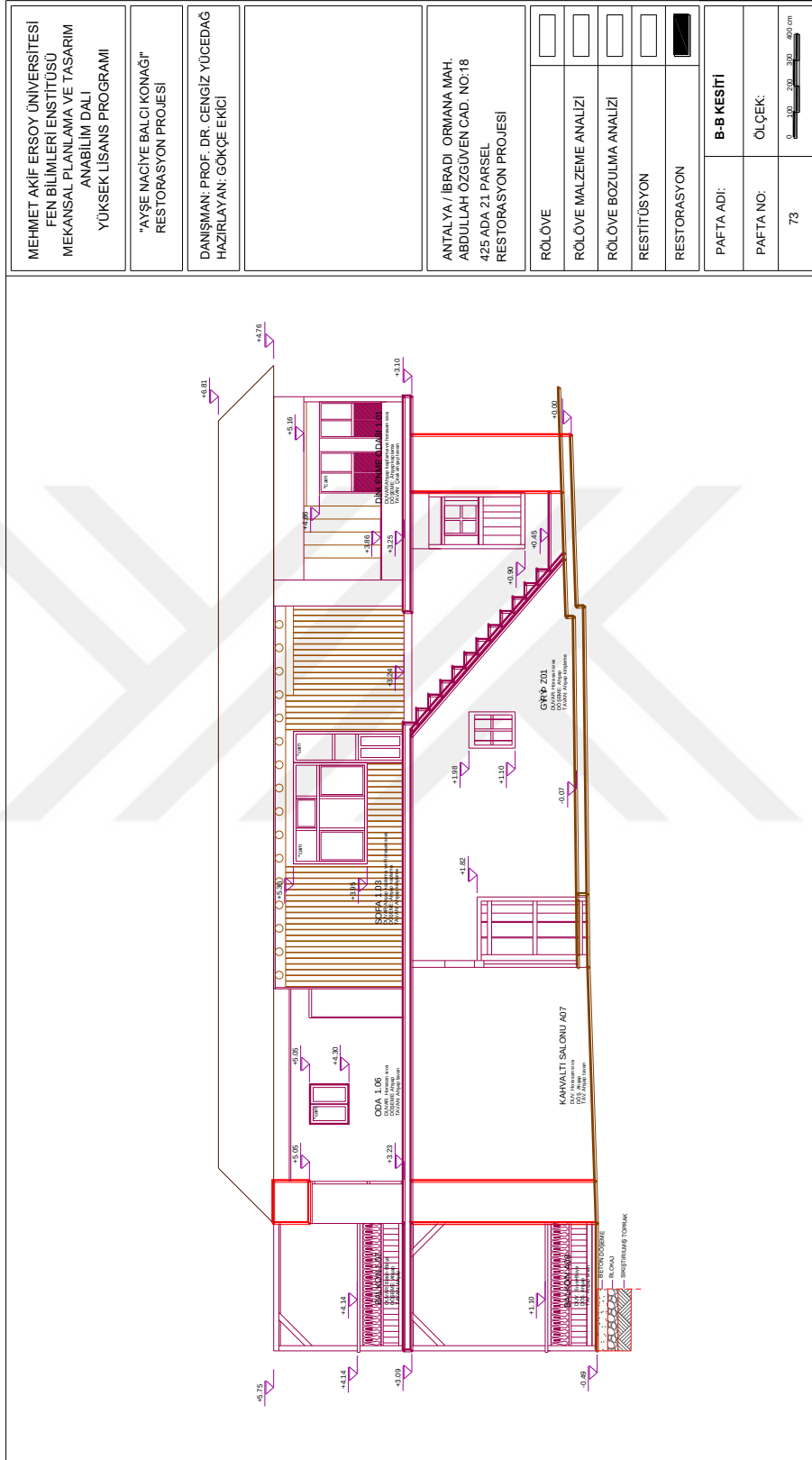
Şekil 4.136. Restorasyon alt kat zemin döşeme planı

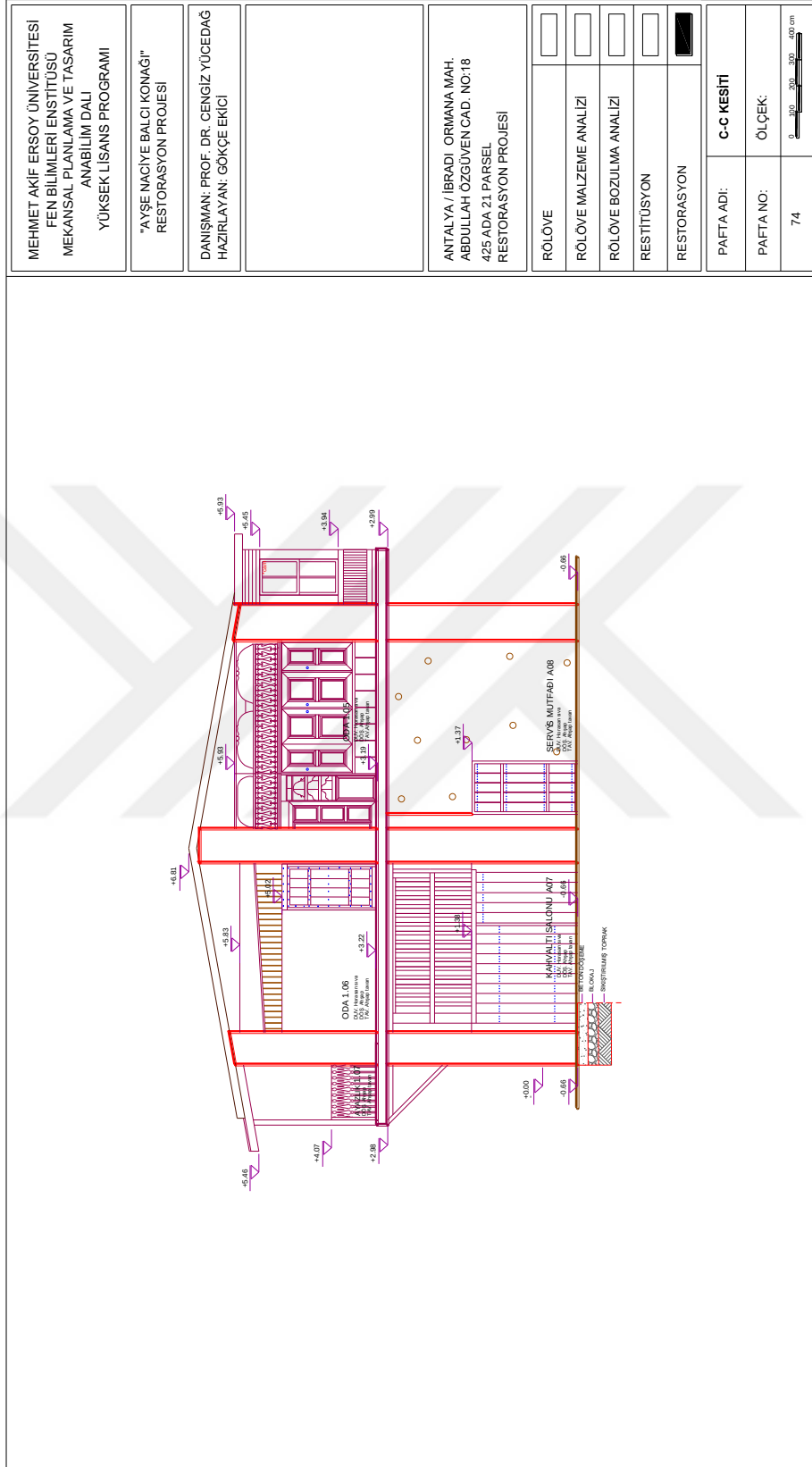
Şekil 4.137. Restorasyon üst kat zemin döşeme planı

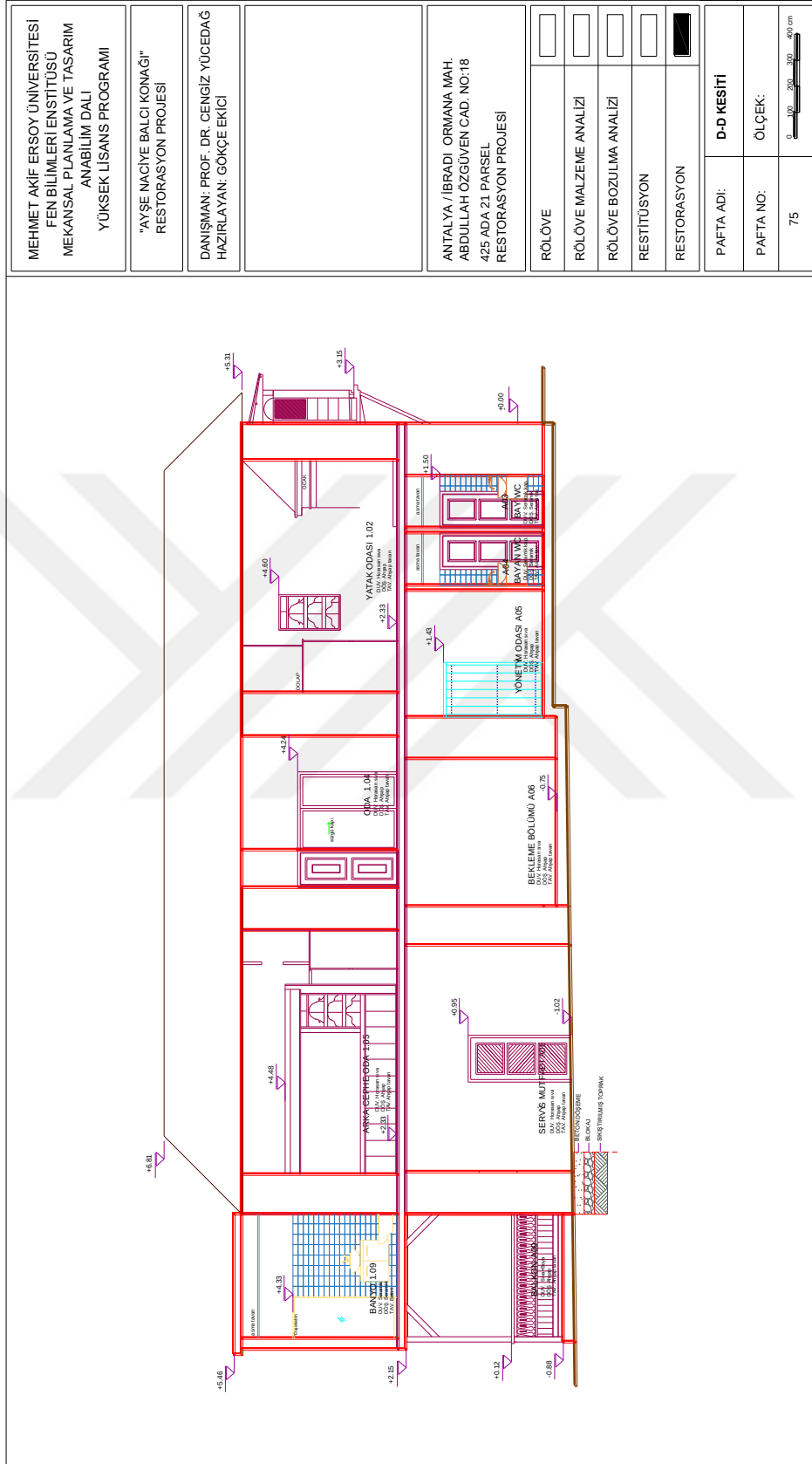
Şekil 4.138. Restorasyon A-A kesiti

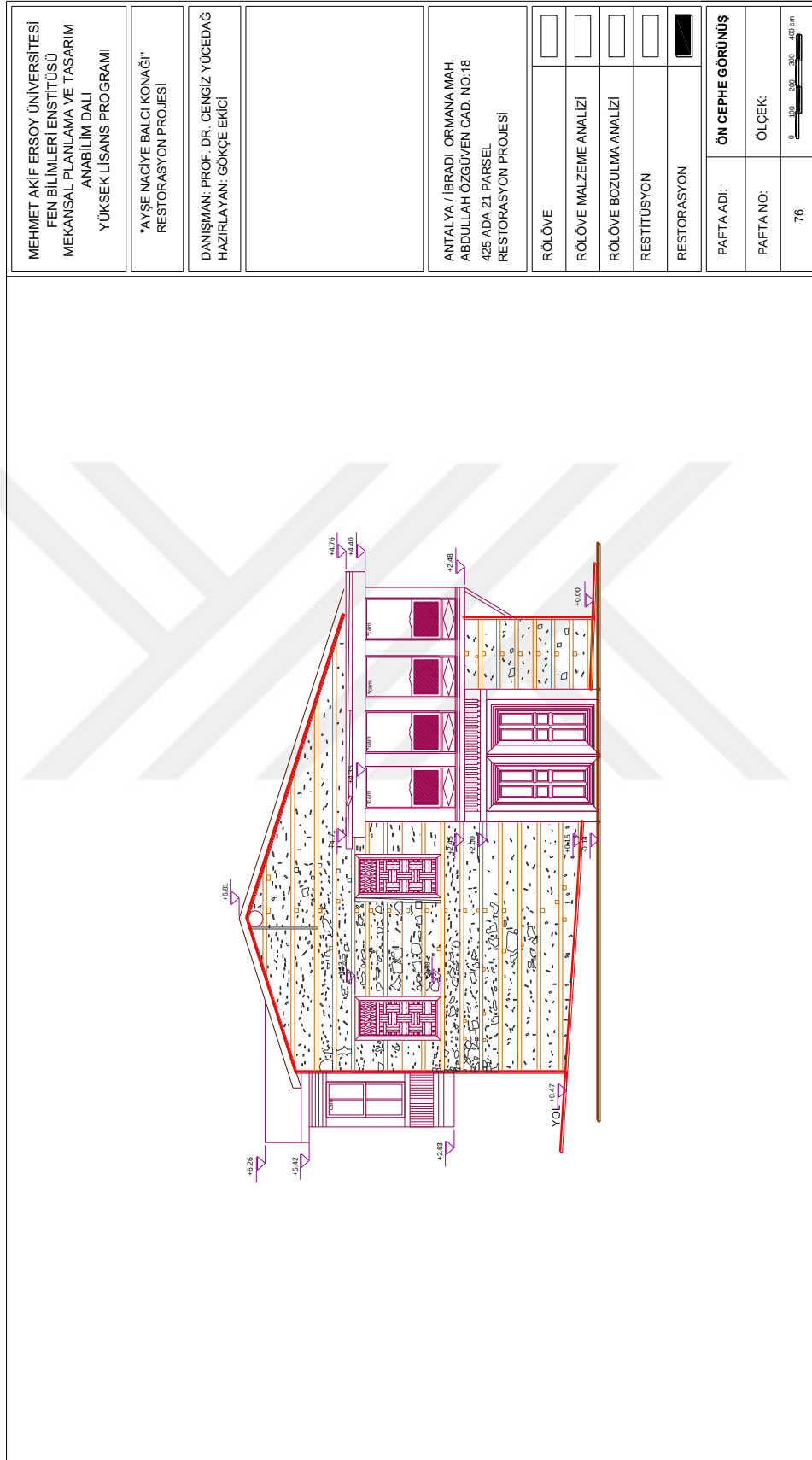
Şekil 4.139. Restorasyon B-B kesiti

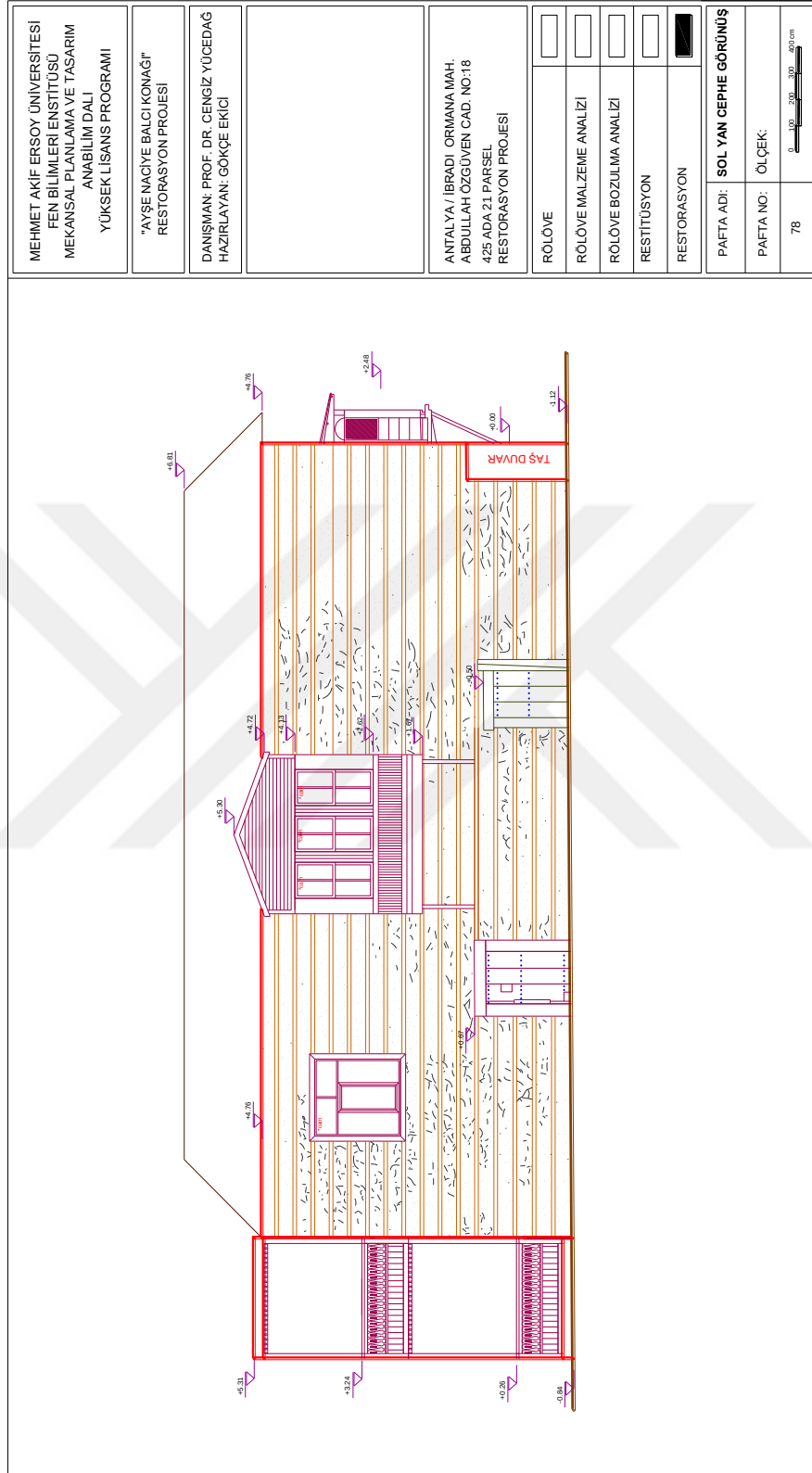
Şekil 4.140. Restorasyon C-C kesiti

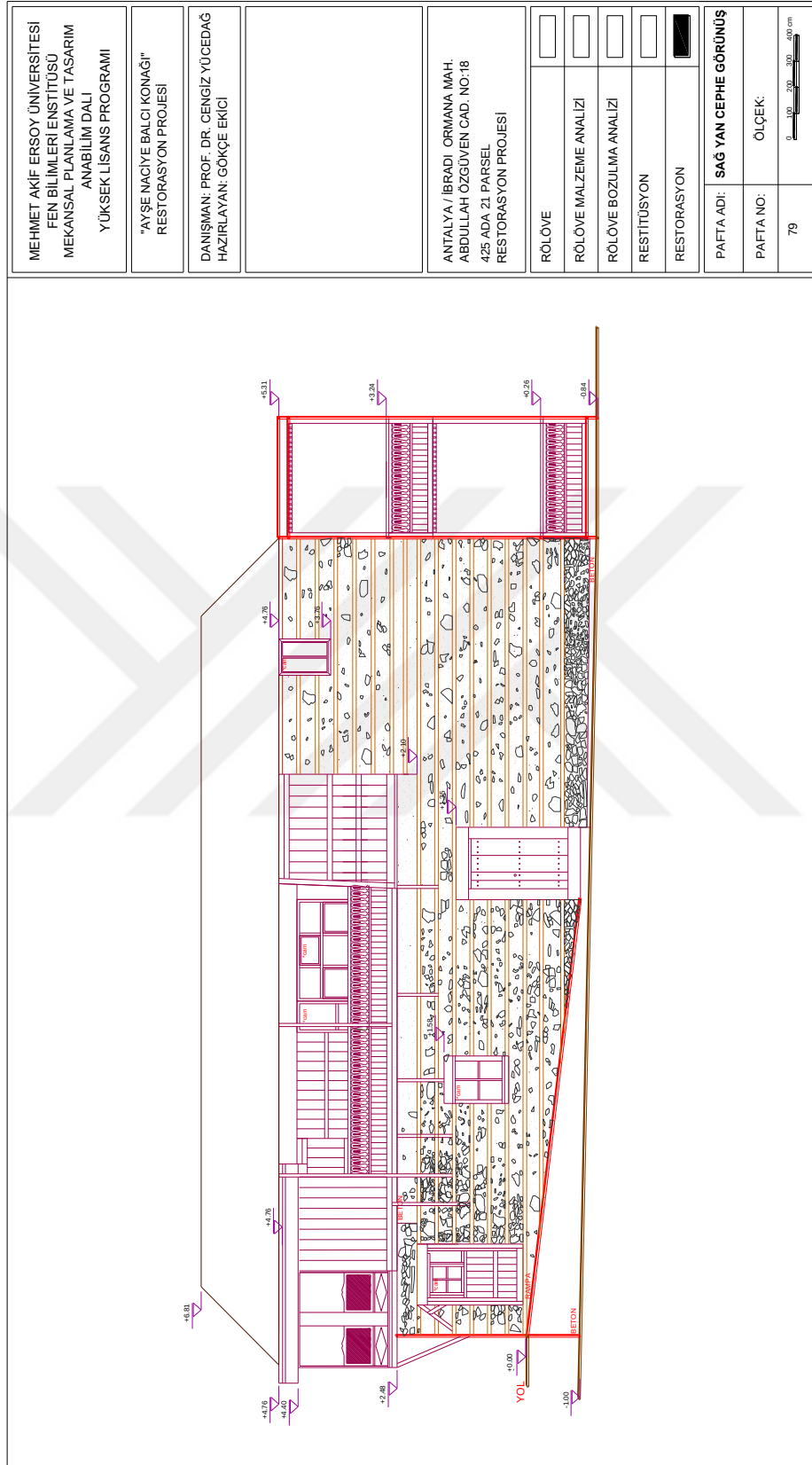
Şekil 4.141. Restorasyon D-D kesiti

Şekil 4.142. Restorasyon Ön (Kuzeybatı) cephe görünüş - malzeme analizi

Şekil 4.144. Restorasyon sol yan (Kuzeydoğu) cephe görünüşü

Şekil 4.145. Restorasyon sağ yan (Güneybatı) cephe görünüş

5. SONUÇ

Günümüz şartlarında değişen yaşam standartları, konfor durumu, kullanıcı isteklerinin değişmesi gibi sebepler geleneksel yapıların artık kullanılmamasına neden olmaktadır. Ormana mahallesi ilk çağlara kadar uzanan yerleşim tarihine ve en güzel geleneksel konut mimarisi örneklerine sahip olmasına karşın, ekonomik durum, konutların yanlış kullanımı ve modern yapılaşmanın artması nedenleriyle sahip olduğu mimari mirasını koruyamamıştır.

Geleneksel konut mimarisinin örneklerinden biri olan Ayşe Naciye Balcı Konağı, maruz kaldığı yanlış kullanım ve müdahalelere rağmen, özgün mimari özelliklerini büyük oranda koruyarak günümüze kadar ulaşmıştır. Restorasyon önerisinde, yapının konumlandığı çevrenin doğal güzelliklere ve özgün mimariye sahip olması göz önünde bulundurularak yeni işlev önerisi sunulmuştur. Önerilen yeni işlevde, Ayşe Naciye Balcı Konağı'nın yaşatılması, bölge turizmine katkıda bulunması evin bütünlüğünü bozmayacak şekilde yeni işlev verilmesi amaçlanmıştır. Bu açıdan yapının Butik Otel olarak yeniden işlevlendirilmesi kararlaştırılmıştır. Verilen bu işlev sayesinde konak, geleneksel Ormana evlerinin tanıtılmasını sağlayarak topluma hizmet edecektir.

KAYNAKLAR

- Adak, M., Takmer, B., Arca Akdoğu, E., 2015. *Ben Akseki'yim "İlkçağda Akseki Bölgesi"*. Elit Yayınları, s.250-275, İstanbul. https://www.researchgate.net/profile/Burak_Takmer/publication/291342973_Ilkcagda_Akseki_Bolgesi/links/56a6348508ae2c689d39dfd4/Ilkcagda-Akseki-Boelgesi.pdf, (Erişim tarihi: 06.12.2021).
- Ahunbay, Z., 2002. ICOMOS ve Risk Altındaki Kültürel Mirasın Korunması, *Yapı Dergisi*, 244(3), 27-29.
- Ahunbay, Z., 2019. *Tarihi çevre koruma ve restorasyon*. Yem Yayınları, İstanbul, 192s.
- Alkan, M.U., 2014. Antalya Bölgesinde Yaban Hayatı Açısından Av Turizmi Üzerine İncelemeler, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 130 s. Kahramanmaraş.
- Anonim, 2005. Tescil kaydı devam eden sivil mimarlık örneği yapılar. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Antalya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu, Karar Tarihi ve No: 25/03/2005 ve 32, Antalya.
- Anonim, 2016. Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, "Altınbeşik Mağarası Milli Parkı" <http://www.tabiat.gov.tr>, (Erişim tarihi: 30.05.2021).
- Anonim, 2019a. Antalya Büyükşehir Belediyesi İmar Şehircilik Dairesi Başkanlığı Nazım Plan Şube Müdürlüğü, Akseki, İbradı, Gündoğmuş, Planlama Bölgesi 1/25.000 Ölçekli Nazım İmar Planı Plan Açıklama Raporu.
- Anonim, 2019b. Antalya Büyükşehir Belediyesi İmar Şehircilik Dairesi Başkanlığı Nazım Plan Şube Müdürlüğü, Antalya ili, Akseki, İbradı, Gündoğmuş, İlçeleri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği Açıklama Raporu.
- Anonim, 2020a. T.C Kültür Ve Turizm Bakanlığı Antalya İl Kültür Ve Turizm Müdürlüğü, <https://antalya.ktb.gov.tr/#>, (Erişim Tarihi: 30.05.2021).
- Anonim., 2020b. T.C. Antalya Valiliği, "İbradı". <http://antalya.gov.tr/ibradi>, (Erişim Tarihi: 24.05.2020).
- Anonim, 2021. NC Dünya Flor "İç Mekan Kavramı" İç Mekan Kavramı, İç Mimaride Mekan Bileşenleri | NC (dunyaflor.com), (Erişim tarihi: 26.09.2021).
- Asatekin Gül, N., 2004. Kültür ve Doğa Varlıklarımız. Neyi Niçin Nasıl Korumalıyız. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı DÖSİM M Basımevi, Ankara.
- Atalay, İ., 2008. *Ekosistem Ekolojisi ve Coğrafyası*, Cilt I, Meta Basım Matbaacılık, İzmir.
- Başagır, U., 1980. İzmir Alsancak Bölgesinde Tespit Edilen Sivil Mimari Örnekler Çalışması, www.arkeoloji.com/kisisel-calismalar/araştırmalar/izmir-alsancak-sitbolgesi.html (Erişim Tarihi 17.10.2021).

- Baykara, T., 1993. Bir Selçuklu Şehri Olarak Antalya, Antalya IV. Selçuklu Semineri Bildiriler, Antalya, 38-43.
- Beyhan, M., 2016. Demirkapı Tüneli (İbradı-Antalya) Mühendislik Jeoloji İncelemesi, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 81 s., Isparta.
- Brandi, C., 2005. *Theory of Restoration*, (ilk basım: 1963, Teoria del Restauro, Roma), ICR, Rome.
- Çal, İ., 2019. Yerel Verilerin Geleneksel Mimari Üzerindeki Etkilerinin Sürdürülebilirlik Bağlamında Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi: Akseki-İbradı ve Piemonte-Val D'ossola örneği, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 147 s., İstanbul.
- Çevik, N., Işkan, H., 2000. Akseki Çevresi Arkeoloji ve Tarihi. *Çekül Kentsel Mozaik Dergisi*, 32, 51-53.
- Davulcu, M., 2015. Ormana Yöresi Geleneksel Konut Mimarisi ve Yapıcılık Geleneği, *Kalemişi Dergisi*, 3(5), 47-96.
- Dayar, E., 2012. İbradı'da Arapastık Kestanesi, *Toplumsal Tarih Dergisi*, 221, 26-32 s.
- Donner, J., 1990. Distribution Maps to P.H. Davis, Flora of Turkey, 1-10. *Linzer Biol Beitr* 22 (2), 381-515.
- Esengil, R., 2002. Kültürel Değerlerin Korunarak Turizme Kazandırılmasında Katılımcı bir Deneme; Sivil- Yerel – Özel - Kamu İşbirliği Örneği: Akseki - İbradı Havzası Gelişim Projesi. First Tourism Congress of Mediterranean Countries. Nisan 17-21, Antalya, s. 178-195
- Gedik, S., 2014. *İbradı mezar taşları*. Antalya Büyükşehir Belediyesi Yayınları, Antalya, 160s.
- Güçlü, M., 1997. *XX. Yüzyılın İlk Yarısında Antalya*, Antalya Ticaret ve Sanayi Odası Kültür Yayınları, Antalya, 158 s.
- Günay, R., 2009. *Ormana Toroslarda bir köy*, Ege Yayınları, İstanbul, 360 s.
- Gürer Tan, K., 2016. Tipomorfoloji: Kentselmekanın Yapısını Anlamak. *İdealkent Dergisi*, 18(7), 8-21.
- Güvenli, Ö., 2006. Tarihsel Süreç İçinde Malzeme Cephe İlişkisi Ve Giydirme Cepheler, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 75s., İstanbul.
- Hasol, D., 2020. *Mimarlık Sözlüğü*. Yem Yayınları, İstanbul, 522 s. ICOMOS, 1931. Restorasyon tüzüğü Madde 5. <http://www.icomos.org.tr> (Erişim tarihi:20.07.2021).

- Kaplan Yılmaz, K., 2019. İbradı Kırşalında Koruma Odaklı Yerel Mimarinin Geliştirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 153 s., Konya.
- Kaprol, T., 2000. Bursa'da 1930-1950 Yıllarında İnşaa Edilmiş Konutların Cephe Özelliklerinin Değerlendirilmesinde Tipolojik Bir Yöntem Denemesi, Yayınlanmamış Doktora, Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 226s., İstanbul.
- Kavas, K.R., 2015. Akseki-İbradı Havzası'nda Geleneksel Mimarlık, Ben Akseki'yim, (Haz.) Durak, A. İstanbul: Elit Ofset Matbaacılık. 365-388.
- Manav, K., Çalışkan, V., 2017. Geleneksel bir mesken tipinin turizmde çekicilik potansiyelinin araştırılması "düğmeli evler" Antalya örneği, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 22(37), 215-240.
- MEB, 2013. Sanat ve tasarım, Rölöve, Ankara.
- Özmen Tamer, M., 2007. Deprem ve Antalya'nın Depremselliliği, TMMOB İnşaat Mühendisler Odası, Antalya, 45 s.
- Panerai, P., Castex, J., 1970. Notes sur la structure de l' espace urbain, l'architecture d'aujourd'hui, 153, 30-33.
- Petrucchioli, A., 2018. *Bellek yitiminin ardından, Akdeniz İslam kent dokusunun öğrettikleri*, Yem Yayınları, İstanbul, 213s.
- Ramsay Mitchell, W., 1960. *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası*. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Sarı, S., 2009. Batı Akdeniz Bölümünden İç Anadolu'ya Geçiş İklimleri, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 292 s., Konya.
- Şimşek, M., 2013. İbradı (Antalya) İlçesinin Fiziki Coğrafyasının Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) Metodolojisi ile İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 116 s., Konya.
- TDK, 1932. Güncel Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Bakanlığı, Ankara, <http://www.tdk.gov.tr/> (Erişim tarihi:20.07.2021).
- Tekelioğlu, R., 2010. Tarih I (Eski dönem). 3. Bölüm, Dünden Bugüne Antalya. Antalya Valiliği il Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları, s. 75-102, Antalya. <http://www.antalyakulturturizm.gov.tr/DundenBuguneAntalya/DBA-Cilt-1/files/web-c%C4%B1lt1.pdf> (Erişim tarihi:20.07.2021).
- TMMOB, 2011. Mimarlar Odası Taşınmaz Kültür varlıklarının Rölöve, Restitüsyon ve Restorasyon Projelerine İlişkin Teknik Şartname.
- Turan, O., 2018. *Selçuklular Zamanında Türkiye*, Ötüken Yayınevi İstanbul, 762 s.

TÜİK, 2020. İlçelere Göre İl, İlçe Merkezleri İle Belde, Köy Nüfusları 2020, Türkiye İstatistik Kurumu. <https://www.tuik.gov.tr/> (Erişim tarihi:01.11.2021).

Uluengin, M.B., 2019. *Rölöve*, Yem Yayınları, İstanbul, 120s.

URL-1, 2019, Özdemir mimarlık ve restorasyon. <https://ozdemirmimarlik.com/bilgi-bankasi/restitusyon-nedir/> (Erişim tarihi: 17.10.2021).

Yarar, S., 2013. Tarihi Akseki evleri, *Antalya Rehberler Odası Dergisi*, 4(3), 6-11.

